

Den nya människan

En studiebok om Moralisk upprustning

Redaktion: Claes Robach

verbum / studiebokförlaget

Godkänd av SKS' studierektor som studiebok
med studieplan för cirkelarbeta med
ämnesklassifikationen »Kyrkohistoria»
(kodnr 1031)

Claes Robach är komminister i Oscars församling, Stockholm.

Bror Jonzon, präst, Stockholm, har under sin tjänstledighet från Svenska kyrkan ägnat sig åt arbete med Moralisk upprustning i Asien, Australien och olika europeiska länder.

Fred Ladenius är holländsk journalist verksam i Rom.

Viola Renvall är finsk författarinna, senast känd i Sverige genom diktsamlingen *Blå vind*.

Gunhild Robach är gift med Claes Robach och fyrabarnsmamma. Hon har tagit fil kand med psykologi som huvudämne.

Gunnar Wieselgren, pol mag, Stockholm, är en av de huvudansvariga för Moralisk upprustnings arbete i Skandinavien. Han har också varit verksam i Nordafrika, Amerika och Asien. Under sin tid i Indien medverkade han vid planeringen och driften av Moralisk upprustnings centrum i Panchgani i samarbete med Rajmohan Gandhi.

Omslag och typografi Per-Ivar Glaser

© 1971 Claes Robach

Printed in Sweden by

AB Tryckmans

Stockholm 1971

75/8110-8

Innehåll

- Claes Robach*
9 Moralisk upprustnings bakgrund och grundtankar
- Claes Robach*
24 Den nya människan i näringslivet — tre situationer
- Bror Jonzon*
44 Den nya människan i u-land och i-land
- Claes och Gunhild Robach*
54 Den nya människan i familjen
- Bror Jonzon*
64 Moralisk upprustning och kyrkan
- Gunnar Wieselgren*
76 Moralisk upprustning och politiken
- Fred Ladenius*
99 Dramatik i Sydtyrolen
- Claes Robach*
107 Guds ledning
- Viola Renvall*
114 Caux
- 119 Noter
- 131 Studieplan
- 137 Register

Förord

Oxfordgruppen och Moralisk upprustning vill ge impulser till alla. Den är inte en rörelse som vill dra medlemmar till sig, utan en hjärtats revolution som sätter människor i rörelse runt om i världen.

Studiet av föreliggande bok ger mest om man inte låter det stanna vid ett tankemässigt registrerande utan testar Moralisk upprustning med sin egen erfarenhet. Författarna framlägger denna studiebok som ett uppslag till handling i en värld som lider.

Claes Robach

Studieanvisningar

För femtio år sedan (1921) föddes Oxfordgrupprörelsen. Namnet ändrades 1938 till Moralisk upprustning (MRA). För tio år sedan, den 7 aug 1961, dog dr Frank Buchman, rörelsens grundare. Oxfordrörelsen och MRA har gjort en märklig insats, inte minst i Nordens andliga liv, särskilt under 30- och 40-talet.

Rörelsen och speciellt dess egen information om sin verksamhet har under de senaste åren utsatts för en häftig kritik.

Enligt uppgifter från kända publicister som tillhör MRA har en påtaglig och medveten mörkläggnings skett i den nordiska pressen i allmänhet och i svensk press i synnerhet om MRA:s verksamhet.

Det är en väsentlig uppgift i svenskt folkbildningsarbete att låta alla olika uppfattningar och värderingar bli hörda i tros-, livsåskådnings- och samhällsdebatten. Då en förfrågan från präster i Svenska kyrkan som tillhör MRA, kom om SKS kunde godkänna en studiebok, som informerade om rörelsens verksamhet — blev svaret positivt. SKS anser sig inte förhindrad att publicera ett kontroversiellt material, om studiet av materialet sker enligt folkbildningsarbetets principer.

Studieboken »Den nya människan» har fått ämnesklassifikationen »kyrkohistoria» för att markera att SKS önskar framlägga ett studiematerial som berättar om hur en modern kristen väckelserörelse ser på sin egen uppkomst, uppgift och målsättning och som ett organ för andlig personlig förnyelse, kulturell nyorientering i samhällslivet och som en moralisk

kraftkälla av individuell och kollektiv art. Studieboken är ett material *dels* för skolning av rörelsens egna anhängare, *dels* en aktualisering av det budskap, som rörelsen anser vara mer angeläget än någonsin att framföra. För den som önskar studera Oxfordrörelsen och MRA enligt nämnda principer som en insikt i rörelsens egen åsikt om sig själv, kan studiet ske med hjälp av problemställningar och frågor i studieplanen, som finns i slutet av boken.

Den som emellertid önskar studera denna bok som ett allmänt inlägg i tros-, livsåskådnings- och samhällsdebatten bör komplettera detta material med ytterligare två böcker som *dels* ställer rörelsens verksamhet under kritisk prövning, *dels* understryker dess positiva insatser i kyrko- och samhällsliv, t ex Sven Stolpes bok »Den glömda vägen» (Stockholm 1949) och Nils Gösta Ekmans bok »Experiment med Gud» (Stockholm 1971).

En studieplan bör i så fall utarbetas av studiecirkelns egna deltagare och via lokalavdelningen insändas till SKS' rektor för godkännande enligt SÖ:s anvisningar för studiecirkelverksamheten.

Stockholm den 7/8 1971

Ottar Ottersen

SKS' rektor

Moralisk upprustnings bakgrund och huvudtankar

Människan kan förändras. Det är en grundtanke i Nya testamentet. Det är möjligt att bli en ny människa. I samtalet med Nikodemus talar Jesus om att människan måste födas på nytt.¹ Paulus förklarar att man kan klä av sig den gamla människan och klä sig i den nya. Den gamla människan, präglad av kiv, avund, genstridighet måste dö för att den nya skall kunna uppstå. Denna kännetecknas av kärlek, glädje, tålamod.²

En västerländsk journalist besökte en gång en av ledarna i Kreml. Denne började tala med honom om aposteln Paulus. Paulus var, menade han, en verklig revolutionär. Var han kom, vände han upp och ned på tingen. Han ville ändra människan och ändra världen. Han blev älskad, hatad, förföljd och dödad. Var, frågade kommunisten, ser vi sådana kristna som han? — Han tillade: »Om de kristna hade levat så som Paulus, skulle de sista hundra årens historia ha blivit helt annorlunda och de mörka bladen i vår revolution hade aldrig behövts.»³

För Jesus såväl som för Paulus var möjligheten att bli annorlunda universell. »Gå ut och gör alla folk till lärjungar» innebär att erbjuda alla en gåva, en ny livsmöjlighet. Jesus gav sitt liv för att vi människor skulle möta Gud och förnyas efter hans vilja. Ivern hos Paulus att nå så långt som möjligt med budskapet om den nya människan är ej att ta miste på.

Moralisk upprustning (eng Moral Re-Armament, MRA) är ett nätverk av människor över jorden som syftar till att utbreda *den nya människans* livssätt. De är övertygade om att detta är

den första förutsättningen för att nya ekonomiska och sociala förhållanden skall uppstå.

I mitten av 1930-talet nåddes vårt land av Oxfordgruppens budskap. Det blev känt genom att människor från olika livsområden trädde fram inför offentligheten och berättade om sin förvandling. Författare och konstnärer, företagare och arbetare, politiker, studenter bland många andra greps av denna nya andliga strömning.

1938 hölls i Visby ett möte i vilket initiativtagaren till Oxfordgruppen, dr Frank Buchman, deltog. Det fick vid publicitet i svensk press. Samma år ändrades arbetets namn till Moralisk upprustning men det behöll samma karaktär som tidigare.⁴ Vi skall i de följande kapitlen se hur det utvecklats vidare. Men först skall vi lära känna några av dess grundtankar.

Guds herravälde är vårt största behov

Vad som går som en röd tråd genom de tal Frank Buchman hållit och genom Moralisk upprustnings skrifter är uppfattningen att mänsklig klokhet har misslyckats med att ordna mänsklighetens liv på ett tillfredsställande sätt. Men Gud har en plan. 1932 säger dr Buchman i Genève, där han uppehöll sig på inbjudan av delegater i Nationernas förbund, FN:s föregångare: »Guds styre är vårt största behov . . . En dynamisk erfarenhet av Guds Ande är svaret till ekonomisk depression, raskonflikt och internationella spänningar.»⁵

När han talade inför nationella pressklubben i Washington 1939 yttrade han: »Människans klokhet och intelligens har visat sig komma till korta. Idag vet vi oss ingen råd. Den nya värld som vi alla längtar efter kommer inte att bli verklighet genom vår egen klokskap utan genom lydigt samarbete med Gud i den stora uppgift som heter Moralisk upprustning.»⁶

Det är inte som teori tanken på gudsherravälde har sin betydelse. Först när man drar konsekvenserna av den i personligt och offentligt liv får den reell innebörd. Och detta kan man göra först när man lyssnar till Gud och lyder. »När

människan lyssnar», säger Buchman, »talar Gud. När människan lyder, handlar Gud.» Karakteristisk för Buchmans syn är sekvensen »Nya människor, nya hem, en ny industri, nya nationer, en ny värld.» »Vi har ännu inte tagit till vara de stora källor av skapande kraft som finns hos Gud. Gud har en plan.»⁷ Buchmans erfarenhet av Guds ledning var den allt avgörande riktninggivaren för honom själv. Och istället för att ge goda råd till människor som bad om det hänvisade han dem till att själva lyssna till Gud. För honom innebar Gud »ett levande kraftnät över hela världen som når varje människa, var hon än befinner sig och vad hon än gör.»⁸

Därför trodde han också att »vanliga människor kan göra ovanliga ting, om de står i förbindelse med Gud.»⁹

Om en människas lydnad mot Gud ledde till goda resultat, var förtjänsten Guds, inte människans. När en västtysk regeringsmedlem framhöll för Buchman att hans insatser haft stor betydelse för Tyskland efter sista kriget och undrade om Buchman inte var stolt över detta, svarade denne: »Jag har inte haft något att göra med det. Gud gör allt. Jag bara lyder och gör vad Han säger.»¹⁰

Ett personligt intryck av Frank Buchman från mötet i Visby 1938 som stämmer med det som nu sagts, redovisade Herbert Grevenius i Stockholms-Tidningen: »Det blixtnabba leendet är inte hans hemlighet. Fyndigheten, rörligheten, förmågan att hålla en församling i sin hand och ändå till den grad försvinna i massan, det är heller inte ting som direkt säger något om mannen. Ser man närmare på fotona, finns där något liksom avses lyssnande i själva blicken. Och sitter man några dar och håller vakt vid hans ansikte, frapperas man av hur ofta han kan verka både ängslig och rådvill, för att inte säga hjälplös. Och han gömmer inte undan det. Hans ofattbart verksamma liv är byggt på detta enda: ledning. Och han vidgår det öppet i varje stund. Han är ett segel som ständigt väntar att fyllas av vinden, en man med ett stort och varmt och ödmjukt hjärta.»

Övertygelsen om att Gud är en objektiv verklighet utanför människan, en världsintelligens med möjlighet att direkt eller indirekt påverka människan är ett genomgående drag för hela

den aktivitet världen runt som sker under namnet Moralisk upprustning. (Se vidare kap om Guds ledning.)

Ett annat sådant genomgående drag är tron på att människan kan förvandlas.

Förvandling

Vi kommer i det följande att möta många exempel på vad som menas med förvandling.

En upplevelse Frank Buchman gjorde i en kyrka i Keswick i England 1908 kom att få stor betydelse för hans erfarenhet av förvandling. Vid denna tid arbetade Buchman bland föräldralösa pojkar i Philadelphias slum. Här visade sig ett socialt engagemang hos Buchman som han behöll livet igenom. Han hade sitt eget sätt med de vilda pojkarna. I stället för att gräla på dem om de hade svårt att komma upp på söndagsmorgonen lät han dem veta att det stod nygräddade pannkakor på bordet kl 9. Alla fanns med vid söndagsfrukosten.

Ekonomi för pojkhemmet kom i svårigheter. Då blev styrelsens beslut att pojkarnas matransoner skulle skäras ner. Detta upprörde Buchman till den grad att han sade upp sig och reste sin väg. Han var så förbittrad över att arbetet på detta sätt omöjliggjorts, att han blev fysiskt sjuk. Men hans sakligt betingade upprördhet blandades med sårad stolthet. Ett framgångsrikt arbete hade förstörts.

Under sina resor kom han till Keswick i England, där en konferens just pågick. »I Keswick», berättar han, »gick jag en söndag in i en kyrka. Där var bara 17 personer. En kvinna talade om Kristi kors. Hon klargjorde korsets innebörd för mig. En dogm som jag känt till redan som pojke, en dogm som min kyrka trodde på, som jag alltid undervisat om men som först den dagen blev verklighet för mig. Jag hade gått in i den lilla kyrkan med delad håg, med stolthet, själviskhet och hat i mitt innersta. Kvinnans enkla tal gjorde korset levande för mig den dagen och plötsligt fick jag en genomträngande vision av den korsfäste. Jag tänkte på de sex männen i styrelsen. Jag

var den sjunde som hade fel. Mitt arbete hade blivit min avgud. Jag hade rätt i min övertygelse men det var fel att hysa illvilja.»¹¹

Buchman upplevde hur Guds kärlek i Kristus slog en bro över den avgrund som skilde honom från Kristus. Han gick hem och skrev ett kort brev till var och en av de sex styrelseledamöterna, där han bad om förlåtelse för det agg han hade hyst.

Buchmans egen kommentar till denna erfarenhet senare är belysande för den betydelse han tillmätte den. 1948 sade han :
»För precis 40 år sedan var jag splittrad. Precis som nationer i dag är splittrade. Materialismen höll på att ta hem segern i mitt hjärta . . . En dag visade mig Gud i England vad min stolthet och materialism kostade. Jag erkände det. Det är första steget. Bli ärlig. Jag sade 'Förlåt' — först till Gud sedan till dem som jag hade förorättat. Det är det andra steget. Jag lärde mig lyssna till Gud. Jag sade ja till Hans uppdrag att ge individer och folk en lösning. Det är tredje steget. Gud kallar överallt människor att bli redskap för enhet. Den vinnns inte genom konferenser, inte genom lagar, inte genom beslut och fromma förhoppningar utan genom förvandling. Förvandling är hjärtat i denna högre ideologi. Det som hände mig kan hända nationer . . . När enskilda människor förvandlas, kommer ett nytt klimat in i nationens liv. Då ledare förvandlas, blir politiken inspirerad . . .»¹²

Förvandling innebär alltså en grundlig personlig attitydförändring. Och Buchman menar att en sådan attitydförändring accepterad av många människor och konsekvent tillämpad är en förändrande kraft i samhället.

Omedelbart efter upplevelsen i den lilla kyrkan i Keswick träffade Buchman en ung man med vilken han tog en promenad. Han berättade då vad han gått igenom under sitt besök i kyrkan. Den unge mannen besvarade förtroendet och de fick ett samtal som ledde fram till att även han fick en avgörande erfarenhet av den korsfäste.

Från denna tid var Buchman ständigt sysselsatt med att söka

förmedla en liknande upplevelse av förvandling till människor överallt där han uppehöll sig. »Jag säger inte att jag är utan synd», yttrade han en gång. »Men jag säger att jag lever för en enda sak: att göra Jesus Kristus till herre i varje människas liv som jag möter.»¹³

På samma sätt har arbetet för Moralisk upprustning genom åren haft samma syfte att göra en erfarenhet av Kristi kors tillgänglig för människor.

Innebär då detta att det inte finns någon plats i Moralisk upprustnings arbete för icke kristna?

En dogmatisk gränsdragning som skulle få denna verkan har inte gjorts. Många som känt sig tilltalade av den livsform som varit rådande i exempelvis något av Moralisk upprustnings centra har deltagit i arbetet utan att ha den kristna tro som proklamerats. Och Buchman själv yttrade: »Katoliker, judar och protestanter, hinduer, muhammedaner, buddhister, konfutianer — alla finner, att de kan förvandlas och gå denna goda väg tillsammans.»¹⁴

Moralisk upprustning innebär på intet sätt en sammanblandning av religioner. Men däremot förekommer ett intensivt samarbete mellan företrädare för olika religioner. Man har i Moralisk upprustning gjort så många praktiska erfarenheter av Guds ingripande i människors liv oberoende av religionstillhörighet att det givit skäl till en världsomfattande samverkan.

De fyra absoluta normerna

Det ställningstagande i etiska frågor som gjort Oxfordgruppen och Moralisk upprustning känt präglas av de fyra absoluta normerna, absolut ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek. Buchman formulerade dem efter innehållet i Matteus ev 5: 27—48. De har fått en central roll i arbetet som riktningsgivare för handlandet och som hjälpmedel att förstå Guds vilja. Buchman gav dem aldrig någon detaljerad uttolkning. Han ville inte med sin påverkan binda människors vilja och beslut,

men han erbjöd människor att själva inför sin Gud och sitt samvete förstå vad dessa normer innebar för dem.

Här är inte fråga om en kasuistisk moral som föreskriver vad människor får eller inte får göra in i detalj, utan om en helhetssyn på människan som en varelse skapad till Guds avbild.

De fyra absoluta normerna måste alltid balanseras mot varandra. Den absoluta ärligheten skall inte utvecklas till brutalitet och kärleken inte urarta till sentimentalitet. Ärlighet och kärlek tillsammans leder däremot till den uppriktighet som gör samverkan mellan människor samtidigt sann och fylld av omtanke.

Absolut renhet innebär för många att personlighetens samlade kraft sätts in i uppgiften att förändra mänsklighetens livsvillkor, en mogen försakelse för en osjälvisk insats.

För en kristen innebär de fyra normerna en sammanfattning av Bergspredikan och är därför något naturligt. Men det intressanta är att anhängare av andra religioner känt igen dem som en del av deras egen religion. »Dessa principer är inte nya», uttalade en muhammedansk politiker, dr Fadhil Jamali, i den irakiska tidningen Akhbar i augusti 1955. »De hör inte med någon speciell äganderätt till någon religion eller något folk eller något geografiskt område utan är gemensamma för hela mänskligheten. Vad som är nytt är att världen är i större behov av dem än någonsin tidigare i historien.» Han citerade i uttalandet också Koranen som säger: »Gud förvandlar inte tillståndet i ett folk förrän människorna i detta folk själva förändras.»¹⁵

Med framhållandet av de fyra absoluta normerna lade Buchman vikt vid kristendomens etiska sida. Det hängde samman med att han iakttog att många kristna var välmenande men utan kraft att påverka samhällets angelägenheter, därför att de bekände Kristus i ord men kompromissade i sitt sätt att leva. En kristen som lever i moraliska nederlag förnekar inför människorna att Gud kan verka i hans natur. Varje äkta erfarenhet av tro, menade Buchman, medför en djup etisk förändring. »Vi måste

ha moralisk skärpa och därtill Jesu Kristi frälsande makt. Håller man fast vid de två, får man uppleva den väldiga kraft som nu är nästan glömd — den Helige Andes ledning, som säger oss exakt vad vi bör göra, klara order från Gud.»¹⁶ Detta ger oss anledning att komma in på den betydelsefulla frågan om den mänskliga naturen.

Den mänskliga naturen

Att lagstiftning och organisatoriska åtgärder är nödvändiga för att förbättra livsvillkoren i samhället är alldeles klart. Men om man försummar att ta itu med den mänskliga naturen, förslår inga sådana åtgärder för att någon radikalare förbättring skall inträda. Så länge den mänskliga själviskheten finns kvar, kommer den att omintetgöra verkan av i och för sig goda reformer.

I Moralisk upprustnings världsprogram har förändrandet av mänskliga naturen kommit att inta en framträdande plats. De följande sidorna kommer att visa hur en helt ny dimension i människors liv lyft dem ut ur naturliga reaktioner av själviskhet, hat och osannfärdighet.

Utgångspunkten för Frank Buchmans arbete var hans uppfattning om möjligheten att övervinna människans natur. »Moralisk återhämtning är den viktigaste grunden för ekonomisk återhämtning. Tänk er att en stigande våg av absolut ärlighet och osjälviskhet skulle svepa över länderna. Vad skulle det inte kunna betyda? . . . Vi behöver en kraft, som är tillräckligt stark för att *förvandla den mänskliga naturen* (kurs. här) och bygga broar från man till man, från parti till parti. Detta börjar ske, när var man tillstår sina egna fel i stället för att rikta strålkastarna på andras.»¹⁷

»Synden är sjukdomen», ansåg Buchman, »Jesus Kristus är botemedlet. Resultatet är ett under.»¹⁸ Följden av en genuin religiös erfarenhet är »hjärtats förvandling, ändrade sociala förhållanden, verklig trygghet för folken, förståelse mellan nationerna.»¹⁹ Den får sin giltighet därav att den har sitt

Frank Buchman.

Mountain House, huvudbyggnaden i Moralisk upprustnings konferenscentrum i Caux är ett hotell som efter andra världskriget var avsett att rivas. Genom initiativ av några schweiziska familjer kom en insamling till stånd och hotellet kunde inköpas. Det rustades upp av människor från hela världen, särskilt från det krigshärjade Europa, som möttes till gemensam insats ffg på många år (s 77).

upphov i Gud och resulterar i faktiska förändringar i den mänskliga naturen». ²⁰ Detta är *den nya människan* (sid 9) i full funktion.

Buchman underskattade inte de svårigheter som skulle komma att möta envar som verkligen ville ge sig i kast med sin natur.

Författaren Peter Howard refererar i boken *Frank Buchmans hemlighet* ett samtal mellan Buchman och en person som kommit till honom. De hade talat om innebörden i bibelordet »Jesu, hans Sons, blod renar oss från all synd».

Samtalet fortsatte : »Han (Buchman) hjälpte mannen att se att Kristus inte bara kunde rena honom från syndens skuld utan också befria honom för alltid från dess makt. Denne man hade sett på sin natur som en ful klippa, på vilken måsarna hade slagit sig ner och lämnat sina spår. Han hoppades att klippan allteftersom åren gick skulle bli mera välformad och mindre smutsig. Han lärde sig att även om det låg någon sanning i bilden av tillväxt i Gud, så var den djupare sanningen att hans natur var och alltid skulle vara samma otäcka, smutsiga klippa. Han skulle vara tvungen att leva med den alla sina livsdagar men alla hans livsdagar skulle Kristus ögonblick för ögonblick för evigt vara där, redo att med sin kärlek förändra hans motiv och använda, leda och välsigna honom.

Han sade till Buchman att det var för honom som en oändlig ström som rann över en smutsig tröskel. Buchman lät honom läsa versen

'Plenteous grace with Thee is found
Grace to cover all my sin.
Let the healing streams abound
Make and keep me pure within.'

(Nådens överflöd i Dig jag finner, nåd som sonar all min synd. Låt läkedomens strömmar rinna! Låt Din renhet bliva i mitt sinn.)

Buchman sade: 'För mig är de sista sex orden de finaste i det engelska språket.' Han trodde att Gud på ett ögonblick kunde förvandla det som fanns i en människas hjärta, sinne och vilja.

Han trodde också att det var normal vänskap att hjälpa dem som fanns omkring honom att finna en djupare kunskap om Gud år efter år.»²¹

Rajmohan Gandhi, Mahatma Gandhis sonson, som leder Moralisk upprustnings arbete i Indien, skriver 1970: »Vi kommer aldrig att få frihet och jämlikhet utan att ta itu med grundproblemet som är människans girighet och habegär. Att vänta sociala förändringar utan en revolution i den mänskliga naturen är sentimentalt önsketänkande. Det stora målet är att skapa nya människor, nya nationer och en ny värld, där Gud är vår Herre såväl som vår Far och där vi alla är Hans barn.»²²

Världsstyrka med världsideologi

Det är inte som teori Moralisk upprustning har sin egenart. Dess särprägel består i att dess tankar och anda förvandlar liv. Buchmans önskan att göra Jesus Kristus till herre i varje människas liv som han mötte har haft verkan av en kedjereaktion. När han var studentpräst åren 1908—1915 fick hundratals studenter genom hans förmedling en ny inriktning av sitt liv. Tidvis samlade hans bibelstudier 75 % av studenterna vid universitetet. När han uppehöll sig i Oxford och Cambridge 1921, förde de till att de män rekryterades som sedan dess har tagit ledarskapet för ett arbete med utsträckning i en rad länder.

Från att börja med en man har detta arbete på några årtionden vuxit ut till att påverka miljoner över praktiskt taget hela världen. Ändå blev Oxfordgruppen eller Moralisk upprustning aldrig en verksamhet i vanlig mening eller ett samfund. Ingen vet hur många som tillhör Moralisk upprustning därför att ingen kan gå in i eller ut ur Moralisk upprustning genom en anmälan. Antingen lever man Moralisk upprustning eller också gör man det inte. Människor var som helst tar upp det sätt att leva som Moralisk upprustning innebär och tillämpar det i sitt arbete. Men där det sker märks det i sättet att sköta en industri, att bedriva politik eller på andan i ett hem.

Ändå har sammanhållningen i Moralisk upprustnings världsarbete fått en markant styrka. Det har blivit en organism av människor som förpliktat sig till den gemensamma uppgiften att omskapa världen, ett nätverk över jorden i ständig kontakt för att finna Guds mening i världens mest brännande frågor och bringa den till utförande.

Kampen om Guds herravälde i människor och folk har alltsedan Nya testamentets tid böljat fram och tillbaka. Bergspredikans värderingar har under dessa tvåtusen år haft stort inflytande över människors liv. Samtidigt sätter den mänskliga naturen upp ett hårt motstånd mot detta inflytande. Kampen mellan gott och ont, rätt och orätt går vidare.

Moralisk upprustnings världsarbete har utvecklats i hög grad genom rörliga insatser i denna kamp. När förvandling i människor blivit starkt märkbar i Tyskland, var Buchman den förste att stimulera tyska gruvarbetare och studenter till att göra en insats i Japan. En våg av förvandling i japanska studenter i slutet på femtioalet resulterade i ett skådespel som japanska studenter turnerade med i Europa och Amerika.

På samma sätt har européer hjälpt till i kampen för förvandling i Indien och indier — särskilt från dess nordöstra hörn Assam — har bidragit med att ta itu med problem i Sydtyrolen. Och politiker i Sydtyrolen har tagit del i arbetet att skapa enhet mellan katoliker och protestanter i Nordirland — ett arbete som förs vidare trots oroligheter och våldshandlingar.

Buchman såg Moralisk upprustning som en demokratins ideologi, där kärnan är förvandling. Han kritiserade en tendens i den demokratiska världen att genom godtycke och obegränsad själviskhet förstöra dess livsnerv. Han såg materialismen i alla dess former som demokratins värsta fiende. »Moralisk upprustning väcker till liv de egenskaper som får demokratin att fungera. Den är enkel, opartisk, osekterisk, opolitisk. Den ger åt var man den inre disciplin han behöver och den inre frihet han önskar. Den framkallar och samordnar de enskilda individernas moraliska och andliga ansvar för deras närmaste arbetsområde. Den ger demokratin en fast stomme

av självutgivande, aktiva och osjälviska medborgare, vilkas fasta beslut att skapa enhet icke kan rubbas av hänsyn till personliga förmåner och som kan konsten att ge vidare åt andra sin paniksäkra erfarenhet av Guds ledning.»²³

»En pånyttfödd demokrati skall tala med fast, samfälld men ödmjuk röst och de hårdaste kommer att följa . . . Skall en världsomfattande renässans av de moraliska och andliga krafterna bryta fram och i elfte timmen föra med sig ett underverk till mänskligheten?»^{24, 25}

Nå miljonerna

Frank Buchman siktade med arbetet för Oxfordgruppen och Moralisk upprustning mot att nå ut till alla människor överallt. När han talade till dem som församlats i S:t Nikolai kyrkoruin i Visby 1938 yttrade han: »En del folk har kommit hit i hopp om att bli förvandlade. Det är mycket bra, mycket nödvändigt. Andra har kommit därför att ni hoppas få lära er att förvandla andra. Det är också mycket nödvändigt. Men faran är att somliga av er vill stanna där. Jag för min del är oerhört intresserad av en tredje fråga: Hur skall vi kunna rädda en mänsklighet som håller på att gå under? Det är den fråga som intresserar mig. Men sedan önskar jag ytterligare en fjärde sak: Jag vill nå miljonerna ute i världen. Om man är förvandlad, vill man förvandla andra. Nästa steg är att man vill rädda mänskligheten. Man önskar nå miljonerna därute. Det är ett naturligt program.»²⁶

Peter Howard

En av Frank Buchmans medarbetare som i hög grad medverkat till att nå miljonerna är Peter Howard, journalist, författare och idrottsman. Som ledarskribent i Beaverbrookspresen i Storbritannien mötte han Moralisk upprustning, då han skulle göra ett reportage om dess arbete. Det han såg uppskattade han. Men när han ville redovisa detta, blev han vägrad att få reportaget publicerat, då tidningsledningen inte önskade något annat än ett negativt omdöme om Moralisk upprustning.²⁷

För Howard blev detta en samvetsfråga. Hellre än att förtiga sanningen avgick han från sin befattning.

Genom en omfattande produktion av böcker, skådespel och filmer har Peter Howard för en bred allmänhet framställt Moralisk upprustnings tankar och livsform. Han har i sina pjäser också fångat aktuella frågeställningar i tiden och ställt in dem i ljuset av vad som skulle hända, om vi tog på allvar bönen »Ske din vilja såsom i himmelen så ock på jorden» och inrättade vårt sätt att leva efter den.

1954—1956 reste Howard genom stora delar av Asien och Europa tillsammans med en aktionsgrupp av omkring 200 människor, varunder man framförde hans pjäs »Den försvinnande ön». Han framställer där hur demokratins privilegier såsom självbestämmande och frihet är i fara att förfuskas genom bekvämlighet och bristande känsla av ansvar hos dess anhängare, och hur angeläget det är att demokratin finner ett inspirerat innehåll, som gör att människorna gärna slår vakt om dess värden.

På inbjudan av en kommitté i vilken två medlemmar av regeringen ingick, besökte aktionsgruppen även Sverige. »Den försvinnande ön» framfördes på operan och ett av afrikaner skrivet skådespel »Frihet» framfördes av dem själva på Dramaten. Till föreställningarna var allmänhetens tillströmning så stor att många fick hänvisas till parallellarrangemang på olika platser i staden.

Efter Frank Buchmans frånfälle 1961 ledde Peter Howard Moralisk upprustnings världsarbete fram till sin död 1965. Därefter har inte någon enskild framträtt som arbetets ledare, utan ledarskapet har tagits av grupper av människor i olika länder i samverkan.

Centra för Moralisk Upprustning

För att öka räckvidden av Moralisk upprustning har permanenta samlingsplatser skapats i olika världsdelar och städer, såsom Westminster Arts Centre i London, Asia Plateau,

Charmerande negeraktörer på Dramaten

Den moraliska upprustningen fortsatte på söndagen med Dramatenpremiär — precis som vid Operaföreställningen var det fullsatt till sista plats och ändå räckte lokalen inte till. Det var en förtjusande trupp färgade — med något enstaka vitt inslag — som uppförde skådespelet "Freedom" — "Frihet", författat av afrikaner och förlagt till det moderna Afrika. Eftersom skådespelarna i verkligheten innehar ungefär samma roller som i spelet kan man inte gärna komma och säga "så där går det inte till"; ledarna för olika partier, nationalist och revolutionärer, fick sålunda genom sin politiska bakgrund en speciell tyngd bakom orden när de i slutakten förklarade att de ämnade slå in på enighetens väg.

Skuldfördelningen var gjord med oväld, de färgade framställdes inte som kritvita, och även imperialisten lät sig utan större svårighet vinnas för det godas sak. Hur det går när motståndarparten inte avvärjas av en bön om förlåtelse och syndabekännelse, det förtalte nu inte pjäsen, tydligen var meningen att i det långa loppet kan ingen stå kallsinnig inför en sådan attityd. (Litet grand funderade man dock över vad de forna revolutionärerna skulle ha svarat om kolonialtjänstemannen inte hade avstått från den planerade skatten.)

Truppen var som sagt ytterst charmerande. Främst hans ebenholtsfärgade majestät, kungen av Bokondo — i verkligheten oppositionsledare i Guldkustens parlament — med sitt magnifikt skulpterade ansikte och

sin enorma värdighet. Bara hans sätt att notifiera undersåtarnas knäfall med ett svep av strutsolfjädern! Hans drottning var en mildögd dam från Ceylon, som hade något engelskt i sitt sätt att vara, det hade även den slanka indiska som föreställde maken till en revolutionär, hon gav en liten udd åt sina inlägg som var just vad som krävdes. Lustigt nog äger dialogen en spetsighet som ibland påminner om Oscar Wilde och ibland har en anstrykning av Shaw.

Det var självfallet roligt att få blicka in i ett afrikanskt hem, det var mycket likt en svensk stuga av egna hemstyp, inte ens en solnedgång vid havet saknades på väggen! Och de upproriska läde råd vid en mugg skummande starköl.

Afrikanskt drama av i dag tycks sålunda ha en hel del gemensamt med europeisk och amerikansk teater, även gestiken var delvis densamma som den vi är vana att se. Dock sjöd temperamentet med större intensitet; torghandlerskornas ordförande (hon har rätt till titeln även utanför scenen) var exempelvis en hel liten orkan, väl värd applåden för öppen ridå!

En trupp som denna måste vara ett mäktigt verktyg i kampen mot rasfördomar, tänkte man mer än en gång.

I salongen satt justitieråd, biskopar, riksdagsmän och hovherrar. Alla hade de tillfälle att efteråt resonera öga mot öga med MRA-folket. Försättning följde nämligen i Dramatens foajé.

Perpetua

Panchgani i Indien, Alnäs i Stockholm och Caux i schweiziska alperna ovanför Montreux vid Genève sjön. Under hela efterkrigstiden har särskilt Caux fått central betydelse för skapande av en ny anda (s 92). Representativa politiker från en rad länder i Europa, Amerika, Asien och Afrika, företrädare för näringsliv och samhälle, kyrkor och samfund har jämte högst vanliga människor här funnit en plats där motståndare försonats, där man knutit kontakter av bestående värde och där man funnit inspiration för vardagens uppgifter.

På annan plats (s 76) citeras ett uttalande av den franske politikern Robert Schuman om Moralisk upprustning. Han skrev att han skulle ha varit skeptisk, om det varit fråga om en ny teori att läggas till alla andra. »Men Moralisk upprustning ger oss en livsfilosofi omsatt i handling.»

Vill man tränga in i och försöka förstå Moralisk upprustning, måste man söka sig till olika uttryck för det sätt att leva som sprungit fram i dess sammanhang. Av det skälet ägnas huvuddelen av denna studiebok åt teckningar av situationer och människor, som illustrerar den livsform som fått bära Moralisk upprustnings namn. Genom att lära känna dem får man tränga in i Moralisk upprustnings särart.

Till fördjupat studium:

Nils Gösta Ekman: *Experiment med Gud*, Stockholm 1971.

George West: *The world that works*, London 1945. Författaren var under många år anglikansk biskop i Rangoon, Burma, och behandlar särskilt förhållandet till olika religioner.

Peter Howard: *Pickle Hill*, London 1960, skildring i dramatisk form av Frank Buchmans erfarenheter som studentpräst.

Anne Wolrige Gordon: *Peter Howard Life and Letters*, London 1969.

Kenneth Belden: *Teatern i den moderna världen*, ett föredrag av teaterchefen för Westminsterteatern i London.

Filmen *Frihet*, 16 mm och 35 mm färg, ca 100 min, svensk text. En filmatisering av det afrikanska skådespel som omtalas på s 21—22.

Samtliga filmer och många av de böcker som rekommenderas finns att tillgå hos Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm, tel 08/10 34 56.

Den nya människan i näringslivet — 3 situationer

Människan inom industrin har varit föremål för stort intresse så länge industri i modern mening har funnits. Men man kan se på henne ur många olika synvinklar. Man kan betrakta människan som arbetskraft, produktionsfaktor, man kan se på henne som skapare av arbetstillfällen och pengar, man kan se henne som medel till makt och ur dessa olika synvinklar kan hon utnyttjas. Mera sällan ser man väl människan som ett mål i och för sig som arbetslivet är till för att tjäna. Mera sällan betraktar man industrin som ett fält där man utforskar och formar ett nytt livssätt, en ny värld som är människovänligare än den vi nu upplever.

Den senaste tidens hårda rationalisering, datastyrning, friställandet av arbetskraft, den hårdnande konkurrensen får många att känna sig som nummer, robotar som inget värde har i och för sig. Man är efterfrågad så länge man är brukbar, inte längre.

Nationalekonomen professor Anders Östlund har i en tidningsintervju uttalat reflexioner om människan i dagens samhälle, som inte saknar intresse i frågor som rör näringslivet.¹ Han anser att kraven på den moderna människan skruvats upp så långt att individerna riskerar att misslyckas, konflikttåtheten ökar, konkurrensen skärps. I offentliga intervjuer och debatter skall helst allt presenteras som konflikter och motsättningar mellan människor och partier. Han tror att vi har att motse skärpta motsättningar och allt hårdförare kampmetoder där människor misshandlar varandra fysiskt och psykiskt. Människor hinner

inte tänka igenom vad de menar med lycka och i ett rikt samhälle som vårt är det fara värt att den fortsatta ekonomiska tillväxten får ett illusoriskt värde för människan. »Jag tror inte», säger Östlind, »att det är en fråga om socialism eller icke-socialism. Lösningarna måste sökas mycket djupare. Det gäller mänskliga problem som hänger samman med människans natur. Lösningen kan delvis finnas på det moraliska planet, i en etisk förändring som gör att människor får en ny livsinställning.»

Efter liknande linjer uttalade sig generalsekreteraren i Internationella arbetsbyrån David Morse 1968: »Vi är chockerade över människans hänsynslöshet mot sina grannar. Vi kan inte längre kosta på oss att låta vår ekonomi löpa blint som om den inte hade några moraliska eller sociala konsekvenser. De ekonomiska och materiella framstegen är bara ena sidan av myntet. Materiell utveckling är en falsk gud om inte parallellt med den löper en andlig och etisk utveckling som sätter människan i stånd att acceptera och leva i fred med sina grannar.»²

Östlind och Morse tar upp frågan om människans natur och hur den inverkar på förmågan till samarbete och på den demokratiska livsformens funktionsduglighet.

När Rolls Royce i England genomgick sin stora kris i februari 1971 skrev en del av arbetarna till företagsledningen och sade att arbetare och företagsledning i lika mån måste ta på sig skulden för misslyckandet. »Krisen beror på andan, viljan och målet, inte på de ekonomiska och tekniska faktorerna. Möjligheten av ekonomisk undergång har givit många en desperat livsvilja. Människor som var bittra fiender kan nu ses i intensiva rådslag om hur man skall rädda varandra. Arbetarviljan har ökat. På en av arbetsplatserna har produktionen gått upp 30 % utan övertid på en vecka. Tragedin är att detta kunde ha varit normalt hela tiden om man fått viljan och målet.»³

Dr Frank Buchman ansåg att frågorna om människans natur var avgörande för industrin och därmed för samhället. »Endast en ny anda hos människorna kan föra in en ny anda i industrin. Industrin kan bli banbrytare för en ny världsordning, där viljan att tjäna landet ersätter själviska motiv och där industri-

livets planläggning grundas på ledning från Gud. När arbetare, arbetsgivare och aktieägare blir ett samarbetande lag under Guds ledning, då intar industrin sin egentliga plats i ett folks liv.»⁴

Vi skall nu studera tre situationer där en ny anda hos människor visat sig leda till förändrade förhållanden inom den del av näringslivet där de är verksamma.

En byggnadsarbetare

Les Dennison är en av de arbetare som omfattar den syn på industrin och dess målsättning som Buchman uttrycker. Han är rörläggare i ett byggnadsföretag i Coventry i England och samtidigt ordförande för byggnadsarbetarna i staden. I sin ungdom i trettioalets England gjorde han många bittra upplevelser. Hans styvfar blev avskedad därför att han ivrade för bättre säkerhetsanordningar i den gruva där han arbetade. Under intryck av kriget i Spanien, Hitlers framfart och den stora arbetslösheten i England anslöt sig Dennison tidigt till kommunistiska partiet och blev en verksam agitator för klasskampen. Under kriget kom han till Malacka och råkade i japansk fångenskap. Där kommenderades han ut i ett järnvägsbygge under mycket påfrestande förhållanden. Men medan kamraterna dog av umbäranden, höll sig Dennison uppe tack vare sin politiska övertygelse. Efter kriget tog han anställning inom bilindustrin i England, där han byggde upp kommunistiska celler. När han var färdig därmed på en fabrik, flyttade han till en annan antingen av eget val eller därför att han blev avskedad. Det var alltid oro omkring honom, och han var effektiv i sin politiska kamp.

Under ungernkrisen 1956 upplevde Dennison besvikelse. Han ogillade det sätt på vilket arbetare behandlades i Ungern och han blev uppbragt av att Daily Workers korrespondent i Budapest vägrades att få sina artiklar införda i tidningen. Han drogs åt trotskistiska kretsar.

Vid denna tidpunkt mötte Dennison Moralisk upprustning genom en kollega på det bygge där han arbetade. När denne

Fackföreningsledare om sann demokrati

— Hur vill du definiera begreppet demokrati?

— Demokrati är den förnämsta av alla mänskliga samlevnadsformer. Den bygger helt på det frivilliga samarbetets princip. Den står i strid mot allt elitänkande och bygger på ansvars-tagande av den enskilde medborgaren. Demokratin kräver av sina anhängare att de frivilligt, drivna av sina egna samveten, ger in i samhällsgemenskapen mer än någon diktator kan kräva av dem. Demokratin är för alla. Den ger möjlighet för att välja olika typer av experter som kan för medborgarens räkning fatta beslut i vissa avgränsade frågor. Medborgaren ska då obetingat kunna lita på att experten fattar sina beslut med samhällets bästa för ögonen.

— Det du sagt här är väl närmast självklarheter. Vart vill du egentligen komma i ditt resonemang?

— Egentligen till det som jag upplever som det svåraste hindret för sann demokrati, det som inom mig och andra hindrar den att fungera. Jag vet av egen erfarenhet som »expert» — av ganska obetydlig omfattning — hur svårt det kan vara att ständigt ha helhetsbilden, världsperspektivet, i centrum. Först måste jag genomskåda mina motiv — agerar jag för att jag själv skall komma fram eller i helhetens intresse? Sedan gäller det gruppen — slåss jag för egoistiska gruppintressen eller har det jag just nu arbetat för berättigande i den stora kampen för en rättvisare fördelning av produktionsresultaten? Svårigheten är att verkligen se att mina motiv är rena. Samma svårigheter måste föreligga för Nixon, Palme, Heath, Rantatalo eller vad demokratiskt valda ledare nu heter.

*John Söderlund, ombudsman för avdeln 4 i
Norrköping av Svenska Transportarbetareförbundet,
intervjuad i Tänk om, Idé och kultur, Stockholm 1971.*

talade om Moralisk upprustning tyckte Dennison det var frånstötande. Men kollegan var en god kamrat och när denne en dag sammanförde Dennison med några vänner från såväl arbetar- som företagarsidan, blev han tilltalad av deras argumentering. En av dem var en högre tjänsteman vid ett stålverk och en annan bankdirektör och de förklarade båda att de ansåg att det var industrins uppgift att göra det möjligt för

alla människor att ha mat för dagen, kläder på kroppen och tak över huvudet. Såväl dessa män från företagsidan som de arbetare som deltog i samtalet ansåg vinningslystnad och hat som de största hindren för framsteg och de sade att den mest reaktionäre var den som vägrade att frigöra sig från sådana motiv för egen del. Arbetsgivarna och arbetstagarna hade lika stor anledning att ändra sina attityder var för sig. De talade om Moralisk upprustning som en världsideoologi som de ansåg vara nästa steg för varje kapitalist liksom för varje uppriktig marxist.

Strax efter detta sammanträffande läste Dennison en bok av en norsk motståndsmän som satts i koncentrationsläger av tyskarna och varit mycket illa.⁵ I boken berättar norrmannen hur han i lägret fått en gudstro genom människor i Moralisk upprustning som han träffade där. Därigenom övervann han sitt hat mot tyskarna och efter krigsslutet reste han tillsammans med några landsmän ner till Tyskland och slog sig ner bland gruvarbetarna i Ruhr. Han och kamraterna vann många av gruvarbetarna för Moralisk upprustnings mål och bland dessa var flera som sedan årtionden haft en kommunistisk övertygelse.

Intrycket av denna bok och många ytterligare sammanträffanden med nya vänner förde så småningom fram till att Dennison fick en tro. Den hade omedelbar effekt på hans sätt att leva. Mot hustrun hade han varit en översittare under hela deras äktenskap. Han började nu bli en jämlik kamrat med henne. En av sönerna hade han kört ut ur hemmet därför att denne velat gifta sig med dottern till en major. Det skäl fadern uppgav till brytningen var att sonen var för ung att gifta sig. Nu erkände Dennison att orsaken till hans vrede inte alls var sonens ålder utan att han gift sig med en flicka ur överklassen.

Dennison bad de unga om förlåtelse och familjerna återförenades.

En stor förändring skedde i Dennisons hållning till människorna och problemen på arbetsplatserna. Hans relationer till arbetsledningen och kollegerna hade oftast varit irriterade och hatfyllda. Den attityd han som regel haft till arbetsgivarens representant på bygget formulerade han i orden: »Jag hade ju

alltid rätt och han hade alltid fel. Vad han än föreslog, så var min omedelbara reaktion att få det ogiltigförklarat.» Nu började ett sakligt samarbete utvecklas.

Han hade under en period lämnat felaktiga uppgifter om sitt arbete som lett till att han fått mer betalt än han varit berättigad till. Vad han på detta sätt orättmätigt tagit ut betalade han tillbaka.

En dag råkade en åkare stjälpas av 10 000 tegelpannor 50 meter från den plats där de skulle ligga för att vara i lämplig närhet till bärarna.

Det var hällande regn. Förmannen beordrade tre män att flytta teglet dit det skulle. De vägrade. »Om ni inte gör vad jag säger, så kan ni gå» blev svaret. Dennison som nu var klubbordförande, rusade in till förmannen högröd i ansiktet och förklarade, att om dessa tre män fick sparken, så skulle de alla gå. Väl utkommen från förmanshytten började Dennison fundera: Var detta sättet att gå till väga? Han hade lärt sig att Gud har en plan och att man kunde lyssna till honom när man inte visste råd. Bara efter någon minut gick Dennison in till förmannen igen och sade: Om vi allesammans här, murare, rörläggare, takläggare och andra tar itu med tegelpannorna på en gång, så har vi flyttat högen på tio minuter. Förmannen blev rätt förvånad över förslaget. Det blev en stunds diskussion bland männen. Dennisons argument var: Folk väntar på de här husen. Om vi inte får in de här tegelpannorna nu, så kommer arbetet att stoppas upp i dagar. Det gemensamma beslutet gick efter Dennisons linje och tegelpannorna kom raskt på plats.

Under några sommarmånader arbetade studenter på bygget för att tjäna pengar. Yrkesmännen tyckte att deras insatser var av mer än lovligt dålig kvalitet. En av studenterna fick sparken. Situationen var spänd. Men Dennison ville inte nöja sig med detta. Han hade nu blivit ordförande för byggnadsarbetarnas avdelning i Coventry. Han arrangerade en middag med representanter för olika sektioner av byggnadsarbetare och studenterna. Han fick den regeringsmedlem som hade hand om

bostadsplaneringen att komma och tala. Under den kvällen belystes bostadssituationen och behovet av kvalitet inom alla områden av arbetet. Tillställningen blev en stor framgång och förbättrade i hög grad kontakterna mellan olika grupper.

Att Dennisons livsåskådning blivit en annan spred sig mycket snabbt bland hans kolleger. Inte alla brydde sig om saken eller ens respekterade hans nya idéer. Men man var allmänt enig om att Dennisons sätt att arbeta hade medverkat till en stegring av produktionen, av löneutfallet och till en förbättring av trivseln på arbetsplatserna.⁶

Om sin syn på sitt eget arbete uttalade Dennison vid ett tillfälle :
»Man blir tillfredsställd när man ser en kamrat få en bostad eller när 400 barn får en skola. Att bygga var mitt yrke, men min filosofi var nedbrytande. Nu har jag gått in för att bygga — inte för lönens skull bara — utan därför att människor behöver bostäder. Jag är säker på att vi kan öka målsättningen för vår årliga byggnadsproduktion i England och uppnå den. Och därefter måste vi börja ta itu med hur 75 miljoner människor i Indien skall få hem, som du ännu inte har. Vi har mycket att göra.»

Sedan Dennison mött Moralisk upprustning har han ständigt varit i färd med att föra in förändring av motiv och målsättning inom industri och produktionsliv såväl hos arbetsgivare som hos arbetstagare. Detta har fört honom till många länder i Europa, till Amerika och till olika delar av Asien. I New Delhi deltog han i ett framgångsrikt försök att ena två sinsemellan stridande fackförbund vilket förde till ökad facklig styrka. Arbetsgivare lyssnar till honom, därför att de finner att han inte bara söker befordra en parts intressen utan själv på sitt eget arbetsområde visat att arbetsmarknadens parter kan gå från splittring till enighet för allmänhetens skull som är beroende av produktionsresultatet.

Som revolutionär under många år hade Dennison haft stora visioner för världen och använt många ord för att uttrycka dem. När han nu på det ena området efter det andra har börjat praktisera ett revolutionärt livssätt inte bara i stort utan

också i smått — i förhållandet till arbetskamraterna och till familjen — har det framstått alltmer klart att detta nya var en större revolution än den han tidigare givit sina krafter till. »Det var nästa logiska steg för en tänkande revolutionär», brukar han själv säga.

»Men kom ihåg» säger han gärna till den som lyssnar på honom, »att jag aldrig hade börjat intressera mig för Jesus Kristus om inte tron på honom hade demonstrerats för mig som en världsideologi.»

En företagare

Byggnadsfirman Anlicker AG i Luzern i Schweiz har gjort sig känd genom sitt SBB-program: de bygger »Snabbare, Billigare, Bättre».7 Det är inte en smart reklam utan något som alla känner till. Låt oss ta ett exempel: en 4, 5-rumsvåning på 98 m² med sovrum med heltäckande matta, bad och toalett, vardagsrum med parkettgolv och modernt kök med spis och inbyggt kylskåp, har en hyra som ligger 72—115 kr under andra bostäders. En sådan våning bygges på en dag. Den ingår antingen i ett fyrvåningshus eller ett trettonvåningars höghus. På tre dagar monterar man fyra 4, 5-rumslägenheter. Det är en våning. Trettiotvå lägenheter sättes upp på tjugofyra dagar. Det betyder att det tar sex månader från det höghuset ritats till det är klart för inflyttning.

Detta är fabriksbyggda elementhus, väl ljudisolerade och av bästa kvalitet.

Faktum är att de bostäder Anlicker AG bygger har 20 % — i vissa fall 30 % billigare hyra än andra motsvarande bostäder i den tysktalande delen av Schweiz.

För hyresgästerna är det kanske lika viktigt att de kan flytta in på avtalad tid. Under de senaste 18 åren har man kunnat hålla vartenda kontrakt — dvs bygget är avslutat på avtalad tid och till det uppgjorda priset. »Vår bästa PR-verksamhet är att vi håller vad vi lovar», säger Gottfried Anlicker, företagets dynamiske ledare.

Hur har man nu kunnat nå sådana resultat? Vad fick dessa män — Gottfried Anlicker, hans far och bror — att bygga snabbare, billigare, bättre? »Det hela började med en verklig inre omvälvning», berättar Anliker.

»För över 18 år sedan hade vi riktigt kört fast. Själv hade jag kommit en bra bit upp på samhällets karriärstege. Mitt stora mål i livet var att bli miljonär, bli berömd och att få inflytande. Men samtidigt pågick en så förödande strid mellan min bror, min far och mig att vi övervägde att avbryta vårt samarbete. Jag var helt övertygad om att det var omöjligt att samarbeta med min bror. Därför gjorde jag också under hand vissa förberedelser för att få honom ut ur firman. Så var det min far. Han var ännu värre. Och det gick på nerverna. På morgonen tog jag piller för att pigga upp mig. På kvällen tog jag piller för att kunna sova. En psykiater rådde mig att dra mig ur firman. Annars skulle jag kunna få bestående själsliga skador på grund av detta dåliga förhållande till min far och min bror, menade han.

Just vid denna tidpunkt blev jag inbjuden av en vän till en konferens för Moralisk upprustning i Caux. Jag tänkte: Varför inte? Det kunde vara intressant att se vad de sysslade med där. Jag reste. Och det skedde något. Utan att jag kan förklara hur det gick till började jag ana att världen är som den är, därför att vi människor är sådana vi är. Jag insåg att om jag ville skapa ett bättre samhälle, så kunde jag inte börja på något bättre ställe än med mig själv.

Som byggmästare visste jag att det finns vissa normer vi måste rätta oss efter, om det vi bygger skall hålla måttet. Men först nu blev jag medveten om att detta också gäller människolivet som helhet. Mitt samvete vaknade genom mötet med fyra storheter — absolut ärlighet, absolut renhet, absolut osjälviskhet och absolut kärlek. Med andra ord, det blev en uppgörelse med det förflutna.

Först insåg jag att jag ärligt och öppenjärtigt måste tala ut med min far och min bror. En längre tid hade jag ansett att de två var hopplöst besvärliga. Nu förstod jag att jag var den

Les Dennison, ordförande för byggnadsarbetarnas fackförening i Coventry, England.

Lantmästare Ove Jensen, Trossnäs gård i Värmland (s 38).

Gottfried Anlicker, schweizisk storbyggmästare i Luzern.

tredje som det var svårt att ha att göra med. Jag ville alltid vara främst och ansåg mig alltid veta bättre än de andra två.

Min bror är fyra år yngre än jag. När jag var ung, samlade och sålde jag skrot. Jag hade en stor kärra och min bror fick dra den — ty jag ville själv vara »arbetsgivaren». Redan då kände han att jag ville styra honom.

Nu bad jag min far och min bror om förlåtelse för det sätt på vilket jag hade behandlat dem. Vi enades om att försöka på nytt och att göra vårt bästa. Ärligheten och öppenhjärtigheten hade ställt oss inför en viktig fråga: Vad lever vi egentligen för? Vad vill vi med vårt företag? Vilken konstruktiv uppgift kan vi ta itu med i det samhälle som vi är en del av?

Vi enades om att vår målsättning skulle vara — inte att sträva efter vinsten — utan att tjäna människorna. Vi beslöt oss därför att bygga snabbare, billigare och bättre bostäder. Som byggnadsfirma skulle vi bara bygga sådana kontor, fabriker, vägar och bostäder som det verkligen fanns behov av.

I stället för att bekämpa varandra satte vi nu in all vår skaparförmåga och våra krafter på att förverkliga detta mål.

När vi i dag kan erbjuda bostäder vars hyra är billigare än andras så är det flera faktorer som ligger till grund. Får jag nämna några.

Vi använder mer tid till planering än andra. Fabrikationen av elementbyggen planlägges in i minsta detalj, så att allt är så koordinerat att 32 lägenheter är fullt inflyttningsfärdiga inom loppet av sex månader från den tidpunkt då spaden satts i jorden. Därför kan vi också till punkt och pricka hålla både avtalade priser och leveranstider. Detta betyder mycket för alla de hyresgäster med vilka vi har kontrakt.

Genom den rationella planläggningen och genom köp av byggnadsmaterial i stora partier kan vi spara en hel del pengar.

Det kommer hyresgästerna direkt till godo. Samma sak gäller beträffande tomtpriserna. Vår firma är i den gynnsamma situationen att äga en hel del tomter som vi köpte medan

tomtpriserna ännu var rimliga. Vi skulle kunna tjäna mer än firmans samlade förtjänster under mer än 40 år, om vi bara sålde tomterna till gällande dagspris. Jag känner människor som gjort sig stenrika genom tomtspekulationer. Men följderna av en sådan spekulering är också att byggnadskostnaderna stiger lika mycket. Att skaffa sig en sådan vinst är nationalekonomiskt osunt och det har dessutom en dålig återverkan på arbetsmoralen hos personalen. I stället för att spekulera har vi därför hittills byggt 400 lägenheter på detta tomtområde. Tomtpriserna har ingått i byggnadskostnaderna till $1/3$ av det värde de idag har. Medan tomtpriserna vanligen utgör 7—9 % av byggnadskostnaderna, ligger de hos oss på 3 %.

Vi har kommit fram till en effektiv arbetsinsats genom ett öppet samarbete på alla områden. Parollen hos oss är att var och en skall göra sitt bästa för sin nästa. Vi hjälper våra medmänniskor när vi bygger snabbare, billigare och bättre. Arbetarna känner också, att de är med om att göra en insats. Men det innebär också att de har de högsta lönerna inom branschen i östra Schweiz. De har också de bästa sociala förmånerna. Bl a har vi upprättat en pensionsfond som idag är dubbelt så stor som firmans eget kapital. 50 % av företagets årsvinst har gått till denna fond. De anställda betalar inte något bidrag till fonden. Vi informerar våra anställda om allt inom företaget, också om de ekonomiska förhållandena. Vår företagsnämnd har på detta sätt blivit ett verkligt organ för företaget, och den har med sina förslag och sina initiativ blivit en verklig inspirationskälla för hela företaget.

Det faktum att vi som företag kan göra något för samhället har också inspirerat andra.

För någon tid sedan fick vi uppdrag att bygga ett antal bostäder för ett kooperativt byggnadsföretag i Östschweiz. Då allt var färdigt och hyresgästerna hade flyttat in i sina hem, fick jag ett brev från sekreteraren i denna byggnadskooperation :
»Det är mig angeläget att tala om vad människor som har inflytande på det ekonomiska livet och som samtidigt lever efter absoluta moraliska normer kan åstadkomma. Jämfört med

andra kooperativa byggnadsföretag är de bostäder som eder firma byggt drygt 160 kr billigare per månad och lägenhet. Det sätt på vilket ni praktiskt försökt att förverkliga Moralisk upprustning har åstadkommit ett under. Ty till syvende och sist är det väl ett under när en så hårdkokt man som jag handlar på ett nytt sätt på grund av ett sådant här praktiskt exempel.»

Så några ord om ärlighet som en praktisk livsform. Besöket i Caux betydde inte bara att mitt förhållande till min far och min bror klarades upp. Det betydde också en ny inställning och ett nytt ansvar gentemot samhället. Tidigare hade jag själv avgjort hur mycket skatt jag skulle betala. Jag hade tre slags bokföring. En bokföring för firman, en för mig själv och en som skattemyndigheterna skulle se. Varje år använde jag två månader till att »frisera» deklARATIONEN för att dölja de »verkliga» inköpen och de »verkliga» förtjänsterna för skattemyndigheterna. Sedan jag funnit denna nya grundval för mitt liv, betalade jag in 125 000 kr i skatt, som jag bedragit myndigheterna på. Det lär ha väckt viss uppmärksamhet inom departementet.

Idag betalar vi mångdubbelt i skatt. Men vi gör det med större glädje än under den tid då vi betalade mindre med fusk. Idag behöver jag bara en dag för att gå igenom deklARATIONSbilagorna med mina medarbetare. Under de två månader som jag nu sparar i tid, kan vi tjäna in en stor del av skatten. Dessutom är nu bokföringen i så god ordning att vi kan använda den för alla våra beräkningar. Jag tillbringar inte heller några sömnlösa nätter med att räkna ut hur jag skall lura skattemyndigheterna. Jag har lärt mig att Gud har en plan för mitt liv, mitt företag och för andra människor och deras ansvarsområde. Det lönar sig att varje dag ta sig tillräckligt med tid att söka ta reda på denna plan. Därför är jag tidigt uppe på morgonen för att lyssna till Gud och skriva ner de tankar som kommer för dagen — om mig själv, mina medarbetare, företaget och vad jag sedan för övrigt har ansvar för. Detta har blivit till en daglig inspiration och en utmärkt hjälp för att omorientera sig och för att finna de rätta lösningarna på de problem man ställs inför. Utan denna dagliga erfarenhet känner jag mig som en styrman

utan kompass. Min bror och jag har tillsammans gått in för att leda vårt företag på denna grundval. Denna gemensamma målsättning och denna förpliktelse har förmått göra det tidigare till synes omöjliga — att göra två så besvärliga och olika män till verkliga bröder.

Vi tror att vad vi upplevt i vår familj och i vårt företag äger sin giltighet också för andra. Säkerligen finns det sådant som man kan kritisera i vårt företag. Det kommer också alltid att förbli en kamp om att förverkliga och höja de mål vi satt oss före. Men vi är på väg. Vi anser det vara en av de viktigaste uppgifterna i dag att vi själva praktiserar och samtidigt verkar för en ny inställning hos alla som leder industri och näringsliv. Ingen kan längre tillåta sig att i vår tid leda företag och industrier utifrån falska och själviska motiv. Det kan lätt leda till feldisponeringar och det kan skapa svårigheter för många människor.

Men Anlickers förpliktelse att skapa en bättre anda inom industri- och näringsliv har fört till att han — samtidigt som han sköter sitt företag — besökt många länder i Europa och Asien under de senaste åren, mött representanter för såväl företagare och arbetstagare som regeringar och redovisat sina erfarenheter av hur egen ambition och strävan efter mesta möjliga vinst kan träda tillbaka och ersättas av motivet att tjäna människorna såväl inom företaget som i det samhälle där företaget har sin plats.

Det som skedde med både Les Dennison och Gottfried Anlicker genom deras möte med Moralisk upprustning var att deras perspektiv vidgades till att omfatta hela samhället och hela världens behov. Dennison hade dittills arbetat för en grupp i samhället. Anlicker hade varit i hög grad inriktad på sig själv med sitt arbete. När de blev del av en världsstyrka med en världsideologi vidgades målsättningen. Dennison gick in i ett produktivt samarbete med såväl arbetsgivarens representanter som arbetsledarna med den medvetna syftningen att den samlade arbetsstyrkan skulle få mer utträttat och människor snabbare skulle få bostäder. Inte bara i Coventry behöver folk bostäder

utan också i Indien. Anlicker vidtog åtgärder för att hålla tillbaka prisstegringen på tomtmark. Genom en klok rationalisering som inte gick ut över personalen har hans företag ställt sig i tjänst hos allmänheten genom en effektiv bostadsproduktion med uppseendeväckande förmånliga hyror.

Hos Dennison och Anlicker har en radikal förändring inträtt i motiv och arbetssätt genom en erfarenhet av att Gud har en plan för praktiskt arbetsliv. Tillämpat i stor skala skulle detta slag av förändring revolutionera världens industri och ekonomi.

Moralisk upprustning är inte ute efter att slå vakt om det bestående utan syftar till en revolutionär förändring av motiv och attityder hos företagare och arbetstagare, myndigheter och beslutande församlingar så att mänskligheten mognar till att skapa en sådan tingens ordning att världens miljoner har arbete som betalas rättvist och att en rättfärdig lön motsvaras av ett hederligt arbete och att alla har vad de behöver.

Dennison ansåg under många år att endast ett utkämpande av klasskampen skulle kunna råda bot på missförhållandena i världen. I dag säger han att Moralisk upprustning har inneburit nästa logiska steg för honom som tänkande revolutionär och fört honom utöver klasskampen.

Frågan om klasskampen är ytterst aktuell över hela världen i den period där vi just nu befinner oss. De perspektiv som utvecklandet av *den nya människan* öppnar, har påtagliga konsekvenser i fråga om klasskampen. Man kan se på klasskampen på fyra sätt.

För det första kan man acceptera den, engagera sig i den och sätta in alla tänkbara resurser i denna kamp. Den vägen slutar i blodig revolution. Ytterst kan detta i atombombens tidevarv leda till mänsklighetens självmord.

För det andra kan man försöka styra den och använda den just så mycket som passar ens egna syften. Men till klasskampens drivkrafter hör hatet och profithungern och dem kan man inte styra. De kan inte samexistera med jämlikhet i ett mänisko-

hjärta och i ett samhälle. Där sådan klasskamp går in, där går jämlikheten ut.

För det tredje kan man förneka den. Men det är ju att nöja sig med en illusion. Det finns de som tror att det var Marx eller kommunismen som uppfann klasskampen. Men Marx gav bara uttryck åt en historisk verklighet. Ingen enskild eller grupp i samhället kan säga : Vi har ingenting med klasskampen att göra.

För det fjärde kan man erkänna att klasskampen finns men också inse att det går att besegra likgiltigheten, hatet och egoismen som orsakar den. Det är inte fråga om en kristen etikett som någon särskild grupp kan göra anspråk på. Det är en praktisk erfarenhet av Guds ingripande i samhällets likaväl som i den enskildes liv. Det är en historisk verklighet lika mycket som klasskampen. Det är fortfarande kamp. Men den gäller människan och den gäller mänskligheten utan klassgränser.

På detta fjärde sätt betraktar Les Dennison och Gottfried Anlicker de frågor som rör klasskampen eftersom de har lärt känna *den nya människans* funktionssätt.

En lantbrukare

Befolkningstillväxten i världen ökar betydligt snabbare än tillgången på livsmedel. I FAO-kretsar uppger man att livsmedelsproduktionen på 35 år måste fyrdubblas. För en svensk jordbrukare är det en stor fråga hur han skall få sitt jordbruk att löna sig. Han vill ha mer och mer betalt för sina varor allteftersom penningvärdet sjunker och lönerna ökar. Många vill att svenskt jordbruk skall starkt begränsas i omfattning för att vi skall slippa överskott på vissa varor och kunna flytta över arbetskraft från jordbruket till industrin. Samtidigt svälter hälften av världens befolkning.

Ove Jensen på Trossnäs gård i Värmland har funderat mycket på dessa frågor. Han har för sin del bestämt sig för att starkt öka sin jordbruksproduktion de senaste åren. Jag söker upp honom för att närmare höra hans motivering för det.

Protein hör till det som mest av allt behövs i världen, säger Ove Jensen. Mjölk innehåller protein och här i landet har vi goda förutsättningar att producera mjölk. Därför har jag specialiserat mig på det.

Världens behov av näring är så stora att vi, enligt min mening, måste producera mesta möjliga på varje tunnland vi har. Visserligen har det inte så stor betydelse om bara vi svenskar ökar vår produktion av sådana livsmedel vi har förutsättningar för. Men om alla världens länder ökar sin jordbruksproduktion, så kommer det att få betydelse. Varför skulle inte vi börja? Och vi måste finna en lösning på den apati och hopplöshet inför svårigheterna att möta världens enorma behov, som håller på att sprida sig.

Ove Jensen ställer sig solidarisk med en rad förslag och åtgärder som är aktuella : att på olika vägar sörja för att u-ländernas egen livsmedelsproduktion ökar, att här hos oss utbilda experter och sända ut dem, att intensifiera forskningen, att lära oss av dunsta salterna ur världshaven och därmed få obegränsat med vatten, bland många andra idéer. Men sådant tar tid, säger Jensen, och vi måste fort sätta skuldran till för att hjälpa de svältande. Som jag ser det måste vi jordbrukare i Norden välja. Antingen väljer vi den kortsiktiga och själviska vägen vi så länge varit inne på och som innebär att varje jordbrukare och varje land endast ser till sitt eget eller också visar vi en ny väg genom att börja planera på lång sikt för världens behov.

Ove Jensen har ett trepunktsprogram :

- 1 Vi kan bruka jorden så att varje hektar ger högsta möjliga skörd av de grödor som behövs i vårt land och i världen.
- 2 Vi kan arbeta för att vår industri och våra jordbruksorganisationer betalar de rätta priserna för de produkter vi köper från u-länderna i stället för att exploatera dem. Vidare måste vi verka för att ingen använder mutor vid handel med andra länder.
- 3 Vi måste fortsätta den tekniska hjälpen. Vi måste utbilda vår

ungdom, så att den kan angripa problemen i u-länderna på det rätta sättet.

Varför skulle inte vi jordbrukare, som är den största yrkesgruppen i världen, börja tänka och arbeta för dessa problems lösning och visa våra tekniker och vetenskapsmän vägen mot en omskapad värld. I den uppgiften är det plats för alla oberoende av ras, ålder, klass eller kön.

Vad som har särskilt glatt mig är att de anställda på min gård är intresserade av att tillsammans med mig arbeta för en stor uppgift. En ökad ömsesidig respekt har också fört till att vi börjat vara mer öppenhjärtigare än förr mot varandra. En dag, när vi talade igenom uppläggningsen av dagens arbete sade en av dem: »Det kvittar väl vad vi säger. Du gör ju som du vill ändå.» Den repliken visste var den tog. Jag tänkte efter och fann att han hade rätt. Jag erkände det nästa dag inför männen och sade att jag beslutat att ändra mig och ta deras synpunkter på allvar på ett annat sätt. Detta förde fram till många förbättringar i arbetet. När mina uppgifter ibland för mig utomlands har jag i dessa män medarbetare som tar hand om arbetet under min bortovaro. Och de tar ett kännbart ansvar därför att gården är stor. Den omfattar 250 hektar åker och 900 hektar skog med 115 mjölkkor i kall öppen lösdrift som ger 5 000 kg mjölk per ko och år, och så föder vi dessutom upp 2 000 gödsvin årligen.

Att stå i ett ärligt förhållande till mina närmaste och att arbeta för hela världen lärde jag mig riktigt första gången under ett besök i Caux i Schweiz. Jag levde ett bekvämt liv med min familj på vår vackra gård. Men i Caux fick jag en personlig gudstro. Det hade överraskande konsekvenser. Min hustru och jag lovade att alltid tala sanning med varandra och det har fört oss mycket närmare varandra. Sedan beslöt jag mig för att vara ärlig mot myndigheterna hemma angående vissa försäljningar jag gjort men där jag inte uppgivit inkomsten i mina deklarationer. Detta ledde till att jag betalade 12 000 kr i ytterligare skatt. Jag måste sälja en bil för att klara det. Men framför allt fick jag syn på världen i Caux. Jag insåg bland dessa människor från jordens alla hörn att om vi skall bygga en

värld där våra barn skall kunna leva, så måste vi var och en börja med oss själva och sedan samverka för att ändra på utvecklingen. Den erfarenhet av Gud jag gjorde i Caux och de fyra absoluta normerna ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek visade mig var jag måste börja. För min gård ledde detta till beslutet att producera för mänsklighetens behov i stället för min egen plånbok. Detta har inneburit en mindre revolution på gården. Vi har investerat ca 450 000 kr i en ny ladugård med fördubblad besättning. Detta har fördubblat mjölkproduktionen med samma arbetskraft som tidigare. Vi har intensifierat täckdikningen så att jorden ger bättre skördar. Därigenom har vi fått stora fält som lämpar sig för nutidens stora maskiner. Och jag deklarerar varje år mina verkliga inkomster och inte bara den del som myndigheterna kan kontrollera. Jag tror att lusten och meningen med att arbeta i jordbruket blir en annan när man gör det med hela mänsklighetens behov i sikte än när man bara arbetar för sitt eget. Just nu behöver vi erbjuda ett motiv stort nog för att arbeta med jorden, om ungdomen skall bli hågad att satsa på jordbruket.

En sovjetisk studiedelegation kom på besök på vår gård för en tid sedan och de berättade att man i deras land hade stora svårigheter att få ungdomen att stanna i jordbruket. När jag besökte internatskolan Nordic Centre i Tanzania som byggts av de nordiska länderna tillsammans för att utbilda afrikansk ungdom att ta hand om jordbruket ute i byarna, så visade det sig att ingen av de elever som deltog i kurserna ville bli jordbrukare. Det kom mig att fundera över om vi från vårt land exporterar vår vilja att göra karriär på det enklaste och mest lönsamma sättet i stället för att lära ut en beslutsamhet att göra vad som är bäst för landet.

Problemet för närvarande är inte att vi inte skulle kunna producera tillräckligt med mat för alla. Problemet är brist på omtanke om människor. Men det är min övertygelse att människor kan förändras. Vi behöver ta itu med korruption och apati, hat och fruktan. Den viktigaste av alla faktorer som skall kunna medverka till ett hävande av världssvälten är att vi människor blir annorlunda så att vi vill arbeta, att vi vill göra

en osjälvisk insats, att vi vill vara ärliga och att vi vill dela med oss.

Under ett besök nyligen i Indien erfor jag bland många människor en stor villighet att inta nya attityder.

Jag deltog i en aktion för Moralisk upprustning under ledning av Rajmohan Gandhi och besökte därunder tillsammans med några kamrater från olika länder en by. Snart samlades en grupp av byns invånare och vi kom i samspråk. Jag kom att berätta om mitt beslut att lämna tillbaka 12 000 kr som jag undanhållit i skatt. Detta tycktes särskilt beröra en av männen. Det framgick snart att han hade ett officiellt uppdrag att fördela statliga medel som skulle gå till gårdar där hus förstörts genom ett jordskalv. Under samtalets gång återkom han till min berättelse om skatten och så slapp det ur honom att han vid sin medelsfördelning hade tilldelat sig själv dubbelt så mycket som han hade rätt till, alltså för två gårdar i stället för en. Efter vårt sammanträffande ställde han omedelbart denna sak till rätta.

Snart uppsökte han mig och bad mig och mina kamrater att tala till män från fyra byar som han hade sammankallat. Från varje by kom 50—80 människor. Här berättade vår nye vän hur ärlighet för honom inneburit att ordna upp fusket med de förvaltade medlen. Därefter fick vi andra fem minuter var att berätta om våra beslut och erfarenheter. Reaktionen bland lyssnarna var mycket stark. Jag förstod senare att man allmänt hade haft på känn att just den man som kallat oss samman hade haft något otillåtet för sig i fråga om pengar men man kunde inte sätta fingret på saken. När han nu själv öppet talade om det, lättade stämningen påtagligt.

När vi talat färdigt, reste sig en av åhörarna och sade: »Ni har berättat för oss hur slynglar kan bli riktiga karlar. Här lever vi för pengar, kvinnor och sprit. Men vi kan också ändra oss.» Och från denna sammankomst har det utvecklats en moralisk sanering på frivillighetens väg i en hel trakt. Konsekvensen av detta har blivit en tydlig ökning i produktionen av livsmedel. Tre bröder i en av byarna jag besökte hade i årtionden legat i

fejd med varandra. Bl a hade de bränt varandras skördar. Nu har de gjort upp gammalt groll och försonats. Och för första gången på lång tid har deras by inte bara blivit självförsörjande på livsmedel utan också kunnat avyttra ett överskott.

Vid mötet med Ove Jensen aktualiseras en frågeställning som engelsmannen Nigel Calder formulerat i *Teknopolis. Löper tekniken amok?*: »De flesta länder är fullt upptagna med att förbättra folkets materiella villkor och försöka uppnå rikedom, bildning och social välfärd. Detta är något som ett land redan har lyckats med — Sverige . . . Vad Sverige gör under 1970-talet kommer att bli en god indikation på om materiellt överflöd och socialvård gör människorna mer egoistiska, eller motsatsen.»⁸

Till fördjupat studium:

Peter Howard: *Revolutionen som kommer*, Stockholm 1965.

Clara Jaeger: *Annie som blev en legend*, Stockholm 1971.

Ove Jensen m fl: *Kan vi försörja mänskligheten*, Karlstad 1964.

Henry Mac Nicol: *Keir Hardie*, ett skådespel om den man som grundade den engelska arbetarrörelsen.

Nils Karlman m fl: *Tänk om*, Stockholm 1971.

Filmen *Hamn i revolt* 16 mm färg, ca 80 min, svensk text. Skriven och spelad av hamnarbetare i Rio de Janeiros hamn.

Den nya människan i u-land och i-land

Är vår kristna tro en kraft stark nog att förändra människornas djupaste motiv och mål? Eller måste vi nöja oss med en tro som är verksam, så gott det nu går, inom ramen för status quo?

Eller med en tro som medverkar till att med ekonomiska, politiska eller militära medel förändra den ekonomiska och sociala superstrukturen i samhället utan att egentligen röra vid det grundläggande: människorna själva?

Jag är övertygad om att vår tro har en dynamik som kan förändra de mest cementerade strukturer. Denna förändring kan börja i socialgrupp I i ett rikt i-land och därifrån sprida sig till jordens fattigaste folk. Men den kan också börja bland de mest föraktade och utstötta i ett u-land och därifrån sprida sig till de rika och mäktiga. I detta kapitel möter vi båda dessa företeelser.

Fransk textilarbetsgivare

Jag börjar alltså med att introducera en man från socialgrupp I i ett i-land. Han heter Robert Carmichael. Hans historia är historien om någonting som enligt Marx inte existerar: en förändrad kapitalist. Kanske Marx skulle trott sig se spöken på ljusa dagen om han, som jag, mött denne handfaste parisare i Caux' korridorer. Men mera sannolikt är att Marx, som den realist han var, skulle ha sagt: Här är en ny faktor som jag inte räknat med. Om vi kan få fram kapitalister med radikalt nya motiv och en ny målsättning, måste vi tänka om hela klasskampsteorien.

Historien började i Carmichaels kontor under efterkrigsåren. Det var en hård tid för den franska textilindustrin. Över en halv miljon textilarbetare var underbetalda, och arbetsgivarna ansåg sig inte vara i stånd att ge en löneökning.

Profit före människor?

Ett par män med en djup övertygelse om att den kristna tron borde ha någonting att göra med en sådan situation, sökte upp Carmichael, som vid den tiden var styrelsemedlem i franska textilarbetsgivareföreningen. Männen visste att Carmichael var kristen — en övertygad kalvinist av en skotsk släkt. De frågade honom : »Vilket sätter ni främst : pengar eller människor?» Carmichael svarade med en lång föreläsning om den fria företagsamhetens förtjänster. När han slutat återkom männen med frågan : »Sätter ni profit före människor?» Svaret blev : »Ärligt talat — ja. Det måste jag göra. Jag har aktieägarna att tänka på.»

De båda männen gick in i närkamp med Carmichael, och nu kom frågan upp om denna inställning egentligen var förenlig med hans kristna tro. Till slut sa han : »Jag lovar att från och med nu skall jag låta människorna komma före profiten.» »Bra», svarade männen. »Är ni då beredd att träffa Mercier?»

Mercier var generalsekreterare för franska textilarbetsgivarförbundet (FO). Han och Carmichael kände varandra sedan folkfrontens dagar på trettioalet, när det var generalstrejk och upplopp och människor dödades på Concordeplatsen. Den gången satt de på var sin sida om förhandlingsbordet. Under kriget hade Mercier varit en av ledarna för motståndsrörelsen och organiserat fackföreningarna mot den tyska ockupationsmakten. I åratal hade han varit kommunist, slitit ont, och hade all anledning att misstro arbetsgivarna.

Men Mercier och Carmichael träffades. Vad som sedan följde kan bäst beskrivas med Merciers egna ord : »Vid denna tidpunkt höll vi på att diskutera ramavtalet för textilarbetarna. Arbetsgivarna . . . menade att det skulle vara bättre att diskutera i en mera gynnsam atmosfär och föreslog att vi skulle komma till

Caux. Jag upptäckte att arbetsgivare från snart sagt alla länder började omvärdera sina ursprungliga, gammalmodiga idéer när de kom in i denna atmosfär. De blev mycket mera medvetna om sitt ansvar som människor och som arbetsgivare när de på detta sätt ställdes inför den nationella och internationella situationen.

8 % löneökning

»Därefter besökte jag flera dussin arbetsgivare och inbjöd dem att komma till Caux samman med ingenjörer och fackföreningsledare av olika schatteringar. På så sätt kom mer än 80 delegationer från textilindustrin till Caux-konferensen sommaren 1951. Det var inte alltid så lätt, men en atmosfär av förtroende skapades. Så blev vi i stånd att lägga den solida grundvalen till det berömda avtalet av den 9 juni 1953. Detta avtal har inneburit en årlig löneökning på minst 8 % för textilarbetarna. Det innebar också att en tredje betald semestervecka infördes förutom fem betalda helgdagar per år samt pensionsförsäkring.»

En av paragraferna i textilavtalet formulerades på följande sätt :
»Textilindustrin syftar till att göra ett ekonomiskt och socialt experiment i hela nationens intresse, i en anda av tjänst och med ett socialt syfte.»

Mercier sammanfattade vad som hänt med orden : »Inte ett hästkt ord, inte en förlorad arbetstimma, inte en droppe blod spillt. Det är den revolution som Moralisk upprustning uppfordrar både arbetare och arbetsgivare att ta del i.»

Spekulationer på u-ländernas bekostnad

Men under tiden hade en annan fråga börjat bränna i Carmichaels samvete : Vad sker med de bönder och lantarbetare i Pakistan och Indien som levererar råvaror till den franska textilindustrin? Kan man lugna sitt samvete med att en halv miljon franska textilarbetare börjat få mera människovärdiga villkor, om asiatiska producenter samtidigt lever på svältgränsen?

Indien och Pakistan är de största jutefiberproducenterna i världen. Det mesta jutet växer i Bengalen. När Indien och Pakistan delades 1947, hamnade juteodlingarna till stor del i Östpakistan, medan fabrikena för jutebearbetning kom till det indiska Västbengalen. Resultatet blev att Pakistan blev exportör av jutefiber, huvudsakligen till Europa, medan Indien exporterar hel- och halvfabrikat till Amerika. Det oberäkneliga klimatet har fört med sig stora växlingar i priset på råvaran. Den har därför blivit föremål för stora spekulationer. Det har hänt att priset fördubblats på tio dagar. Men det har inte betytt att bönderna fått mer betalt för sina produkter. Mellanhänder lägger beslag på det mesta av sådana spekulationsvinster.

Carmichaels första steg var att samman med andra män samla de europeiska juteföretagarna till ett europeiskt juteindustriförbund. Efter några års överläggningar fick han sedan sina kollegers tillstånd att undersöka möjligheterna till förhandlingar med Indien och Pakistan om stabilisering av priserna. Detta ledde till många och långvariga resor till de båda länderna och till en intim personkännedom. I bagaget hade han med sig en film från Sydamerika, »Hamn i revolt», som berättar historien om hur en motivförändring i arbetsgivare och konkurrerande fackföreningar lett till ökad produktion, enade fackföreningar och människovärdigare villkor. Att höra Carmichael berätta om sina asiatiska resor är som att lyssna till en modern odysseé med dramatiska konfrontationer, många besvikelser och ett tålmodigt arbete på att vinna politiker och producenter för att sätta människor före profit.

Stabilisering av jutepriserna

Efter tio år hade man kommit så långt att allvarliga förhandlingar kunde komma igång inom ramen för FN:s organisation för livsmedel och jordbruk (FAO). Här måste hänsyn tas till följande grupper 1) de juteodlande bönderna — de utgör en miljon i Indien och Pakistan, 2) dem som lagrar och saluför varan, 3) transportörerna, 4) industrimännen som bearbetar varan, 5) konsumenterna. Därtill kom att under förhandlingarnas gång öppet krig utbröt mellan Indien och

Pakistan. Att detta till trots avtalet kunde underskrivas kan man betrakta som ett modernt mirakel.

Det karakteristiska för juteavtalet är dess stora smidighet. Ett konsultativt förfaringsätt gör att man jämt och ständigt kan få en överblick över produktionen, prissättningen och användningen av fabriken. Stabiliseringen underlättas också av att man kom överens om att lägga upp reglerande förråd, så att prisfluktuationen skall stanna på högst 7 % inom ett år. Producenterna skulle också få mer än dubbelt så mycket betalt för sin produkt.

Många svårigheter återstår ännu att övervinna, och Carmichael är den siste att säga att en definitiv seger vunnits eller att han ensam är ansvarig för det som ernåtts. Men så mycket har skett, att en del andra industrier börjat betrakta juteavtalet som en förebild. Inom åtminstone en annan industrigrupp, där man hittills handlat efter mallen att importera råvaror så billigt som möjligt från u-länderna och sedan sälja de färdiga produkterna så dyrt som möjligt, håller man nu på att arbeta fram en helt ny målsättning.

Bland de kastlösa i New Delhi

Nu förflyttar vi oss från den franska juteindustrien till New Delhis slum. I den sk Harijan Basti, en koloni, bor 15 000 kastlösa. En del av dem är kommunalanställda som bor i stora hyreshus, men de flesta bor i tätt packade lerhyddor utan elektricitet, vatten eller avlopp. Deras medelinkomst ligger på 100—150 rupier i månaden, alltså ca 70—110 kr. De flesta arbetar som sopare, kloakrengörare, springpojkar och chaufförer. Men massor är arbetslösa eller har bara deltidjobb.

I hela Indien finns inemot 100 miljoner som är kastlösa eller tillhör primitiva stammar. De har stått utanför den indiska folkgemenskapen. Mahatma Gandhi kämpade för deras rättigheter och gav dem namnet »Harijans» (Guds barn). De har nu full medborgarrätt. Dessutom har en viss procent av statstjänsterna och platserna vid utbildningsanstalterna reserverats för dem. De är väl representerade i parlamentet.

Men i praktiken har kvardröjande fördomar i förening med ekonomisk misär och apati medfört att ingen egentlig förändring ägt rum i deras ställning. Det intrycket befastes när jag en het söndagseftermiddag vandrade genom deras koloni. Stanken, trängseln, den tryckande hettan, sjuka och åldringar som satt eller låg utanför hyddorna, trasklädda eller nakna lekande barn — allt förmedlade ett intryck av hopplöshet blandad med en sorts svårförklarlig trotsig livsglädje.

Förnöjsamhet, uppror, eller . . . ?

Rajmohan Gandhi, som är ansvarig för Moralisk upprustnings arbete i Indien, hade den dagen blivit inbjuden att tala i Harijan Basti, och han hade bett några av oss utlänningar som vistades i Indien att komma med. Efter rundvandringen i kolonin samlades alla på en öppen plats mellan husen. Jag tittade på den böljande folkmassan framför oss och undrade i mitt stilla sinne vad i all världen Gandhi kunde ha att säga till dem. Skulle han säga: »Jag sympatiserar med er. Jag känner för er nöd. Men ni måste vara förnöjda med er lott — den är ödesbestämd. Om ni är tålmodiga här på jorden, så kommer ni kanske att få en bättre existens i nästa inkarnation?» Eller skulle han säga: »Gör uppror mot era omänskliga villkor. Om de maktavande inte vill lyssna på er och fortsätter att förtrycka er, använd mot-våld?»

Men Gandhi spelade inte på det undergivna tålmodets eller på våldets strängar. Han talade om den oerhörda uppgift som ligger framför varenda en av Indiens 550 miljoner: att bygga ett enat och fritt Indien som skulle kunna bli en förebild för andra länder och kontinenter. Han talade om att ett sådant Indien måste byggas på människor som inte kan köpas, inte exploateras eller exploateras, människor som går rakt fram, kosta vad det kosta vill. Han sa att det vore fullständigt orealistiskt att försöka bygga ett sådant Indien utan de kastlösa. Varenda en av de 100 miljonerna kastlösa behövdes och hade en viktig insats att göra. Han pekade på de européer och andra utlänningar som var närvarande och sa att världen väntar på ett

Indien som gjort slut på hyckleri, humbug och exploatering — ett Indien där människorna lever som systrar och bröder i världens största demokrati. Han berättade hur han försökt göra slut på hyckleriet och humbugen i sitt eget liv och gett avkall på ställning, inkomster och berömmelse för att följa Guds ledning och kallelse. Han inbjöd alla som ville vara med i en sådan revolution att besöka honom i det hus tvärs över vägen där han själv bodde.

Dödsfiender blir vänner

Nu fogade det sig så att min fru och jag också bodde i det hus som Gandhi hänvisade dem till. Under de följande dagarna och veckorna hade vi en aldrig sinande ström av besökande, från 6 på morgonen till 11 på kvällen. En av de första var Babu Lal. Han är springpojke på en skola, omkring 25 år gammal. Han talade i en halvtimme om de kastlösa ohyggliga situation och den hänsynslösa exploateringen. En av de andra männen föreslog sedan att de alla skulle vara stilla och lyssna till Gud. Detta var en ny idé för Babu Lal. Det blev tyst i rummet en lång stund, och vi väntade med spänning på vad som nu skulle ske. Sedan började Babu Lal tala. Hans röst lät annorlunda. Han berättade om fyra män som var hans dödsfiender. De planerade att döda honom och han hade planer att göra slut på dem. Till saken hörde att dessa fyra män inte var högkastiga utan hörde till samma kastlösa folkgrupp som Babu Lal.

Nästa dag kom han tillbaka med glimten i ögat. Han hade försonats med sina fiender, och han hade en ny idé: att starta en skola för 100-tals barn i åldern 4—12 år som aldrig haft en chans att lära sig något. Efter en vecka inbjöds vi att besöka en öppen plats mellan husen. Där hade Babu Lal och hans kolleger fått barnen att ställa upp sig i långa rader. De var trasiga och smutsiga, men de gav Babu Lal sin fulla uppmärksamhet, och de visade en sprittande glädje och en sjudande lust att lära sig så mycket som möjligt så fort som möjligt.

Kolonins värste buse

Efter en tid kom Babu Lal och hans kamrater med en annan man: han hette Chamun Lal, en stor kraftig karl med svart skägg. Han jobbade på Delhis avstjälpningsplats och hade också till uppgift att slå ihjäl lösa hundar. Han berättade vad som hänt med honom sedan Rajmohan Gandhis besök i Harijan Basti: »Jag brukade hålla till på Connaught Place (New Delhis centrum). På dagen ägnade jag mig åt kortspel och på natten överföll jag dem som jag förlorat pengar till och tog tillbaka pengarna. När jag var berusad tyckte jag att de män jag slogs med var som flugor. Av mina sju barn dog fyra av undernäring därför att jag inte sörgt för dem. Min fru tog med sig de andra barnen och återvände till den by hon kom från. Efter mötet med Rajmohan Gandhi sa Babu Lal till mig: 'Om en snäll man blir bättre så är det ingen som märker någonting. Men om du som är kolonins värste buse förändras, så kommer alla att märka det.' Jag blev förstas rasande, men när ilskan lagt sig tänkte jag att Babu Lal hade rätt. Jag blev annorlunda. Jag bad min fru om förlåtelse och hon kom tillbaka med barnen. Jag tänker inte slå mig till ro förrän vi kommer ur den rännsten där vi befinner oss.»

Profitörer stöter på patrull

Exemplen kan mångfaldigas. Men det intressanta med dem är dels att de började påverka strukturen i Harijan Basti, dels att nyheterna om förändringen inom några veckor nått de högsta i landet. Profitörer brukar sälja kommunala jobb till de kastlösa för 300—400 rupier. Dessa pengar får de kastlösa låna till ockerräntor (ibland 25 %) och resultatet är att de ibland använder hela sitt liv på att betala räntor och amorteringar. Andra samvetslösa langare säljer billig träsprit som orsakar blindhet och dödsfall. Nu mötte dessa profithajar för första gången en front av kastlösa som inte kunde köpas och som hade ett stort gemensamt mål för Indien.

Brott och dryckenskap gick ned så drastiskt att Babu Lal och hans kamrater inbjöds till polisstationen för att där tala om vad som höll på att ske i kolonien.

Lyssnar Ni till Gud?

Indiens dåvarande president ville veta vad som låg bakom förändringen och kallade till sig åtta av de kastlösa. De sa till honom : »Vi är de lägsta bland de låga. Om vi kan förändras så kan alla i vårt folk förändras. Vårt folk kommer att bli stort, inte genom nya planer, utan genom nya människor. Vi inbjuder er, herr president, att stå skuldra vid skuldra med oss i uppgiften att göra Indien till ett stort och människovärdigt land.»

I slutet av samtalet med presidenten sade en ung kastlös pojke : »Tillåter ni att jag ställer er en fråga?» »Javisst» svarade presidenten. »Lyssnar ni till Gud varje morgon?» Presidenten som var en religiös man svarade : »Jag försöker.» — »Hur långt för er Gud när ni lyssnar till Honom?» Presidenten var något konfunderad. Den kastlöse fortsatte : »Mig för han mycket långt. Han ger mig tankar om hur jag och min koloni och mitt land kan bli annorlunda, men han öppnar också mitt hjärta för alla världens länder och ger mig tankar för människor runt om i världen.»

Under de månader som nu följde besökte kastlösa från New Delhi, Bombay, Calcutta, Poona och Ceylon och gav sin tro och sina erfarenheter av revolutionär förvandling till de kastlösa men också till arbetsgivare, politiker och folk från Europa och Amerika.

Trons dynamit

Personligen lärde jag mig oerhört mycket om att tro faktiskt fungerar också i de mest vidriga yttre omständigheter. En diskriminering av värsta sort består i den attityden som menar att folk som svälter och lever i omänskliga förhållanden inte kan utveckla moraliskt ledarskap. De som säger : »Ge dem först mat och kom sedan och prata om tro och moral» segregerar i sitt eget medvetande en mycket stor del av världens befolkning från dess verkliga uppgift. Därmed inte sagt att svälten och nöden i Harijan Basti inte är en skriande orättvisa. Den måste botas med alla till buds stående medel. Men Gandhi och hans

kolleger hade redan gett bort de pengar de haft, och själv arbetade jag oavlönad och hade inga resurser att förfoga över. Jag var mycket mera en mottagare än en givare i kontakten med dessa intelligenta, levande och varmhjärtade människor.

»Öst är öst och väst är väst, och aldrig mötas de två» skaldade en gång Kipling. Men kanske hade han fel. Den franske industrimannen från sitt håll och de kastlösa soparna från sitt, tycks mötas i uppgiften att med trons dynamit spränga muren mellan rika och fattiga folk.

Till fördjupat studium:

Gunnar Myrdal: *Politiskt manifest om världsfattigdomen*, Stockholm 1970.

Dokumentärfilmen *Den galopperande hästen*, som producerats i Indien och som bl a behandlar de kastlösa, 16 mm, svart-vit och färg, 18 min, omväxlande svenskt och engelskt tal.

Dokumentärfilmen *Asiatiskt experiment* behandlar bl a frågan om demokratin har en framtid i Indien, 16 mm, färg, 22 min, svensk kommentar och text.

Kontinuerlig information om den problematik kapitlet avhandlar kan erhållas genom den indiska veckotidningen *Himmat*, utgiven av Rajmohan Gandhi, 91 Walkeshwar Road, Bombay C.

Den nya människan i familjen

— Vad var orsaken till att du blev nihilist? frågade vi en student som länge använt narkotika, bodde tillsammans med många jämnåriga i en stor lägenhet och betraktade sig som revolutionär.

— Det började i familjen. Jag vill inte döma dem. Mina föräldrar hade stora tankar om sina barn och de gjorde alla slags uppoffringar för att ge oss det bästa. Att deras barn skulle vara lyckliga var för dem det viktigaste i livet. Men de trodde alltid att de visste bäst vad som var bra för oss. Vi kände oss som kycklingar som hönan lägger sig på. Det hela var så fint att vi kände oss skyldiga när vi inte gjorde som de önskade och jag vågade inte säga till dem att jag tyckte att de bara pratade strunt. Jag hade känslan av att mina föräldrar ville leva livet om igen genom mig. De ville att jag skulle gifta mig och få ett bra jobb. Just därför ville jag inte ha något arbete. Jag ville lifta runt världen, tigga, stjäla efter behov och ta narkotika. Gifta mig var det sista jag ville.

Dessa ord av en tjuugoåring visar något av det mest tragiska och svåråtkomliga i den situation i vilken många hem befinner sig. Föräldrar tycker att de vill ge det bästa de förmår till barnen. Men de unga vill ha något helt annat, något som föräldrarna känner sig vanmäktiga inför och som de varken kan eller vill ge sina barn. Att hemmets uppenbara brister — slitningar, bråk, tristess, bristande kontakt, livlöshet — orsakar ungdomen svårigheter är klart. Men att omsorg och vad föräldrar anser som förnuftiga ambitioner för barnen också skapar problem för

dem är svårare att inse. Det förefaller som om varje slags förväntan eller försök till styrning — hur välvilligt det än är — av de unga uppfattas som något rent negativt.

Vår sagesman fortsätter: Jag såg på det samhälle vi har. Jag ville inte på något sätt identifieras med det, varken ha samma slags åsikter, bil, jobb eller utbildning. Men jag ville heller inte upprätta något nytt samhällssystem, för jag tänkte att ett sådant skulle bli borgerligt på nytt efter en tid. Mitt mål var inte att bygga upp något, det var först och främst att få leva som jag ville, utan press från något håll.

Familjen under debatt

När denne student beskriver hemmet som den djupaste orsaken till sin otillfredsställdhet med samhället skildrar han en situation där åtskilliga unga för närvarande befinner sig. Samtidigt har vi en debatt om det hem som grundar sig på det monogama äktenskapet. Man kan fråga: Har hemmet spelat ut sin roll i dagens samhälle. Eller har det kring äktenskapet grundade hemmet kvaliteter som är värda att ta vara på? Kan vi förbättra det på punkter där det nu brister?

Sociologen Edward Westermarck har i *Det mänskliga äktenskapets historia*, vars engelska upplaga alltså räknas som ett av den moderna vetenskapens klassiska verk, hävdade att det monogama äktenskapet hör till de allra ursprungligaste formerna av mänsklig samlevnad, tidigare än stammen.¹ Det är väl föga sannolikt att denna samlevnadsform skulle komma att rubbas i sin ställning i någon högre grad genom smärre förändringar i lagstiftningen eller ens av omorganisationer av samhället. I *Framtiden — hot eller löfte* ger en av författarna till denna studie i framtidsforskning, Sam Nilsson, uttryck för samma förmodan: »Men jag tror att familjen trots de ganska snabba förändringar som skett av familjen som minsta sociala enhet, kommer att under lång tid ännu spela en central roll i den sociala uppfostran och karaktärsdanningen av individen.»²

Det är i detta sammanhang värt att uppmärksamma den utveckling som ägt rum i Sovjetunionen i fråga om hemmet och

familjen i dess förhållande till samhället. Under revolutionens första år ansåg man att äktenskapets karaktär av legal institution med ekonomiska förpliktelser skulle försvinna i det nya systemet och lagstiftningen präglades av denna inställning. Därigenom, menade man, skulle det monogama förhållandet mellan man och kvinna förstärkas. Det ansågs också att det allmänna hade mycket bättre möjligheter att fostra barnen än aldrig så kärleksfulla men »okunniga» föräldrar.

Utvecklingen blev emellertid sådan att lagarna redan i mitten av 1930-talet ändrades i riktning mot att förstärka banden inom familjen. Om barn uppförde sig illa och gjorde sig skyldiga till »huliganism» på gatorna, fick föräldrarna kännbar rättslig påföljd. Sedan har lagstiftningen successivt lett till ett allt starkare betonde av äktenskapsbandens såväl rättsliga som personliga betydelse. I äktenskapspalats håller man bröllop under högtidliga former. Att ta ut skilsmässa är svårt. Ansökan därom skall publiceras i den lokala pressen, en folkdomstol skall söka ena parterna och först om detta inte lyckas förs saken till närmast högre juridiska instans. Det tycks också vara dyrt för kontrahenterna. Dessa uppgifter är från 1963.³

En huvudfråga inför familjens framtid är hur den skall tjäna syftet att dels utgöra en miljö som utvecklar de deltagande människornas bästa inneboende förutsättningar, dels ge den kommande generationen gynnsammast möjliga förutsättningar att forma sitt eget liv och världens.

Kunde familjen bli mönster för världen?

Frank Buchman trodde mycket på familjen. Men inte bara därför att den band människor samman i förpliktelser och förväntningar. Han menade att familjen kunde leva tillsammans på ett sådant sätt att den blev en miniatyrbild av en riktig värld. Hemmet ansåg han vara en av de viktigaste byggstenarna för ett rättfärdigt och gott samhälle. Därför angrep han hemmets avarter, diktatur i hemmet, själviskhet, inskränkthet. Han menade att hemmet under Guds ledning kunde bli ett fäste för det som är gott och riktigt i hela den mänskliga

gemenskapen. »Försök», sade han, »att uppriktigt be om förlåtelse och finna fred på en grundval av ärlighet i ert hem, er arbetsplats, er stad, ert land. En del kommer att pröva det hemma och tycka så mycket om det att de tar det med sig till arbetsplatsen. Andra kommer att lära sig denna konst på arbetsplatsen och tycka att den fungerar så bra där att de tar den med hem.»⁴ »Människor som blivit födda på nytt kommer att föra en renässans till sina länder . . . Hem med den styrka som Moralisk upprustning för in, kommer att bevara kommande generationer från kaos.»⁵

För Buchman var det väsentligt att all aktivitet genom Moralisk upprustning var präglad av ett hems personliga omtanke och att en plats som Caux där människor strålar samman från många delar av världen skulle bäras av andan i ett omsorgsfullt hem.

Den student som inledningsvis citerats besökte Caux. Han beskriver detta på följande sätt: »Jag var självfallet mot moralnormer. Jag menade att det var en del av borgerlig livsstil. Men samtidigt kände jag att det fanns något radikalt i Caux, något som gjorde att man måste gå djupt i sig själv. Det var en utmaning att se orätten i ögonen, all orätt. Jag var tvungen att erkänna att jag själv hade alla de fel som jag fördömde i samhället. Vi var radikala mot samhället men tolererade det onda i våra egna liv. Människorna i Caux väntade sig att jag skulle vilja bli annorlunda eftersom världen behövde mig. För första gången förstod jag att jag kunde uträta något. Det tillfredsställde mig. Många hade tidigare bett mig göra olika jobb. Men det som de kom med var för smått och jag såg ingen mening i det. Nu började jag förstå att min revolt var för liten. Jag sårade människor. Den viktigaste orsaken till mitt uppror var inte att världen var dålig. Det var att den inte behagade mig. Det var själviskt. Jag kämpade alltid emot människor. Jag förstod att jag måste förändra mitt sätt att leva. Jag beslöt att sluta upp med narkotika och orenhet. Vi hade alla levt helt fritt samman.»

Etisk konsekvens och världsperspektiv var två av de drag i Caux som löste denne student ur hans nihilism. De som intresserade

honom för att resa till Caux och se detta var hans mor och far. De hade fått in i sina liv något av dessa två element. Och redan det gjorde att sonen ville se efter vad Caux var. Hans liv förändrades drastiskt efter cauxbesöket. Han försonades med föräldrarna och var helt igenom ärlig mot dem, han lämnade narkotikan, han bad en av sina professorer om ursäkt, vilket väckte uppmärksamhet på universitetet. Han hade nämligen tidigare med kamraters hjälp pressat denne professor mot golvet i föreläsningssalen och ritat ett hakkors på hans huvud.

»Jag tänker föreslå att professorerna träffar studenterna en gång i veckan för att diskutera vad som är fel i världen och vår fakultet», yttrade studenten nyligen. »Inte för att tvista om vem som har rätt utan för att finna vad som är rätt att göra.»

Vi har berättat om denne student utförligt därför att han representerar en problematik som är utbredd i vår tid och vad som synes oss vara ett svar till denna problematik, nämligen en radikal tillämpning av *den nya människans* livssätt, vilket är kärnan i denne students omorientering. Och denna radikala tillämpning började i hans hem.

Moralisk upprustning är en utmaning att förändra samhället genom att förändra människorna. I denna uppgift har alla en del, ensamstående och avvikande, yngre och äldre, alla oavsett kön, ras eller samhällsuppgift. I en familj kan föräldrar och barn med bevarad personlig integritet stå sida vid sida i denna uppgift. En familj som engagerar sig för att bygga en rättfärdig värld har ett konstruktivt svar till generationsmotsättningarna. De har ett mål utanför sig själva som är så stort att de behöver satsa alla sina krafter för att uppnå det i stället för att kämpa mot varandra.

Försöksverkstad för samarbete

Det är inte föräldrarnas ord som påverkar barnen utan kvaliteten i det liv som lever. Kunde inte hemmet bli den försöksverkstad där vi lär oss samarbete, hänsyn och öppenhet och övar de egenskaper vi behöver för att kunna bygga upp ett funktionsdugligt samhälle? Detta kan bli möjligt om såväl

föräldrar som barn är inställda på en riktninggivare som står över alla — Guds vilja. Vi vill illustrera det som nu sagts med följande exempel.

En indisk student kom som jordbrukspraktikant till en svensk gård. På den gården rådde en kamratlig och hjälpsam anda både bland arbetarna och inom familjen som rådde om gården. Något som förvånade honom var att denna familj intresserade sig mycket för hans eget land, ofta diskuterade dess aktuella frågor och även gjorde praktiska insatser för Indien. Han konstaterade att denna svenska familj brydde sig mer om hans eget land än han gjorde själv. Han hade efter studiernas slut tänkt stanna kvar i Europa och bygga upp sin framtid under lättare villkor än i hemlandet. Han omprövade nu sina planer och beslöt att ägna sitt liv åt att på bästa sätt bygga upp jordbruk i Indien.

Den svenska familjens omsorg om Indien var en frukt av en genomgripande förändring som de genomgått tillsammans några år tidigare. Irritationer och gräl hade hört till ordningen för dagen. Familjemedlemmarna hade glidit ifrån varandra och aldrig talat om det som verkligen angick dem djupast. Fadern hade visat större intresse för sällskapsliv och beflitat sig mindre om deras jordbruk. Modern hade lidit av disharmonien så att hon känt sig sjuk och inte orkade med barnen. Hon hade sökt läkare för dessa besvär.

Vändpunkten hade blivit en strålkastare av uppriktighet vänd mot den egna själviskheten och de djupaste motiven hos sig själva. Det blev slut på anklagelser mot den andra parten. Var och en började ta itu med sina egna fel. Fadern blev ärlig inte bara i förhållandet till hustrun utan också i sin förvaltning av gården. Han fick många skapande idéer om hur den skulle skötas. Modern tjatade mindre och blev gladare. De besvär hon sökt läkare för var plötsligt ur världen.

Moralisk upprustning är att lyda Gud. Det är det enklaste av allt och det svåraste av allt.

I en familj betyder det : Det är inte mannen som bestämmer. Det är inte hustrun som bestämmer. Det är inte barnen som

bestämmer. Inte heller svärmor eller någon annan person.
Utan Gud.

Den revolutionära familjen

Den som alltid sätter sitt eget framför hänsynen till helheten blir en tillbakahållande faktor. Men den som låter det större — andras bästa, helheten, Guds plan med mänskligheten — påverka sitt handlande, finner sig stå i en öppen, revolutionär livsform. I stället för att vara slutna i sig själv, stillastående, kan familjen bli den öppna, revolutionära familjen. Det som sker i världen har betydelse i hemmet och det som sker inom hemmets väggar kan få konsekvenser för världen. Det gör ont att gå ifrån något man själv vill därför att Gud säger att man skall göra något Han vill. För en del människor tar det år — som de senare kan uppleva som bortkastade — att bli beredda att gå igenom denna smärta och välja Guds väg i stället för sin egen. Rasande protester kan vara vårt reaktionssätt på Guds klara och enkla bud. I och för sig behöver det bara ta ett ögonblick att acceptera Guds väg. Men den som redan i sitt hem har vant sig vid att gå igenom smärtan att låta sin egen vilja brytas av Guds, har lärt sig något för hela livet. En familj som har gjort till vana att börja dagen med en stund av stillhet då man söker Guds vägledning för dagen kan uppnå enighet och finna lösningar på problem och konflikter, som kan bli till inspiration för andra.

En fyrabarnsmor berättar: Då mina äldsta barn var små var jag klen efter en sjukdom, och behövde hjälp i hemmet. En dag ringde barnavårdsnämnden och ville att jag skulle anställa en flicka som behövde komma in i ett ordnat hem. Hon kunde ingenting. Hon var 16 år, rökte hela dagarna, hade inga snygga kläder, höll sig inte ren och var ute varje kväll med pojkar. Efter en kort tid gav jag upp. Då kom tanken till mig: Var ärlig mot din familj, hur du känner det. Vår son var 10 år då och äldsta flickan åtta. Vi var stilla och lyssnade till samvetets röst, sedan jag talat om hur jag kände det. Min man och jag konstaterade att vi inte hade någon kärlek till denna flicka. Men vår pojke sade: »Mamma, vad blir det då av Gun om hon

inte får vara här?» Vår flicka sade: »På lördag kväll ska jag be Gun vara inne och spela med oss och så ska jag köpa negerbollar.» Jag tänkte: »Får barnen henne att vara inne på lördag kväll, så ska jag göra allt för att hjälpa henne till rätta.» Hon var inne både lördag och söndag kväll. På måndag frågade jag henne varför hon var inne. Då började hon gråta och sade: »Jag tror att det är första gången jag upplevt att någon bryr sig om mig.» Min kritik försvann. Hon var sedan hos oss nära tre år. Hon blev verkligen en tillgång för barnen och hemmet. Nu har hon skapat sig en egen framtid tillsammans med make och barn.

Ett annat exempel: Erik och Maj-Britt var efter elva års äktenskap på randen av skilsmässa. Erik missbrukade sprit. Hustrun anklagade honom bittert och försökte kontrollera honom med järnhand. Ekonomin var i olag. Hustruns tillrättavisningar hjälpte inte mannen. Vändpunkten för Erik blev mötet med en man som själv upplevt förnyelse i sitt liv. Han berättade att livet blivit annorlunda för honom sedan han ställt sig inför absoluta moraliska normer och upplevt att Gud har en mening med hans liv. Han trodde att även Erik kunde finna ett sätt att leva som var tillfredsställande. »Jag hade aldrig tidigare mött en man med en sådan omtanke och tro på mina möjligheter», berättar Erik. Efter några dagars kamp med mig själv tog jag det beslutet att upphöra att använda sprit. Jag rev sönder min motbok i småbitar och kastade dem i papperskorgen.

Maj-Britt förstod att en hustrus tjat och försök att kontrollera sin man snarare stjälper än hjälper. Hon ändrade sin attityd. Hon började att ge uppskattning och omsorg i stället för tillrättavisningar. Ett förhållande av förtroende och vänskap började växa fram mellan de två makarna. Detta blev upprinnelsen till ett nytt sätt att leva. Idag är detta äkta par tillsammans med sin dotter och son förenade i en gemensam strävan att bygga en värld under Guds herravälde. Det har medfört att hemmets trånga väggar har sprängts. Familjen har börjat ta in världen i sitt hjärta och engagera sig för dess framtida utveckling. Vänskapsband har knutits med människor från olika länder och skilda livsområden.

Från detta lilla hem i en förort till Stockholm har strömmat inspiration till olika hörn av världen. Medlemmar av familjen har gjort konstruktiva insatser i Europa, Amerika och Asien.

Inga patentlösningar

När vi intervjuade en av de familjer vi här berättat om tillade de ungefär följande: »Vi är fortfarande inte alltid sams. Vi har helt olika åsikter i många angelägenheter och kommer lätt i motsättning till varann. Men vi har lärt oss hur vi skall komma ur det och hur vi skall finna enighet i konkreta fall trots skillnader i uppfattningar och reaktionssätt.

Vad denna familj här uttrycker gäller allt åskådningsmaterial som denna studiebok innehåller. Det finns inga lättvunna patentlösningar. Inga segrar på karaktärens och andens område leder till något som består automatiskt. Men det man vunnit kan genom tålamod och uthållighet bli alltmer stabilt. Kampen mellan gott och ont i människan och i mänskligheten rör sig fram och tillbaka. Att över huvud taget ta upp den är ett steg framåt. Att föra den vidare år efter år bär ofta frukt i varaktiga strukturförändringar i den mänskliga samlevnaden. Detta visar sig inte minst i familjen.

En världsfamilj

Den växande skara av människor av alla åldrar, alla nationer och raser och skilda yrken som slutit upp kring arbetet för Moralisk upprustning har ibland kallats för en världsfamilj. Det är människor med disciplinen i en armé och värmen hos en familj som kan förändra världen.

Jordens alla folk som en stor, lycklig familj — det är en vision att sikta på. En värld där alla har nog, därför att alla delar med sig tillräckligt och har omsorg om varandra.

I denna anda har människor i olika länder som haft stora hem öppnat dessa hem och ställt dem till förfogande till en mötesplats och ett centrum för Moralisk upprustning. Årtionden innan man i den allmänna debatten fört fram storfamiljen, har

man i dessa hem levat som en storfamilj, där livet tillsammans baserats på absolut ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek.

I den andan av omsorg har också människor delat med sig och givit stora kapital och mindre bidrag. Många har skänkt både sin förmögenhet och sin arbetskraft. En kvinna som givit en stor del av sitt arv och som regelbundet hjälper till med arbetet i ett av dessa stora hem säger: »Jag har varit änka sedan min flicka var ett år. Ibland har jag känt mig ensam och avundsjuk, då jag sett andra äkta par. Men då jag möter äkta makar och familjer som lever för att ge något till andra människor, blir jag inte avundsjuk. Jag är med i gemenskapen och har min del.»

De glimtar från olika familjer som givits här vill inte visa människor som blivit perfekta, men de visar att det finns en väg ut ur dödlägen. Den vägen heter: Ärlig självrannsakan, öppenhet sinsemellan, att lyssna efter Guds vilja och gå ut ur sin egen trånga själviska värld.

Tänk om Norden skulle ge en familjelivets renässans till världen!

Till fördjupat studium:

Arvid Runestam: *Äktenskapets etik*, Stockholm 1935.

Peter Howard: *Ideer på marsch*, Stockholm 1951.

Campbell Paul: *The art of remaking men*, Bombay 1970.

Filmen *Hunden och benet*, 16 mm, ca 77 min, svensk text.

Moralisk upprustning och kyrkan

Moralisk upprustning är ett sätt att leva, inte en kyrka eller ett samfund som skulle ha något som helst anspråk på att ersätta existerande kyrkosamfund. »Den är inte ett mål att uppnå utan en väg att vandra», framhåller Frank Buchman i ett radiotal från Schweiz 1947 »Den goda vägen».¹

Buchman och Söderblom

En av de första svenskar som insåg vad Frank Buchman kämpade för, var en kyrkans man : ärkebiskop Nathan Söderblom. Kort före sin död 1931 skickade han denna hälsning till Buchman : »Ni arbetar med det enda som verkligen betyder någonting i religion och liv : Kristi absoluta herravälde i våra hjärtan, ord och gärningar. Ett förvandlat människoliv talar kraftigare än mängder av predikningar.»

Biskop Bengt Jonzon, Söderbloms lärjunge, betonar att »Moralisk upprustning fullföljer i praktisk handling den enhets-tanke — 'Life and Work' — som Nathan Söderblom brann för i sitt ekumeniska arbete.» Jonzon citerar ett brev från Söderblom till Buchman : »Jag förnimmer genom Edra rader den verklighet som Ni skriver om. Vi behöver i yttersta grad denna individuella förnyelse och detta fördjupande av vår kristna enhet. Utan fullkomlig uppriktighet, skapad av Guds närvaro, kan det icke födas någon verklig enhet, i stånd att övervinna mänsklig stolthet, ömtålighet och bristfullhet.»²

Söderblom och Buchman hade olika uppgifter i den universella kyrkan. Det vore lika oriktigt att försöka göra Söderblom till en

talesman för Oxfordgruppen som att göra Buchman till en talesman för »Life and work». Men på ett djupare plan stod de varandra nära, och de drog, var och en från sina utgångspunkter, fram vissa ting ur den kristna traditionens källflöden, som fått ny relevans och aktualitet i det tjugonde århundradet. Det gäller framför allt på tre områden :

De kristnas världsansvar

Först gäller det betonandet av *de kristnas världsansvar*. Detta var ju en grundtanke i »Life and work», och på sextio- och sjuttiotalen har tanken dominerat den ekumeniska debatten. Man glömmer därför lätt hur revolutionärt det tedde sig när Buchman förde fram tanken i Visby 1938 :

»Jag vet, vad en del av er skulle vilja få ut av Oxfordgruppen — ett skönt andligt uppvaknande, som inte kostar något. Ni skulle kalla det väckelse. En bekväm soffhörnsreligion . . .

Men väckelsen är bara början . . . Nästa steg är revolution. Det är någonting obehagligt. En mängd kristna tycker inte om ordet. Det skrämmer dem. De får gåshud av det. Och dit hör en del av era kritiker. Gåshudskristna med soffhörnskristendom.

Vad Oxfordgruppen vill ge detta och andra folk, är en andlig revolution . . . Frågan är nu den : skall de kristna skapa fram en kristen världsåskådning, som kan förmå Europa att slå in på en ny väg? Är ni som sitter här, kristna av sådan kvalitet, att ni kan driva fram den revolutionen? Är det nytestamentligt? Är det kristet? Är det er handlingslinje?

Jag ämnar inte locka er med några förhoppningar om yttre framgång. Jag ämnar inte locka er med att säga, att ni kommer att bli hjältar. Jag ämnar inte locka er, fast jag tror att Nordens folk kan bli ett mönster för hur man bör leva. Det är en personlig erfarenhet av korset det gäller. Det är inte jag — utan Kristus. Det är inte jag, som går före, utan det är Kristus, som leder.»³

I sitt tal går Buchman också in på synden i Sverige, men på ett ganska oväntat sätt. Han menar, att den svenska synden kanske

består i vad han kallar »inferior thinking» — att vi tänker för smått om vår uppgift som kristna och som folk. Han talade om Sverige som »folkförsonaren», inte med en moralisk pekpinne på andra folks svagheter och brister, utan med en konkret hjälpinsats där nöden och behoven är som störst.

Bakgrunden till Buchmans utmaning till Sverige att göra en kristen världsinsats var på 1930-talet situationen i Tyskland. Den danske journalisten Jacob Kronika beskriver i Flensborgs Avis (2.1. 1962) en konversation som han hade med Buchman i Berlin 1936. Enligt Kronika sade Buchman vid detta tillfälle: »Tyskland har kommit in under herraväldet av en fruktansvärd demonisk kraft. En motaktion är trängande nödvändig . . . Vi måste be om Guds ledning och kraft för att starta en anti-demonisk motaktion under Kristi kors' tecken, särskilt i Tysklands små grannländer.»

Efter andra världskriget gällde Buchmans utmaning till Sverige först Europas återuppbyggnad och senare insatsen i Asien, Afrika och Latinamerika. Många accepterade utmaningen så långt det gällde en kristen väckelse på det personliga planet, men relativt få förstod eller accepterade den större världs-uppgiften.

Absoluta moralnormer: ledstjärnor eller perfektionism?

Om Buchman och Söderblom möttes i övertygelsen om de kristnas världsansvar så möttes de också på en annan punkt: *betonandet av absoluta moraliska krav*. På ingen punkt har kanske Buchman blivit så missförstådd som på denna, både av dem som av personliga skäl vänt sig emot moraliska normer, och av dem som blivit felaktigt eller bristfälligt informerade. När Buchman talade om absolut ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek, så tänkte han på ledstjärnor eller i verklig mening normer för vårt handlande, inte på någon sorts perfektionism.

I ett tal några månader före sin död »All the moral fences are down» — »Alla moraliska skrankor har fallit» citerade Buchman vad Sir Richard Livingstone, tidigare vice universitetskansler i Oxford, hade sagt till honom: »När du och jag

var unga, fanns det moraliska skrankor efter livets väg. Vi brydde oss inte alltid om dem. Men vi visste alltid när vi över-skred dem. Men i dag har alla moraliska skrankor fallit, och se hur världen nu ser ut. Din uppgift är att återupprätta dessa skrankor.»⁴

Från sina utgångspunkter har Söderblom gett en utomordentligt talande och relevant framställning av vad saken gäller: »Man rättar läran efter livet. Däri ligger ett visst behov av överens-stämmelse, av sanningsenlighet. Man är inte längre belåten med den konventionella lögnen, som uppehåller en viss opinion om hur det skall vara, men som lika konsekvent och utan samvetsnöd ständigt bryter däremot. Man vill inte gå i ett falskt, skyddande hölje. Därför nedbringas själva läran till överensstämmelse med livets klenhet och ömklighet och godtycke. Det större mätes efter det mindre. Jämnsrukenheten toppar idealet, så att detta blir lätthanterligt. Man gör konkurs i moralen, man söker inte upprätthålla skenet av tryggade sedliga tillgångar. Detta är karikatyr av sanningskärlek och bankrutt för människan och framtiden. Läran rättar sig efter levnadens oarter. Skola vi välja, så kan dock ingen tvekan råda. Vilket är bättre, att nedpruta kraven, tills de göra min egen uselhet och ömklighet passabel och godkänd i mina och andras ögon, eller att upprätthålla kraven, låt vara att jag själv får sitta emellan? I det senare fallet vålla de etiska kraven ett missnöje med mig själv, den viktigaste hävstången för sedlig upprättelse och sedligt framåtskridande.

Det är bättre att erkänna sanningen, böja sig för sanningen och döma sig själv, än att låta sanningen halshuggas, för att icke jag själv skall bli dömd. Det är bättre att åtminstone erkänna det rätta, om det också, Gud bättre, överträdes, än att försämrå själva läran och förneka sanningen.»⁵

Tron på under

En tredje punkt, där Söderblom och Buchman, var och en från sina utgångspunkter, kom fram till samma resultat, var tron på under i människor och folk. Härövan har redan citerats Söder-

bloms ord om att ett förvandlat liv talar kraftigare än mängder av predikningar. Buchman menade faktiskt att *under* är den kristnes normala livsluft i vår tid precis som i Nya Testamentets. I ett av sina tal säger han: »Vi måste på nytt genomtänka och ompröva hela vår uppfattning av religiös erfarenhet. Mycket, det måste medges, har inte varit äkta. Ofta har det varit religiös bleksot — en krass, blodlös, trist, fantasilös feltillämpning av vad som borde ha varit en stor, livgivande, samhällsdanande upplevelse. Den har varit en snöpt uppfattning, vanställd och moraliskt snedvriden . . . Vi har så länge levat på de religiösa upplevelsernas undre plan, att vi har svårt att göra oss något begrepp om vilken alpkedja av erfarenheter, som skulle kunna bli vår, om vårt tänkande, vårt handlande och planerande vore ställt under Guds styre och inte under människors.»⁶

Buchman brukade ofta upprepa orden: »If you are not winning, you are sinning» — alltså om inte under sker i människorna runt omkring en kristen så har han anledning att fråga sig vad som gått galet.

På ett märkvärdigt sätt har utvecklingen inom den marxistiska, särskilt den maoistiska, världen aktualiserat frågan om livsförvandling, om en ny människotyp. Som belyses på annat ställe i denna bok (i kapitlet om Moralisk upprustning och politiken) är denna fråga ett ledmotiv både i den kinesiska »kulturrevolutionen» och motsvarande utveckling i en del andra marxistiska länder. Buchmans erfarenhet efter många års experiment var att den nya, osjälviska människotyp som efterlyses både i den kommunistiska och den icke-kommunistiska världen, endast kan åstadkommas genom ett Guds under, ett Guds ingripande i människans liv.

Korsets universalitet

Moralisk upprustning är en väg som *alla* kan vandra, även om inte alla slår in på vägen på samma ställe eller kommer från samma utgångspunkter. »Moralisk upprustning är som en pisksnärt för sovande kristna, och den erbjuder ett alternativ för

Peter Howard om kyrkans uppgift

Moralisk upprustning är en faktor som Gud Allsmäktig kastat in i den moderna världen. Den är inte en kyrka.

Vad betyder Gud för den moderna människan? En Gud lidelsefullt intresserad av att vinna världen? En Gud med en plan för varje mänsklig varelse i världen? En överraskande Gud? En äventyrets Gud? Någon som har större kärlek, är intressantare och mer dynamisk än någon människa man känner? . . .

Vi måste på nytt fatta vad Gud lär, så att vi satsar tanke, kropp och ägodelar på det, så att det får en plats i våra liv och vi med hänförelse ger det till mänskligheten.

Jag tycker ofta det är som med en åsna som fastnat i gyttjan. Alla klagar på åsnan. Sedan får man av Gud en glödhet eldgaffel för att få fart på åsnan, men det enda man gör är att titta på den och säga: »Jag tycker inte om formen på den här eldgaffeln. Jag undrar vem som kostat på upphettningen av den. Nej den sortens eldgaffel kan jag verkligen inte använda.» Man gillar inte eldgaffeln, men åsnan sitter fortfarande fast.

Moralisk upprustning är kyrkans verkliga och traditionella egendom. Den griper tag i en man som mig utan tro, den får mig att leva riktigt, den ger mig en vänskap med Jesus Kristus som är det dyrbaraste jag äger i livet. Den lär mig att som jag nu en gång är ställa mig till förfogande för Gud och hans plan. Är det inte kyrkans uppgift?

Enligt min uppfattning borde det vara det. Om ni förresten kommer till min by skall ni finna att min familj hör till de regelbundna kyrkobesökarna. Det finns massor av människor som går i kyrkan söndag efter söndag, men som det ändå inte händer någonting omkring. Jag är glad att de går i kyrkan. Jag tycker hela landet borde gå i kyrkan. Men de som går i kyrkan borde vara de mest intelligenta revolutionärerna i landet.

Indisk biskop

Det väsentliga är nu att människor som kallar sig kristna i verkligheten blir jordens surdeg och salt. Det är min erfarenhet att Moralisk upprustning hjälper oss att bli detta salt och denna surdeg som transformerar världen inifrån och påskyndar Guds rikes ankomst.

Dominic Athaide, katolsk ärkebiskop av Agra, Indien

uppriktiga marxister», påpekade en katolsk kyrkoledare. För många icke-kristna och ateister har Moralisk upprustning blivit en dörr till kyrkan. För andra, som haft kyrklig förankring, har Moralisk upprustning blivit en väg till en djupare och mera vittfamnande kristen förpliktelse. För åter andra tycks mötet med Moralisk upprustning inte medföra några steg i riktning mot en definitiv anknytning till någon kyrka eller samfund — men ändå kan bara den andligen blinde förneka, att Guds Ande är i verksamhet på det mest påtagliga sätt bland dessa människor.

Ibland glömmer vi kristna att Kristus dog för *alla*, inte bara för de kristna, utan också för dem som förnekar Honom eller bekänner sig till religioner som kanske aldrig tar Hans namn på sina läppar. Det är en oerhörd uppgift för teologien att för tanken så långt möjligt klargöra och definiera hur Guds Ande verkar i den moderna världen. Inte minst missionsforskningen har gjort viktiga ansatser i denna riktning.

Möte med ateister

Mina personliga erfarenheter på detta område är av mera praktisk natur, dels bland ateister och marxister i industriområden på olika håll i världen, dels bland icke-kristna i Asien. Under efterkrigsåren i ruhrområdet fann jag mig under flera år arbetande bland folk från kol- och stålindustrien som under hitlertiden, eller dessförinnan, blivit djupt desillusionerade om kristendomen och vänt sig till ateistisk kommunism eller till likgiltighet för både religion och ideologi. I denna ovana omgivning önskade jag ibland, att jag, i likhet med en del av dem som jag arbetade med, hade haft min naturliga bakgrund och förankring i arbetarklassen och marxismen, i stället för i borgerligheten och kristendomen. Ibland frestades jag att sticka under stol med min kristna övertygelse och min bakgrund. Men snart fann jag att det som jag trodde var en belastning i själva verket var min största tillgång. Dessa ateister var lidelsefullt intresserade av att möta kristna som inte försökte dölja eller anpassa sin kristna tro efter omgivningen och som

uppriktigt försökte göra gottgörelse för vårt kristna svek mot arbetarna i många länder.

Skall de kristna stå på förtryckarnas eller de förtrycktas sida?

Jag fann också att många av männen i ruhrområdet, när de verkligen vågade vara ärliga, såg med förakt på kristna som i går allierade sig med »tronen, altaret och penningpungen» och i dag med de förtryckta i klasskampen mot förtryckarna. Inte minst de tyska gruvarbetarna som i decennier stått för sin kommunistiska övertygelse och lidit för den var utomordentligt skarpsynta, och det dagliga umgänget med dem prövade mina motiv; lever jag för att vara de »förtryckta» — som kanske inom en nära framtid kommer att dominera världen — till behag, liksom jag tidigare levde för att vara »establishment» till behag? Eller lever jag för att *alla*, som jag möter, »förtryckta» och »förtryckare», skall förvandlas, så att de blir redskap för Guds vilja i världen?

Jag minns en kväll med ett antal arbetsgivare, när vi kraftfullt måste säga nej till ett erbjudande om penningunderstöd för Moralisk upprustnings arbete, därför att vi anade att motiven bakom erbjudandet var grumliga. Jag minns kvällar med arbetare, när de bad om hjälp för att ta itu med dryckenskap, familjesplittring och fiendskap mellan människor, som gjorde parti- och fackföreningsarbete svagt och ineffektivt.

En ateist möter Gud

En gruvarbetarledare, ansvarig för 20 000 män, övertygad ateist, började experimentera med att använda absoluta moraliska normer i sin familj och sitt arbete. Han började lyssna till sitt samvetes röst och fann detta effektivt i fackföreningsarbete och familjeliv. Vissa av hans kolleger såg med oro på denna utveckling. De kände hans svaghet: alkohol. En kväll vid en fackföreningsfest lyckades de få honom ordentlig berusad. Han uppträdde på ett mycket olämpligt sätt, och nästa dag publicerades skandalen i pressen. Han sade till oss att han inte kunde leva Moralisk upprustning och bad oss att inte mera besöka

honom. Frank Buchman, som befann sig i en annan del av världen, fick höra vad som hänt. Han avsände omedelbart följande telegram till gruvarbetaren :

»Manlike it is to fall in sin
Fiendlike it is to dwell therein.
Godlike it is from sin to rise
I believe in a new X.
The blood of Jesus Christ, His Son,
cleanseth from all sin.»

»Mänskligt är det att falla i synd
Djuriskt är det att stanna i synden.
Guds-lik är det att stå upp ur synden.
Jag tror på en ny X (här nämndes
mannens namn).
Jesu, hans Sons, blod renar oss från
all synd.»

Effekten i mannens liv var skakande. Korset blev verkligt för honom just i den situation där han bäst behövde det. Han smakade aldrig mer en droppe sprit, men ännu viktigare var att Gud kom in i hans liv, inte bara som samvetsrösten som varnar oss mot det onda, utan också som vännen som förlåter och hjälper. Mannen blev använd på många håll i världen för att kalla arbetare och arbetsgivare, statsmän och gemene man till en gemensam bestämmelse och uppgift under Gud.

Gärningslära?

Ibland frågas det : är inte Moralisk upprustning en gärningskristendom? Ligger det inte i själva namnet att moralen, gärningarna kommer först? Härtill må sägas, att det var en upplevelse av Guds förlåtande kraft vid korset som ledde till Moralisk upprustning. Frank Buchmans egen utveckling är ett av kyrkohistoriens många exempel på människor som först hamnat i de goda gärningarnas återvändsgränd men så mött evangeliets befrielse. I hans sociala arbete för de förtryckta i Philadelphias slum upplevde han mer och mer sitt kristna liv som krav. Men hans erfarenhet i Keswick (s 12) som blev utgångspunkten för Moralisk upprustning ledde honom in på korsets kungsväg av förlåtelse och befrielse.

Samtidigt måste det understrykas att levande Gud möter en sökande människa på det sätt och på den väg som mest motsvarar hennes djupaste behov. För den ateistiske gruvarbetaren och för Buchman betydde Moralisk upprustning i första hand en erfarenhet av korset och av evangelium. Men i andra fall kan en människa befinna sig i ett läge där hon behöver möta lagen i allt dess majestät.

Jag känner en from, kunnig teolog för vilken Kristus betydde mycket. En dag ställdes han vid en av Moralisk upprustnings konferenser, genom en arbetare, inför det faktum att hans kristna tro varit begränsad, förträngd och att han tolererat sådant som var orätt både i sitt eget liv och i samhället. Det blev en skakande upplevelse av Guds lag som ledde till gottgörelse av konkreta synder och till en aktiv och kämpande inställning för att rätta till orättvisor i samhället, som mannen omedvetet godtagit. I sin tur ledde denna upplevelse av lagen till en fördjupad och vidgad upplevelse av evangeliet.

Livet kan inte passas in i en mall: En fördjupad kontakt med lagen leder till en djupare upplevelse av evangeliet och en fördjupad kristuskänedom leder till att den hårda, kalla och ogenomförbara lagen blir ens vän och hjälpare. (Psalt 119: 174 »Din lag är min lust«.) Eller, som Frank Buchman uttryckte det: »Vi måste ha moralisk skärpa och därtill Jesu Kristi frälsande makt.»

Det är inte lätt att tala om dessa ting i en tid där Guds lag ofta uppfattas som någonting negativt och hårt. I en missriktad reaktion mot »viktoriansk» stränghet och människogjorda regler har många kristna hamnat i ett annat dike där man, för att använda ett gammalt kristet uttryckssätt, syndar på nåden. Guds absoluta bud och Guds absoluta nåd — det är spänningen mellan dessa två som ger kristendomen dess spännvidd och revolutionära dynamik.

Kan kastlösa hinduer vara med i Moralisk upprustning?

På annat ställe i denna bok (Den nya människan i u-land och i-land) berättas om utvecklingen bland kastlösa i Indien. Jag

skall aldrig glömma en kväll i New Delhi, när några av dessa kastlösa — sopare, springpojkar och arbetslösa — träffades för att förbereda vad de skulle säga till Indiens president som de skulle möta nästa dag. De tycktes märkvärdigt oberörda av stundens betydelse. Diskussionen började på ett helt annat tema än besöket hos presidenten. »Kan man se Gud?» frågade en ung man. Som teolog kände jag mig kallad att ge svar på den frågan, men lyckligtvis hittade jag inte riktigt orden. En annan av de kastlösa svarade i stället eftertänksamt: »När jag ser Gud i verksamhet i andra människors liv: de blir annorlunda så att de sanerar slummen, får slut på dryckenskapen och ger barnen utbildning — då ser jag Gud. Jag ser hans under.» En annan man fortsatte: »Jag har avlagt ett löfte att inte raka mitt skägg förrän våra barn får en ordentlig utbildning.» En annan man fortsatte: »Jag har avlagt ett löfte att inte använda skor tills vi vänt på utvecklingen i de kastlösas koloni.»

Det som nu följde, lät nästan som argumenteringen i ett Paulusbrev, och jag måste gång på gång påminna mig om att här satt delvis illitterata människor som betraktats som jordens avskum, människor som ofta betraktat både kristendomen och den officiella hinduismen som verktyg för förtryck och diskriminering. En annan man svarade: »Ja, men det där med skägget och de bara fötterna är ju bara yttre tecken. Inte förändrar vi oss själva eller de kastlösas situation genom att vi alla lägger oss till med skägg eller går barfota.» Det blev ett ögonblicks tystnad varefter mannen med de bara fötterna ödmjukt och eftertänksamt svarade: »Du har rätt. Mina bara fötter gör mig inte bättre än någon annan och förändrar i och för sig ingenting. Det är Gud som förändrar människor. Men varje gång jag bränner fötterna på den heta asfalten på gatan, så kommer jag ihåg mitt löfte och mitt folks nöd.»

Jag vet inte om någon av dessa kastlösa kommer att bli kyrkokristen. Kanske har en del av oss kristna genom vårt sätt att leva — eller rättare sagt inte leva — vår tro spärrat vägen för dem. Men tre ting stod klara för mig: att Kristus dött för dessa män lika mycket som för någon annan, att Guds Ande var i

verksamhet och gjorde under bland dem, och att umgänget med dem utmanade mig att leva och fördjupa min egen kristna tro.

En ny stor möjlighet för kyrkan

För den som vill närmare studera ämnet Kyrkan och Moralisk upprustning hänvisas till Bengt Jonzons bok med samma titel. Hans sammanfattning förtjänar att citeras: »MRA erbjuder därmed kyrkan en ny stor möjlighet. Den skapar en plattform, icke för kyrkan att fullfölja sina i inskränkt mening kyrkliga syften, t ex att vinna nytt inflytande i arbetarvärlden och andra samhällsgrupper, som hittills i stor utsträckning avvisat hennes budskap eller stått likgiltiga och oförstående för det, utan en plattform där kyrkans, arbetarrörelsens, industriens, politikens och jämväl andra samhällsgruppens män och kvinnor tillsammans kämpa för en ny tingens ordning efter Guds sinne och under hans ledning. Under denna kamp får de, liksom på köpet, uppleva, hur gamla av synder, missgrepp och fördomar skapade skiljemurar antikveras och utplånas. Vad de gemensamt kämpa för är i grunden inte mindre än det som kyrkan djupast vill : folket ett Guds folk, världen en Guds värld.»⁸

Till fördjupat studium:

Bengt Jonzon: *Ett folk styrt av Gud*, Stockholm 1964.

— » — *Den rike mannen och friheten*, Stockholm 1967.

Anders Hassler: *Kämpande kyrka*, Stockholm 1951.

Garth Lean—Arnold Lunn: *Christian Counterattack*, London 1969.

Filmen *Mr Brown kommer ner från berget*, 16 mm svart-vit, ca 90 min, svensk text. Bygger på motivet: vad skulle hända om Kristus kom tillbaka nu?

Moralisk upprustning och politiken

»Vi befinner oss mitt i en fullständigt hänsynslös kamp om världens själ och dess karaktär. Den fråga som avgöres detta århundrade är om det skall bli Guds jord eller människans helvete.»¹

Denna sats av Peter Howard andas något av det engagemang för att ta itu med och vända på utvecklingen i världen som behärskade både honom och Frank Buchman. Deras sätt att fungera var inte politikernas — även om otroligt många politiker världen runt var deras vänner — utan den kristne revolutionärens. De upplevde nöden och behoven hos den enskilde och hos folken och gjorde allt vad som stod i deras makt för att göra något åt den. De levde globalt. Folkens likaväl som den enskildes gudagivna bestämmelse låg på deras hjärtan. Frågan för dem var hur folken kan höjas upp ur nöd och andlig och materiell fattigdom till ett förverkligande av Guds kallelse.

I sitt företal till Frank Buchmans samlade tal »Omskapa världen» skrev Frankrikes stats- och utrikesminister efter kriget, Robert Schuman, bl a :

»Jag skulle förbli skeptisk om det varit fråga om en ny plan för social välfärd eller en ny teori att läggas till alla andra. Men Moralisk upprustning ger oss en livsfilosofi omsatt i handling . . . Att ställa till förfogande lag av tränade människor som är redo att tjäna landet, försoningsapostlar, uppbyggare av en ny värld — det är inledningen till en vittgående omgestaltning av samhället, som . . . redan tagit sin början. Det är inte fråga om att

förändra politiken. Det är fråga om att förändra människorna. Demokratin och dess frihet kan endast räddas genom kvaliteten hos dem som talar i dess namn. Han (Frank Buchman) har förklarat krig mot materialismen och individualismen — det dubbla ursprunget till vår själviska splittring och sociala orättfärdighet.»²

Schuman hade upplevt den roll Frank Buchman och hans medarbetare spelat i den historiska försoningen mellan Frankrike och Tyskland. Hans uttalande kan också vara en hjälp att förstå hur Moralisk upprustning arbetar.

Låt oss som exempel tänka just på situationen i Europa efter det senaste världskriget. Städer i ruiner. Nöd utan like. Men värre än den materiella förstörelsen var hatet och bitterheten hos människorna, mellan Europas folk. Många ställde redan då den viktiga frågan: Hur skall Europa åter kunna upprättas och uppbyggas?

Försoning mellan Tyskland och Frankrike

I Caux i Schweiz tog schweizare genast efter kriget initiativ till att skapa en mötesplats och ett konferenscentrum för att kunna hela såren efter kriget. Här samlades 1946 folk från alla håll. När Frank Buchman anlände, hälsades han välkommen bl a av många från olika delar av Europa som stått i centrum av motståndskampen mot Hitler. Hans första fråga till dem lydde: »Var är tyskarna?» Ingen hade kunnat tänka sig att inbjuda dem. Men Frank Buchman gjorde det. Några dagar senare började de första tyskarna anlända. Många av dem hade själva stått i en rakryggad kamp mot Hitler. De var då ännu okända personer utanför Tysklands gränser. Men några år senare hade de blivit kända på olika områden som uppbyggare av efterkrigstidens Tyskland. Det var en Konrad Adenauer, förbundskanslern, en Hans Boeckler, som byggde upp den tyska landsorganisationen, en Karl Arnold, Nordrhein-Westfalens ministerpresident. Hitler hade fruktat och förföljt Moralisk upprustnings folk i de ockuperade länderna. Dessa anklagades för att »bekämpa hakkorsen med Kristi kors» och göra »syndamed-

vetande till grundval för en förändring i de mellanfolkliga relationerna».³ Det var just detta som skedde i Caux 1946 och senare.

Bland dem som kom till Caux från Tysklands gamla fiendeländer var t ex Irène Laure, generalsekreterare för Frankrikes socialdemokratiska kvinnoförbund, riksdagsledamot, ledamot av partistyrelsen etc. Hon var känd som en av de ledande personligheterna i motståndsrörelsen i södra Frankrike. Gestapo hade torterat hennes son för att få henne att förråda hemligheter. Hon vägrade, men i stället föddes hatet mot tyskarna i henne. »Jag hade bara en önskan — att förintä alla tyskar», sade hon. Första dagen i Caux hörde hon tyskar tala. De talade om sin egen och sitt lands skuld och behov av förvandling. Men Irène Laure ville inte vara under samma tak som de. Hon packade sina kappsäckar. Men så mötte hon av en händelse Frank Buchman i en korridor. Denne sade till henne : Du är en arbetarnas förkämpe. Du talar om Europas enhet. Vad för slags enhet tänker du på om detta är din inställning till tyskarna? Hon stannade. Dagar av inre kamp följde. »Den dagen kom, då jag insåg att hat aldrig kan skapa enhet och att klasskampen gör nonsens av broderskapstanken», berättade hon senare. »Ett under behövdes för att utrota hatet ur mitt hjärta. Jag trodde knappast på Gud, men han gjorde det undret. Jag blev fri att kämpa för hela världen och fylldes av en stor önskan — att gottgöra mitt förflutna. I Caux bad jag tyskarna om förlåtelse för att jag önskat att deras land skulle ödeläggas fullständigt.

Jag for med min man och min son till Tyskland. Vi talade personligen i tio av de elva delstaterna. I radio, vid hundratals möten och i intervjuer bad vi om förlåtelse för det hat som förblindat oss och talade om ett svar till bitterheten och om möjligheten att bygga en hatfri värld genom förvandlade människor. Jag såg Berlins kvinnor gå där grå och uttröttade och rensa upp i ruinhögarna, och jag bad 50 000 av dem om förlåtelse vid ett möte. Jag har inte glömt de ruiner i mitt eget land eller andra länder, som tyskarna åstadkommit. Men jag hade tagit itu med mitt eget hat och min egen andel i att

splittra Europa. Förvandlingen i mig ledde till förvandling hos många tyskar.»⁴

Försoning i Asien

I Asien riktade sig hatet mot Japan. Hela vägen från Korea till Burma sörjde familjer sina döda, och många var ännu märkta av tortyr och koncentrationsläger. Frank Buchman hade levt och arbetat i de flesta av dessa länder. Japan kände han sedan sitt första besök där 1915. När de japanska delegaterna kom till San Francisco 1952 för att underteckna fredsfördraget, nonchalerades de av de flesta diplomater och statsmän. Frank Buchman var då i San Francisco. Han kände de japanska politikerna och ägnade dem då som tidigare sin omtanke. Detta var bakgrunden till att den franske utrikesministern Robert Schuman sade till honom: »Ni slöt fred med Japan två år innan vi undertecknade den.»⁵

En av de japanska politikerna i San Francisco var Niro Hoshijima. Han var en framstående konservativ parlamentsmedlem och förste rådgivare till regeringen. 1955 reste han och andra japanska politiker med en stor internationell aktionsgrupp för Moralisk upprustning till Filippinerna.⁶ Vraken efter 73 japanska skepp, som sänkts i Manilas hamn, låg ännu kvar som en daglig påminnelse om krigets fasor. I samband med en föreställning av en pjäs av Moralisk upprustning talade Hoshijima på sitt lands vägnar. »Vi i Japan måste betala krigsskadestånd. Men det räcker inte. Vi måste ödmjukt be om förlåtelse för det förgångna. Min statsminister uppmanade mig att följa med på denna resa för att göra detta. Kan ni förlåta oss?» sade han.⁷

Den 8 april 1957 hade Tokyo-tidningen Yomiori Shimbun följande förstasidesrubrik: »Början till en lösning på de japansk-koreanska problemen. Inledande samtal mellan delegater från båda länderna vid MRA-konferens.» Därefter följde ett referat av en MRA-konferens i Baguio på Filippinerna. Där hade japaner och koreaner mötts på neutral mark och inom den globala ramen för Moralisk upprustnings arbete kunnat lära

känna varandra som människor utan att därmed förplikta sina länder till ett visst handlingsprogram. 20 japanska delegater deltog, bland dem Niro Hoshijima, som var ordförande i japansk-koreanska samfundet, och fru Shidzue Kato, socialistisk senator och medlem av parlamentets utrikesutskott. Från koreansk sida deltog bl a ordföranden för parlamentets utrikesutskott Yoong Sung Soon.

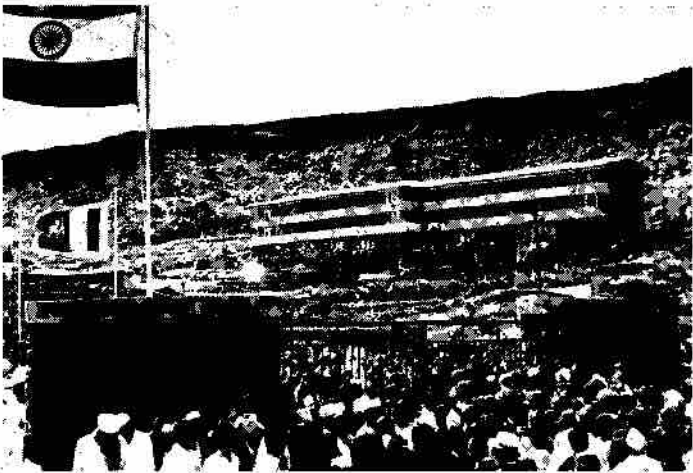
Vid sin återkomst till Tokyo tog fru Kato upp frågan om de avstannade förhandlingarna mellan Japan och Korea i japanska senatens utrikesutskott. Statsminister Kishi besvarade hennes interpellation. Han berörde två känsliga punkter i dessa förhandlingar: de japanska egendomskraven i Korea och den s k Kubota-deklarationen, i vilken Japans dåvarande vice utrikesminister 1953 behandlat förhållandet mellan Japan och Korea. Denna förklaring hade väckt mycket ont blod i Korea. Kishi sade: »Det viktigaste i våra förhandlingar är inte att tolka lagar och rättigheter utan först och främst att skapa den rätta andan mellan våra länder. Vi måste från vårt håll ta initiativet här till . . . Jag tvekar inte att ta tillbaka Kubota-deklarationen. Jag beklagar att den har givit Korea det intrycket att vårt folk känner sig överlägset . . . Jag har inte för avsikt att hålla fast vid vår tidigare tolkning av våra lagliga anspråk. (Han hän-syftade här på de japanska egendomskraven.) Fr o m nu bör vi vad Japan angår, inte hålla fast vid våra tidigare utsagor utan uppriktigt försöka att lösa de många praktiska problemen på grundval av en hjärtats ödmjukhet.»

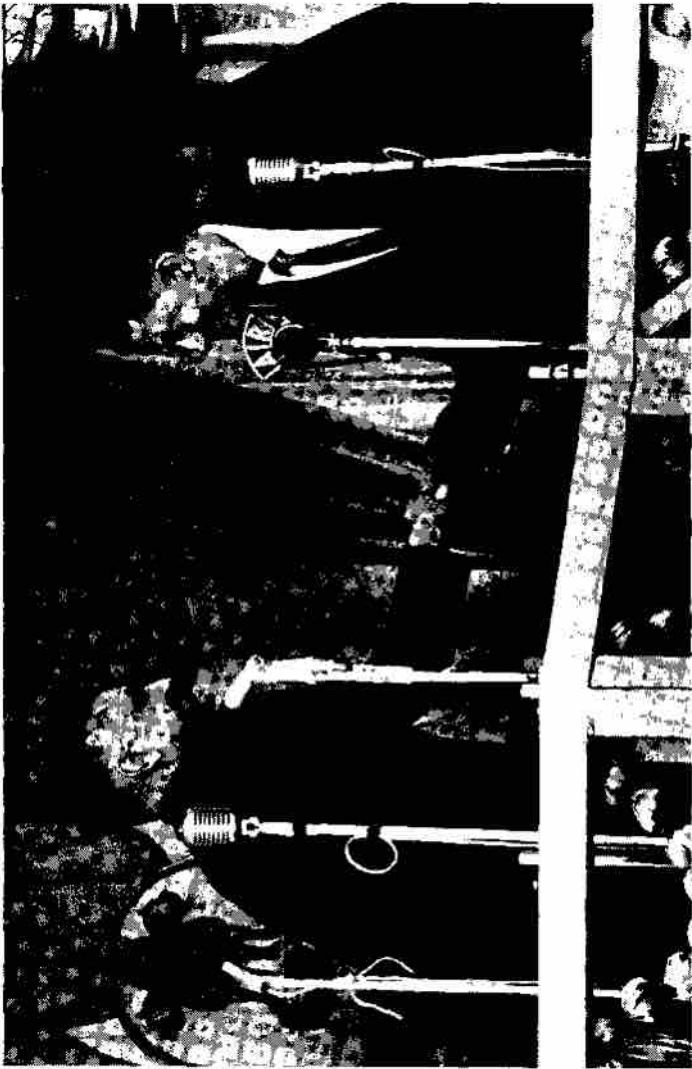
Interpellanten, fru Kato, genmälde att vid konferensen i Baguio »hade vi möjlighet att sammanträffa med många ledare från andra länder och ägna oss åt, inte en officiell, utan en folkets och andens diplomati. I konferensens atmosfär öppnade vi och de koreanska representanterna våra hjärtan för varandra och byggde upp förtroende utan någon diplomatisk taktik. Vi japaner förstod hur mycket det koreanska folket lidit under de mer än trettio år som vi härskade över landet. Men i Baguio bad vi japaner ödmjukt om förlåtelse och medgav våra felsteg och koreanerna öppnade sina hjärtan. Hoshijima och jag lovade att vi vid vår återkomst skulle göra allt som stod i vår makt

Rajmohan Gandhi (3:e fr v) och en av hans närmaste medarbetare R D Mathur (längst t h) i en av de kastlösa kolonier i New Delhi. Längst t v Bror Jonzon (s 48—53).

Ett nytt centrum för Moralisk upprustning i Asien har byggts av indier med bistånd av människor från ett tjugotal länder. Bilden visar invigningen av den första byggnaden i januari 1968. Den slutliga planen omfattar två residensbyggnader, teater och möteslokaler. Detta centrum, Asia Plateau, ligger i bergsstaderna Panchgani 4 mil söder om industristaden Poona i delstaten Maharashtra (s 93).

Stanley Nichols-Roy t h hälsar på guvernören i Assam, B K Nehru, under invigningshögtidligheterna av den nya delstaten Meghalaya. Nichols-Roy blev minister för bl a industri, skogsbruk och jordbruk i Meghalayas regering.

för att — utan hänsyn till partiställning — ta itu med de grundläggande svårigheterna i de strandade förhandlingarna.»⁸

Senare gjorde statsminister Kishi sin resa till sju länder i Asien för att be om förlåtelse och ställa till rätta vad Japan åstadkommit under kriget. Han kallade detta : »det ödmjuka hjärtats politik».

Ny struktur för Europa

Några av de män som efter andra världskriget såg Europas enande som den enda möjligheten för kontinentens framtid var också övertygade om att en ny ekonomisk struktur kunde byggas enbart på en gemensam andlig och moralisk grundval.

Till dessa män hörde Robert Schuman, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi och Henri Spaak. Den s k Schumanplanens kol- och stålunion blev föregångaren till EEC. Schuman sade själv om sin plan att den kunde lyckas endast under förutsättning att inställningen på båda sidor om Rhen förändrades. Något av hans grundsyn har också belysts genom citatet i början av detta kapitel.

En av dem som blev ansvarig för kol- och stålunionens förverkligande var ordföranden för dess rådgivande församling, den tyske bergsassessorn Helmuth Burchhardt. Han gav en gång (september 1953) uttryck för att en av inspirationskällorna till denna enhetssträvan på europeiskt plan låg i Caux : »Den ram och organisation som vi kunnat åstadkomma har i hög grad sprungit fram ur idéerna i Caux . . . De ekonomiska fördelar som avses i denna plan kommer blott att bli verklighet, om den anda som verkar där är den anda som avsågs av dess grundare. För att skapa den behöver vi i planen människor, vilkas motiv är i överensstämmelse med andan i Caux.»⁹

Bakgrunden till dessa europeiska enhetssträvanden är naturligtvis mycket mera sammansatt än som här antytts. Det är många utvecklingslinjer som här löpt samman. Visionen och idéerna fanns där. Men i Caux upplevde Schuman och Adenauer, som tillsammans med tusentals andra kom till Moralisk upprustnings konferenser där efter kriget, att det var praktiskt möjligt

att försona sekelgamla fiender och därmed skapa förutsättningen för Europas enande.

Det var till dessa praktiska erfarenheter Adenauer refererade i en artikel om MRA i New York Journal-American. Han skrev redan 1951 till Dr Buchman: »Under de senaste månaderna har vi varit med om slutförandet av betydelsefulla internationella överenskommelser. Moralisk upprustning har spelat en osynlig men verksam roll i att överbrygga åsiktsmotsättningarna mellan förhandlingsparterna.»¹⁰

Traditionen från dessa tidiga förkämpar för europatanken har — med någon annan betoning — förts vidare av belgaren Jean Rey, som var den gemensamma marknadens ordförande 1967—70. »Europas framtid kan inte avgöras på grundval av själviska intressen utan på basis av gemensamma idéer», sade Rey till en konferens i Caux (jan 1967). I september 1970 upprepade han dessa tankar inför ett auditorium av liknande slag i Caux. »Vi måste få till stånd en dialog mellan Europa och resten av världen för att kunna lösa våra problem. Det är en grundläggande nödvändighet att vi inte i kontinental skala upprepar de misstag våra farföräldrar gjorde i nationell skala . . . Europa är en av de rikaste kontinenterna i världen. Vårt ansvar inför den tredje världen är därför mycket större än människor i Europa är medvetna om . . . En europé kan inte förbli döv för de appeller från Afrika och Asien som har kommit till uttryck på denna konferens. Om Europa skall ha något värde måste det inte bara vara starkt, det måste vara enat och generöst.»¹¹

Ta itu med motiven — ej politiken

Moralisk upprustnings konferenser har aldrig varit en plattform för politiska ställningstaganden, lika litet som Moralisk upprustning varit politiskt. Men Moralisk upprustnings konferenser har som framgår av de givna exemplen ofta varit mötesplatsen för människor med diametralt motsatta politiska övertygelser. Ofta har de här funnit en gemensam utgångspunkt för att lösa problemen. En delegation av politiker från Sydtyrolen, som i årtal bekämpat varandra, kom t ex till Caux 1968. Där fann

de en basis av förtroende och lärde sig se på varandra med andra ögon. Nu kunde de, menade de, vid hemkomsten arbeta ut de politiska lösningarna. En utförligare framställning av denna utveckling, som ännu pågår, återfinns på s 99ff.

Ovannämnda exempel ger en inblick i hur Moralisk upprustning arbetar. Det är inte med politiska medel. Det är med förvandling av människor, av de känslor och motiv som leder folken och de enskilda människorna inklusive politikerna.

Under många års arbete har man fått en dyrköpt erfarenhet av det som försiggår bakom kulisserna i det politiska livet — nationella och individuella fördomar, prestige, hat, fruktan, orenhet, äregirighet, revanschbegär, arrogans och maktbegär som politiker, diplomater och experter tagit med sig till konferensborden. Kan vi lösa problemen hos de människor som sitter runt konferensborden, så finns det en verklig möjlighet att dessa människor i sin tur kan lösa de problem som står på dagordningen, menar man.

Den siste ordföranden för Nationernas Förbund, stortingspresident Carl Hambro, sade, när han den 15 september 1938 presenterade Frank Buchman och hans medarbetare vid en lunch för diplomater och delegater från Nationernas Förbund: »Där vi misslyckats med att förändra politiken, har de lyckats förändra människornas liv. De har skapat den konstruktiva fred som vi under årtal förgäves har eftersträvat.»¹²

Peter Howard tog gång på gång itu med illusionen att en offentlig persons privatliv inte har något med hans offentliga insats att göra. Bl a skedde det i samband med de omskrivna Profumo- och Vasall-fallen i England. »Utvecklingen tycks tyda på att det inte alltid är klokt att betrakta en offentlig persons privatliv som uteslutande hans ensak», skrev Howard då. »Svaret är inte McCartyism, en polisstat eller att bannlysa människor, som gjort misstag, från höga positioner. Inte heller är det att skydda dem som sitter vid makten från ett straff för deras privata dåskaper. Svaret är ärlighet. Det är inte självklart att människor som har något att dölja i sitt privatliv alltid kan behålla statshemligheter, när de kommer under press.

Utpressning spelar en allt större roll både i nationella och internationella sammanhang. En regering idag tillämpar troligen samma mått av ärlighet och uppträder i övrigt på samma sätt som folket i dess helhet, varken bättre eller sämre. Bådadera tycks bli lika chockerade, när detta går upp för dem.»¹³

Strukturens förändring — människans förändring

Frank Buchman var från början övertygad om att orättfärdiga samhällsstrukturer måste förändras. Men han menade att inget nytt system i och för sig innebar någon lösning. Man måste angripa de moraliska grundorsakerna till de yttre strukturerna. »Folken misslyckas därför att de desperat försöker bekämpa moralisk apati med ekonomiska planer . . . De materiella kriserna kan hindra människor att se den materialism och det moraliska sammanbrott som ligger bakom, så att man inte vet hur man skall komma tillrätta med dem. Till dess vi tar itu med själva den mänskliga naturen radikalt och drastiskt och i nationell skala måste folken fortsätta sin ödesväg mot våld och förstörelse. Problemet är inte bara en järnridå som skiljer folk från folk — det är stålhard själviskhet som skiljer människa från människa och alla människor från Guds herravälde. När människor lyssnar till Gud och lyder, smälter både stål och järn», sade Buchman.¹⁴ I honom brann en lidelse, som han förmedlade till sina medarbetare, att Guds vilja skall ske här nere på jorden, som i himlen. Så ofta har den bönen i Fader Vår förblivit en from ramsa utan en bakomliggande förpliktelse. Å andra sidan är Moralisk upprustning inte en form av socialt inriktad kristendom som ägnar all sin kraft åt strukturförändring. Den innebär att man räknar med Guds kraft att förvandla människor, att engagera deras samveten så djupt att de i sin tur tar itu med orättfärdigheten omkring sig. Det är en hjärtats revolution som får människor att inifrån skapa om den struktur de lever i. Frank Buchman brukade säga att Moralisk upprustning måste innebära ekonomisk, social, nationell och internationell förändring baserad på personlig förändring. Han brukade citera vad den tidigare omnämnde grundaren av den tyska landsorganisationen efter kriget, Hans Boeckler, sade under ett besök i

Caux : »När människor förändras, förändras samhällets struktur och när samhällets struktur förändras, förändras människorna. Det blir en växelverkan och den är nödvändig.»¹⁵

Frågan om västerlandets förhållande till Asien, Afrika och Sydamerika upptog Frank Buchman mycket ända sedan han 1915 första gången besökte Indien. Hans vänskap med män som Mahatma Gandhi och andra gjorde honom tidigare än många i Amerika och Europa intimt förtrogen med aspirationerna på självständighet och delaktighet i den materiella utvecklingen i dessa länder. Men han var klar på att enbart materiell utveckling aldrig skulle leda till det mål som föresvävade dessa folk. 1952 tillfrågades han i Indien vad Moralisk upprustning skulle innebära för Indien : »Tomma händer skall få full sysselsättning, tomma magar skall fyllas med mat och tomma hjärtan med en idé som ger verklig tillfredsställelse», svarade Buchman.¹⁶

Ty Buchman såg världen som en helhet. Eftersom han var övertygad om att en ny anda och nya motiv i människor var den första förutsättningen för yttre förändringar i samhället riktade sig hans utmaning och förväntan lika mycket till dem som behövde hjälp som till dem som kunde ge den. Det gällde lika mycket att ta itu med de krafter som leder till korruption eller splittring mellan stammar och folk, som att ta itu med överlägsenheten och den hänsynslösa exploateringen från de rika ländernas sida.

»Vår generation står inför tre stora uppgifter:
att bevara freden och göra den bestående,
att göra världens rikedomar och arbetsmöjligheter tillgängliga för alla utan exploatering av någon,
att med freden och välståndet som tjänare och inte som herre bygga en ny värld.»

Detta yttrade Buchman inför The National Press Club i Washington 1939. Året före, då Moralisk upprustning lanserades i London, hade han sagt : »Om var och en visade tillräcklig omsorg och delade med sig tillräckligt, skulle då inte alla få tillräckligt? Det finns tillräckligt i världen för allas behov men

inte för allas begär.»¹⁷ Ett växande antal forskare på detta område är idag medvetna om att världens resurser räcker till för världsbefolkningen, men att man i en del av världen måste väcka viljan att dela med sig, att uppge krav på egen standardförbättring för att möjliggöra en människovärdig existens för andra, medan i andra delar viljan till arbete, till uthållighet och till socialt medansvar måste stärkas.

En andlig och moralisk ideologi

Moralisk upprustning är en ideologi — en andlig och moralisk ideologi till skillnad från t ex nazismen och kommunismen som politiska ideologier.

Med ordet ideologi i samband med Moralisk upprustning menas något mera än ett idéprogram. Det kan vara viktigt att understryka det, eftersom ideologi ofta används i denna betydelse. Idén — idéinnehållet — blir en ideologi i och med att människor förpliktar sig att genomföra den. Den kräver en människas hela engagemang.¹⁸ Därtill kommer att man i Moralisk upprustnings verksamhet räknar inte bara med hängivenheten hos den enskilde utan med förpliktelsen hos en sammansvetsad styrka av människor som arbetar tillsammans världen över. De satsar sina liv för en världsrevolution, vars mål är att Guds vilja och hans normer skall gälla i alla mänskliga relationer.

På grund av denna strävan har Moralisk upprustning blivit en utmaning till allas sätt att leva — de etablerades lika väl som de oetablerades. Detta kan vara en förklaring till att Moralisk upprustning av sina motståndare tilldelats benämningar som motsäger varandra. Det har sagts vara nazistiskt, kapitalistiskt, kommunistiskt, konservativt, anarkistiskt osv.

I av Hitler ockuperade länder utfärdade Gestapo hemliga instruktioner beträffande Moralisk upprustning, vilka senare kom i händerna på de allierade trupperna. Där stod det bl a : »Gruppen andas de västliga demokratiernas anda.» Betydelsen av Moralisk upprustning ligger däri, sades det, att »vid en tidpunkt när vi (nazistpartiet) anstränger oss att förkväva det kristna syndamedvetandet, som tycks vara det första steget

mot tyskarnas förslavande, utgår från anglosaxarna, vilka rasligt är besläktade med oss, en rörelse som betraktar detta syndamedvetande som grundvalen för en förändring i de mellanfolkliga relationerna.»¹⁹ Många tyskar som kämpat Moralisk upprustnings kamp satt också i Hitlers koncentrationsläger. Ett av de mest kända fallen i Norden var den norske journalisten och författaren Fredrik Ramm.

Kärnan i Moralisk upprustning är förvandling. Frank Buchman var övertygad om att alla människor inför Gud behövde förvandlas. För Paulus var det på hans tid inte en fråga om jude eller grek, herre eller slav. I vår tid skulle man kunna säga : Det är inte fråga om amerikan eller kines, kapitalist, borgare, kommunist, nazist, anarkist, svart eller vit, gammal eller ung. Inför Gud behöver alla bli annorlunda. Gud, som skapat alla människor, har en avsikt, en plan för var och en utan anseende till ras, klass, nation eller generation. Förvandling är för alla överallt. Men varje ideologi som inte räknar därmed utgår ifrån att en viss grupp människor är utvalda framför andra att driva samhällsutvecklingen i »rätt» riktning. Dessa politiska ideologier bygger på att den »ariska» rasen eller någon annan ras skulle vara andra överlägsen eller att arbetarna, »proletariatet», å ena sidan eller »borgarna» med stöd av kyrkan och militären å den andra måste anförtros utformningen av samhället. De måste finna en förklaring varför andra människor inte är likvärdiga eller måste bekämpas och besegras. Under 40- och 50-talen, efter de bittra besvikelser som världskriget medfört, var det många som i Moralisk upprustning upplevde en möjlighet att bygga en värld där dessa gamla begränsningar inte längre fanns. Särskilt påtaglig blev denna nya syn för många veteraner i kampen för kommunismen, människor som tjänat sina idéer aktivt i 20—30 år och som visste vilka personliga offer det innebar. Eftersom kommunismen i så hög grad präglat vårt århundrade kan det vara skäl att särskilt dröja vid förhållandet mellan Moralisk upprustning och kommunismen. Vi gör det genom att berätta om en av dessa kommunister, vars utveckling var representativ för hundratals andra.

Hans Bjerkholt var med om att grunda det norska kommunist-

partiet 1923. Han var dess delegat till Komintern. 1950 kom han första gången till Caux. Han berättade senare vad han upplevde där, bl a följande: »Jag mobiliserade hela min kommunistiska ideologi, min filosofi och träning i klasskampen i de skarpa diskussioner som följde, men när jag jämförde Kominternkongressen 1928 (där Bjerkholt iakttagit att »kongressen var långt ifrån enad») fann jag mig själv tvingad att revidera hela min syn på klasskampen, att granska kommunismens dittillsvarande resultat, och att se på världen sådan som den verkligen var. I Caux upplevde jag en märklig enighet grundad på en kärlek och förståelse som var så stark att den bröt ned alla klass-, tros- och rasbarriärer. Det fanns inga grupperingar i Caux, t o m kommunister och socialister blev eniga . . . Jag måste fråga mig själv om man kunde förverkliga frihet och demokrati genom diktatur, om man kunde upprätta förtroende genom hat eller om vi kunde bygga en lycklig värld genom att likvidera våra motståndare. Fanns det en ideologi som kunde mobilisera allt det i mänskligheten, som längtar efter att bygga en ny värld? Vi har nått ett stadium i utvecklingen som fört oss till katastrofens brant, ty i vår tid kan en fortsatt klasskamp enbart leda till ett ödesdigert atomkrig. Om vi därför skall kunna förverkliga arbetarklassens största hopp, ett klasslöst samhälle, där var och en får efter sina behov och ger efter sin förmåga, så måste vi finna en effektivare metod, ett sätt att samarbeta.

Efter några nätter av inre kamp och dagar av diskussioner med flera tyska kommunister och hela tiden med jämförelsen mellan Kominternkongressen 1928 och konferensen i Caux i mitt medvetande hade mitt motstånd och mina reservationer fullständigt fallit och jag accepterade MRA helhjärtat. Det var den enda revolutionära idé som var tillräckligt stor för att överbrygga alla motsättningar, en ideologi grundad på absoluta moraliska normer och i stånd att ta itu med mänsklig stolthet. Jag hade hela mitt liv slagits för att andra skulle ändra på sig, men först nu fann jag nyckeln till den kampen. Jag måste själv bli annorlunda för att kunna inspirera andra till detsamma. Jag måste acceptera den utmaning som låg i absoluta moralnormer och fullständigt ge avkall på min egenvilja. Detta är den

mest djupgående och dynamiska revolutionen därför att den frigör individen från sig själv och gör honom till en kraft i byggandet av en ny värld.

Tidigare hade jag alltid trott att förutsättningen för människors förändring var skapandet av ett nytt system, där privatägande och möjligheten att exploatera andra eliminerats. Detta nya system skulle utveckla den nya människotypen och bemästra den svåra konsten att leva samman både i frihet och disciplin. Erfarenheten hade visat att marxismen hade misslyckats totalt på den punkten och att inga system i själva verket utvecklar en ny människotyp. Man kan socialisera, nationalisera och rationalisera, men människans natur förblir densamma — okontrollerbar. Nya motsättningar kommer upp, nya klasser formas och nya svårigheter framträder.»

Bjerkholt berättar sedan hur han blev utfrusen ur det kommunistiska partiet, när han i Norge vidhöll sin övertygelse, samtidigt som han frågade vad som gjorde det omöjligt att förena den med medlemskap i partiet. Efter en analys av världens situation fortsätter han :

»Antikommunism och modlöshet är ingen lösning för f d kommunister. Antikommunism är reaktionär och kan inte lösa konflikten mellan den kommunistiska och den fria världen. Vi måste ge marxister, som blivit besvikna på utvecklingen i den kommunistiska staten, en ny vision för hur de kan fortsätta att bygga en ny värld . . . Inom kapitalismen finns det många motsägelser och inte heller den s k moderna kapitalismen har lyckats lösa grundproblemen. Klasskampen kommer därför att fortsätta med strejker, sammanbrott och kriser tills vi funnit lösningen. Produktionen måste finna ett moraliskt mål, så att den inte bara tillfredsställer människans materiella behov utan också hennes andliga . . . Mänsklig klokhet har i sig själv ännu inte löst de problem som atomåldern skapat . . . För att ändra på utvecklingen måste en fullständig transformation äga rum inom var och en av oss.»²⁰

Den utveckling Bjerkholt genomgick efter sin konfrontation

med Moralisk upprustning var typisk för *många* ideologiskt skolade kommunister och har därför fått ett så stort utrymme här. Norrmannen Leif Hovelsen har i sin bok »All verden venter» berättelser om många av dessa människor.²¹

Många av de kommunister som ville infoga denna nya dimension i sin egen ideologi blev dock mot sin vilja uteslutna ur partiet. »Att ledningen för det kommunistiska partiet i en del länder vänt sig mot sina egna partikamrater som genom Moralisk upprustning funnit en större övertygelse och en djupare livserfarenhet, kan knappast uppfattas annorlunda än att det är partiledningen i fråga, som ställt sig i kampförhållande till Moralisk upprustning», säger Leif Hovelsen i en artikel i denna fråga. Hovelsen arbetade nio år efter kriget med Moralisk upprustning i Tyskland, huvudsakligen i Ruhr. Under ockupationen av Norge hade han arbetat med motståndsrörelsen, blivit tillfångatagen och satt en tid i dödszell, innan han förflyttades till koncentrationslägret i Grini.

Vari ligger då den grundläggande skillnaden mellan Moralisk upprustning och kommunismen? Bjerkholt har redan berört den. Moralisk upprustning är inte förenlig med en ideologi eller ett samhällssystem, som inte ger den enskilde individen möjlighet att i frihet och under ansvar följa sitt samvete. Detta framträder i dess förhållande till kommunismen, nazismen och varje annan samhällsideologi som ställer totalitära krav på människan. Det är i människosynen som motsättningen ligger. Men tron på att kommunister — i lika hög grad som icke-kommunister — behöver och *kan* förändras påverkas inte på något sätt därav. Moralisk upprustning grundar sig på insikten om *alla* människors behov av förvandling.

Samtidigt är det av intresse att kommunistiska tänkare klarare än många utanför deras led understrukt behovet av att vi nu lär oss att ta itu med själva drivkrafterna i människan.

»Var finns den osynliga fjäder som kan förvandla människans natur och människans förhållande till människan?» frågar den kände ryske ideologen Eduard Rosenthal, chefredaktör i förlaget Novosti Press Agency.²² Krusjtjev var på sin tid inne på

samma fråga när han sade : »Staten kommer att tyna bort, men inte förrän folk lär sig av egen fri vilja att leva osjälviskt.»²³ Och i sin beskrivning av Maos Kina och dess framtid skriver Han Suyin bl a : »Omvandlingen av människan, förvandlingen av bevekelsegrunderna, det andliga innehållet är lika nödvändigt som förvandlingen av Kinas jord — bådadera måste i själva verket genomföras samtidigt.»²⁴

Frågan om hur man får bukt med människans självskhet och skapar en ny människotyp är alltså lika central i den kommunistiska som i den icke-kommunistiska världen. Det är detta behov Moralisk upprustning först och främst befattar sig med. Det är icke en politisk kamp, men en andarnas kamp, ett krig mot självskheten i människan var den än finns i världen. Men i motsats till ideologerna i Moskva och Peking har Moralisk upprustnings människor erfarit att ett andens under och en erfarenhet av Kristi kors kan uträtta vad inte ens den bästa ideologiska indoktrinering förmår. Den nya människan tar form när vår natur konfronteras med absoluta moraliska normer av ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek och när människan i frihet och under ansvar väljer att följa samvetets röst. »När människan lyssnar, talar Gud. När människan lyder, handlar Gud.»²⁵

Att leva under denna förvandlingens lag är den »permanenta revolution» som pågår livet igenom. Att yttre strukturella förändringar kan inverka på människan är klart. Men att tro på en förändring av samhället utan en grundläggande förändring av människans natur är orealistiskt. »'Den kristna världen' kommer inte att finna den livgivande Kristus utan korset. Men kommer den 'kommunistiska världen' att på självförnekelsens väg finna den förlåtande, revolutionäre Kristus? Den av de två världar som först löser denna paradox kommer att kunna lägga grundvalen för den nya värld vi alla längtar efter», säger Hovelsen.²⁶

Den nya människan i politiken är inte bara en människa som kännetecknas av moraliska kvaliteter. Det är minst lika mycket en människa som kännetecknas av sin revolutionära lidelse för att orätt skall rättas och att Guds vilja skall förverkligas på jorden.

Det är mot den bakgrunden man får se det faktum, att människor från de mest brännbara politiska situationer i världen sökt sig till Moralisk upprustnings världskonferenser i Caux-sur-Montreux i Schweiz och Panchgani i Indien. De har sökt perspektiv på sin egen situation och funnit människor som utan förutfattade meningar varit beredda att lyssna både till dem och till Gud för att finna lösningar. Under de senaste åren har det varit katoliker och protestanter från Nordirland, tysktalande och italiensktalande politiker från Sydtyrolen, svarta och vita från USA, kineser och malayer från Malaysia, arbetare, tjänstemän, företagsledare och koncernchefer, företrädare för rebellerande minoritetsgrupper och för majoritetsbefolkningar såsom i Nordostindien, kastlösa och braminer etc.

Exemplen på återverkningarna i det politiska livet av en människa som förvandlats kan hämtas från olika delar av världen. Här skall utförligare redogöras för en aktuell situation, där vederbörande politiker själv får komma till orda om hur man funnit en lösning utanför de vanliga politiska maktmedlen, och hur man funnit något radikalare än våld.

Man trodde det skulle bli ett nytt Vietnam

Stanley Nichols-Roy var partisekreterare för bergsfolkens parti (kallat All-Party Hill Leaders' Conference) i delstaten Assam i nordöstra Indien. På deras partiprogram stod det sedan 1954 som första punkt att skapa en egen stat för några av stammarna i Assams bergsbygder. B P Chaliha var till september 1970 statsminister för Assam, en stat med en befolkning på 11 miljoner människor. Nichols-Roys parti representerade ungefär en miljon av dessa — folket i bergstrakterna. Bergsstammarna är i stort sett kristna, medan slättbygdens folk är hinduer och muhammedaner. Statsminister Chaliha, som var ledare för slättbygdens folk vilka utgjorde majoriteten, motsatte sig intensivt bergsstammarnas självständighetssträvanden, eftersom han trodde att resultatet endast skulle bli att Nordostindien här fick ett område som var ännu ostabilare och mera sårbart. Konflikten hade spetsat till sig. Statsministern

avrådde starkt New Delhi från att vidtaga åtgärder i förhållandena här uppe, som kunde utlösa en okontrollerbar utveckling. Bergsstammarnas extremister började förbereda sig på att använda våld och ville t o m börja med inbördeskrig.

En stor del av Indiens krigsmakt var förlagd till Assam, delvis på grund av de ömtåliga gränserna till Kina och Östpakistan. Man har ännu i friskt minne att det var här kineserna överskred den indiska gränsen 1962 och här som slag utkämpades under den indisk-pakistanska konflikten 1965. Men de indiska förbanden var också förlagda hit för att ta itu med väpnade inre oroligheter som pågått i Nagaland och i Mizo-distriktet sedan 1956 respektive 1965. Under de senaste åren hade t ex hundratals unga nagamän gått genom skogarna över till Kina och återvänt, sedan de tränats där i ideologi och gerillataktik. Detta har naturligtvis gjort denna landsdel än mer ömtålig för den indiska regeringen.

Nichols-Roy kom i januari 1968 till Panchgani i sydvästra Indien till invigningen av ett nytt centrum för Moralisk upprustningsarbete. Under en konferens där började han se sitt lands och sin egen situation utifrån, och han ställdes inför frågan om han praktiserade sin kristendom i sitt politiska arbete. Den tanke, som slog ner i honom som om den kom direkt från Gud var, att han var inte bara ansvarig för sina egna stammedlemmar utan också för slättbygdens folk, för hela Indien och för världen. Gud visade honom hur han skulle skapa ett nytt förhållande mellan bergsbygdens och slättbygdens befolkningsgrupper. Vid sin återkomst till Assam gick han och bad statsminister Chaliha om förlåtelse för sin egen likgiltiga och nonchalanta inställning till slättbygdens folk.

Nichols-Roys ändrade hållning blev snart känd både i Assam och i New Delhi. Andra politiska ledare följde hans exempel. Ordföranden för Östra Indiens Stamförbund hette Lalmawia.

Han var en av ledarna för den bergsstam som kallas Mizo. Hans svärson stupade i det s k Mizoupproret. På sitt ordknappa sätt säger Lalmawia : »I Panchgani beslöt jag att förändras. Jag skrev ett brev till Assams regeringschef, Chaliha, och bad om

förlåtelse. Våra relationer är nu normala igen.»²⁷ Allt fler av Nichols-Roys kolleger började tänka inte bara på vad Indien kan göra för bergsfolken, utan också på vad bergsfolken kan göra för Indien.

I januari 1969 inbjöd en kommitté med bl a statsminister Chaliha, finansminister Tripathy, Nichols-Roy och andra representanter för både slättbygdens och bergstrakternas folk en indisk MRA-styrka på 70 personer till Assam. I januari 1970 stod Chaliha åter i spetsen för en kommitté som inbjöd en liknande trupp på hundratalet personer. I inbjudan hette det bl a : »Det budskap ni för med er som står över ras, religion och klass är av största betydelse för oss vid denna tidpunkt.»

Initierade bedömare har menat att denna nya inställning hos bergs- och slättbygdens ledare verksamt bidragit till att förhandlingarna om bergsfolkens nya delstat kunde föras till ett resultat som alla parter kunde enas om. Med en majoritet som aldrig tidigare förekommit antogs den 24 december 1969 den lag i indiska parlamentet i New Delhi som gav bergsfolken i Assam en egen stat med namnet *Meghalaya*, vilket betyder »boning ovan molnen». Till grund låg ett förslag som utarbetats gemensamt av Chaliha och Nichols-Roy och deras kolleger i en anda av fullständigt ny ömsesidig aktning.²⁸

Här återges några presscitat och andra uttalanden som i korthet belyser händelseutvecklingen :

Den indiska veckotidskriften *Weekend Review* i december 1967 : »Det är alltför sent för ett närmande. En kompromiss mellan bergsbygden och slättbygden är ej längre möjlig.»

Dagstidningen *Indian Express* i New Delhi i april 1970 påvisade vilken verkan denna nya anda haft : »Sedan begreppet Meghalaya formulerades har det funnits mycket litet spänning mellan bergsfolken och slättbygdens folk. Födelsen av 'Boning ovan molnen' tycks ha utstrålat en atmosfär av god vilja som mycket få människor skulle trott vara möjligt bara för några få månader sedan.»

Guvernören för Assam och Nagaland, B K Nehru, i mars 1970

i sitt tal i Assams parlament : »Sällan har så långtgående konstitutionella förändringar åstadkommits med så mycken god vilja och ömsesidig förståelse.»

Statsminister Chaliha : »Moralisk upprustning har fullständigt förändrat klimatet i Assam. Det är ett faktum. Jag säger detta som administratör.» Bl a publicerat i veckotidskriften Himmats specialnummer 'Better than violence', augusti 1970.

Frontier Times, den största dagliga tidningen i Shillong, numera även huvudstad för den nya staten Meghalaya, i en ledare den 2 april i samband med invigningen av den nya staten : »Detta är en dag då vi — i närvaro av statsministern (syftande på Indira Gandhi) och med Indiens ögon riktade mot oss — kan proklamera ett annorlunda sätt att lösa de politiska motsättningarna. Dagens festligheter har möjliggjorts genom en politik som utgått från ett förändrat sinnelag och ett nytt statsmannaskap, som överbryggat de motsättningar som olikheter i ras, språk, religion och åsikter skapat. När man lyckats åstadkomma att tidigare fiender blivit vänner och fördomarnas barriärer brutits ned, då är det något som har giltighet bortom Assams gränser. Tusentals människor i Nordostindien är tacksamma mot de politiker som genom att tillämpa MRA :s idéer övervann den bittra splittring som skiljde dem åt . . . »

Den 25 december 1969, dagen efter beslutet om den nya delstaten stadfästes i parlamentet i New Delhi yttrade Nichols-Roy i ett tal i Panchgani bl a :

»Vi har kämpat för en egen 'bergsstat' sedan 1954. För egen del kom jag in i bilden först 1960. De första åren kännetecknades av bitterhet, invektiv och hat. Men under senare år har vi försökt att i praktiken om-sätta de tankar som vi konfronterats med genom Moralisk upprustning här i Panchgani. Vi insåg att vi måste leda vår politiska rörelse på ett bättre sätt.

De som leder Indiens öden har sagt mig att det inte finns någon annan fråga som diskuterats så mycket — varken i Nordostindien eller i New Delhis parlament. Inte heller finns det någon fråga som fått ett så stort stöd från alla partier.

Det är inte lätt att få en traditionellt stridslysten folkgrupp att hålla sig till fredliga medel, när man dagligen ser — över hela världen och inte

THE FRONTIER TIMES

EVERY MORNING

DELHI: THURSDAY, APRIL 2, 1959

A HISTORIC DAY

TODAY IS A DAY ON WHICH HISTORY WILL TURN A PAGETO ENTER INTO A NEW CHAPTER. TODAY, INDIA'S PRIME MINISTER SHRIDHATI INDIRA GANDHI

On Meghalaya

This is a day for all to rejoice.

Not primarily because Meghalaya is born but because there now exists closer partnership between Hills and Plains people than has been seen for year.

It is a day for us, in the presence of our Prime Minister, and when the eyes of the rest of India are on us, to proclaim a different way of settling political differences. Often we in the North East have felt isolated, neglected or vulnerable. We have asked Delhi 'What can you do for us?' This is the moment for us to say something to Delhi.

The policy of a change of heart and a new statesmanship that over arches differences of race, language, religion and point of view have made today's celebrations possible. Such a policy where for-

mer enemies become friends and barriers of prejudice are broken down have a validity beyond the borders of Assam.

To secure one's political aims without hatred and violence is a memorable achievement. To fulfill one's new-won responsibilities in a way that will satisfy the longings of people for justice and prosperity is an even more demanding assignment.

Thousands in the North East are grateful to the political figures who by applying the ideas of Moral Re-Armament overcame the bitter divisions that kept them apart. Millions across the world will come to share their hope as leaders and people extend the practice of reconciliation and the upholding of moral standards in private and public life.

Hans Bjerkholt (s 88) var en av grundarna av det norska kommunistpartiet 1923 och deltog som norsk delegat i kominternkonferenser i Moskva.

Sydtyrolens regeringschef Silvius Magnago (3:e fr h) talar till konferensen i Caux 1968, då en delegation från såväl den italiensktalande majoriteten som den tysktalande minoriteten ffg besökte platsen. T h om Magnago står Karl Mitterdorfer, parlamentsledamot i Rom och 3:e fr v är Armando Bertorelle, då vice talman i provinsparlamentet (s 100).

minst här i landet — hur folk tillgriper bussbränder, slagsmål och mordande för att genomdriva sina krav. Men vi har haft ett trosarv att bygga på i vår landsdel, och dessutom har under de senaste två åren denna extra faktor kommit med i spelet. Allt detta har samverkat till att överenskommelsen kommit till stånd.

Att vi nu lyckats få en egen stat utan oroligheter och blodsutgjutelser är bara ett första steg. Det har jag gång på gång sagt till vårt folk.

På alla områden upplever vi idag orättfärdigheter. Korruption finns överallt. Jag är affärsman. Före 1960 hade jag aldrig tänkt gå in i politiken. Affärslivet var min värld. Eftersom vi inte använde hederliga metoder i våra affärer, skyllde vi alltid på administratörerna och politikerna. Sedan jag kommit in i politiken, fann jag till min förvåning att politikerna på det hela taget skyllde på affärsmännen — 'kapitalisterna', 'blodsugarna', — när det gällde all oron i Indien. Vanan att skylla på den andra sitter i. Hur kan vi ändra på allt detta?

När jag mötte Moralisk upprustning insåg jag att jag som företrädare för vissa politiska grupper och affärsintressen gjorde bäst i att börja med mig själv. Jag måste tacka Gud och Moralisk upprustnings centrum i Panchgani för de nya relationerna mellan en del politiker och mig och mina politiska vänner. Kanske vi nu skall kunna visa Indien en ny väg?

Dessa nya relationer var det som intresserade regeringsmedlemmarna i Delhi. Frank Buchman brukade säga att Moralisk upprustning varken går till höger eller vänster. Moralisk upprustning ger kraften att gå rakt fram. Han talade inte om dessa begrepp i politisk mening. Jag anser att här ligger nyckeln till lösningen av Indiens problem: människor som går rakt fram, som man inte kan övertala genom att spela på deras själviska ambitioner eller påverka med hjälp av korruption eller något annat, var det än kommer ifrån.

I Assam är det många krafter som motverkar stabiliteten och den nationella sammanhållningen i landet. Det sker i bergstrakterna lika väl som på slättbygden. Det finns andra som inser att man genom att hjälpa fram det bästa i människor kan bygga upp något här i landet — något nytt, som är annorlunda än vad man annars möter i världen. Det är det gudomliga inom människan som, om man lyssnar till dess röst, kan förändra den mänskliga naturens vanliga beteende — i det politiska livet, i affärslivet och i varje form av aktivitet.»²⁹

Till fördjupat studium:

Leif Hovelsen: *All verden venter*, Oslo 1959.

Garth Lean: *Braue men choose*, London 1961.

Mohamed Masmoudi: *Radikalare än våld*, Stockholm 1968, föredrag.
Filmen *Orkanen*, 16 mm, färg, ca 90 min, svensk text. Om frihetskampen i Afrika.

Dokumentärfilmen *Asiens bestämmelse*, som bl a skildrar högtidligheterna vid Meghalayas bildande, 16 mm, färg, 22 min, svensk kommentar och text.

Dramatik i Sydtyrolen

I slutet av 1969 bilades genom politiska beslut motsättningar i ett område i södra Europa som i fyrtio år varit plågat av inre stridigheter, Sydtyrolen. Med sin minoritet av tysktalande har denna provins varit ansluten till Italien sedan första världskriget. Försöken att göra Sydtyrolen italienskt har tagit sig dramatiska uttryck som djupt sårat de tysktalande. Tyska språket har vissa perioder varit förbjudet i officiella sammanhang. T o m de tyska texterna på gravstenarna måste göras om till italienska. Under 1940-talet lämnade 70 000 människor Sydtyrolen som protest mot dessa likriktningsförsök. Under 1960-talet har kravaller och våldsdåd hört till ordningen för dagen. Sedan en s k paketlösning accepterats i parlamenten i Rom och Bolzano har området karakteriserats som den mest fridfulla provinsen i Italien. Den holländske journalisten Fred Ladenius skildrar här några faser i den utveckling som fört till den nya situationen. (Red:s anm)

Situationen i Sydtyrolen sådan jag upplevde den vid mitt första besök våren 1967 glömmer jag inte så lätt. Jag hade sänts dit av Hollands TV för att göra ett reportage om de aktuella problemen där inom ramen av en serie om europeiska minoriteter.

I Bolzano, som är huvudorten i detta omdiskuterade område, låg gatorna öde vid mörkrets inbrott och i gatukorsningarna satte militärpolis i grå-grön uniform upp sina kulsprutor. Mitt emot stationen i en stor byggnad med täckta fönstersamlades varje kväll säkerhetspolisen, beredd att ingripa vid minsta anledning. Längs järnvägen, som sammanbinder Italien med Österrike, patrullerade enheter ur alpina trupper och övervakade meter för meter av det långa metallbandet. Och likväl — i detta privilegierade hörn av Europa där Dantes språk och Dantes kultur kan sägas ha smidits samman med och kompletterat

Goethes — där saknas inte människor av god vilja. Därför tycktes mig Adigedalen, trots att blod hade flutit där och trots att man lätt kan göra sig illusioner, som en hoppets dal.

Vi journalister har ett yrke som dag efter dag ställer oss inför de mest oroande problem i världen, men våra pennor blir dissektionsknivar som plågar såren utan att bota dem i stället för redskap som klarlägger olika situationer. För oss blir Moralisk upprustning något som sporrar oss till den främsta av våra plikter: att vara sanningens förkunnare och samtidigt frihetens budbärare, ty sanningen — och endast sanningen gör oss fria.

Under mitt uppehåll i Sydtyrolen intervjuade jag en efter en av dem som stod i problemens brännpunkt, män som kunde skapa en lösning där. Det gällde inte att söka ta reda på vem som hade rätt utan slå fast vad som var rätt. Aldrig tidigare hade de orden av Frank Buchman blivit så levande för mig, dess djupa innebörd och dess praktiska betydelse. Kanske kunde ett sådant omdiskuterat område bli ett exempel, vittna om de under som uppstår då människor accepterar ett nytt ansvar och beslutar att göra det Gud väntar av dem. Jag skrev därför: »Det är inte för sent, genom människors beslut kan detta plågade område förvandlas till ett nyckelområde för det kommande Europa. Detta är Sydtyrolens bestämmelse, ty daggryningen kommer alltid och gör slut på de längsta av nätter.»

Italiensktalande och tysktalande i Caux

1968 reste tre delegationer från Sydtyrolen till Moralisk upp-rustnings centrum i Caux. Ytterligare fyra delegationer har kommit under de två följande åren. Både de tysktalande och de italiensktalande har varit representerade. De har lyssnat och talat.

I Caux yttrade den tysktalande Karl Mitterdorfer, som representerar sydtirolska folkpartiet i parlamentet i Rom: »Vi har kommit därför att vi behövde hjälp och vi har fått hjälp. Nu är det vår uppgift att hjälpa andra.»

Silvius Magnago, också tysktalande, regeringschef i Sydtyrolen och ordförande för sydtirolska folkpartiet: »När vi nu kommer att mötas på nytt för att underhandla efter det vi tillsammans har

upplevt Caux, så kommer vänskapen som vuxit fram mellan oss att ha utplånat de bittra orden från det förgångna.»

Vid samma tillfälle yttrade den italiensktalande Armando Bertorelle, ordförande i regionalrådet: »I tjugio år har vi sökt lösningen på det här problemet. Men var och en av oss har bara försvarat sina egna intressen eller sin grupps utan att söka förstå vad de andra känner och utan att tillräckligt sätta sig in i de gemensamma problemen. Det har funnits god vilja, men det räcker inte. I Caux har den goda viljan omsatts i praktiken.»

Indier utmanar européer

Jag kommer att tänka på den historiska middag som jag hade förmånen att vara med om, då representanter för de båda folkgrupperna förklarade innebörden i problemen i deras hem-sökta område för Rajmohan Gandhi, Mahatma Gandhis sonson. Gandhi sade till dem: »Jag ser att ni är nära en lösning, men ert problem liknar de problem som vi har i vårt land, i våra gräns-områden. När ni har löst era problem, så kom och hjälp oss.» Och han tillade: »Varför inte bestämma ett datum, en 'deadline', då ni kommer att ha löst de aktuella tvistefrågorna?»

Jag tror att Rajmohan Gandhis ord innebar en stark utmaning för de närvarande, en utmaning som kom att bli av historisk betydelse för denna landsdel, för Europa i sin helhet och kanske för hela världen.

Några veckor senare ägde en överläggning rum mellan bl a Mitterdorfer, en av Italiens toppolitiker Piccoli, sekreterare för det kristna-demokratiska partiet, riksdagsman Guido Bernardi och Rajmohan Gandhi, en sammankomst som innebar ett stort steg framåt på vägen mot en försoning och en lösning. En kort tid därefter förklarade monsieur Piccoli i ett tal i italienska parlamentet att en minoritet inte nödvändigtvis behöver innebära ett problem för ett land, utan snarare kan vara en tillgång. Detta var verkligen ett uttryck för något helt nytt. Några dagar senare sade monsieur Piccoli till mig: »Berätta för dina vänner i Caux att jag talade Moralisk upprustnings språk häromdagen i parlamentet.»

Lösning på väg

Det var i Caux i juni 1968 som såväl Mitterdorfer som Bertorelle, representerande var sin sida i intresse-möten, gjorde uttalanden som klart visade vägen mot en lösning. Sedan borgmästaren i Bolzano läst upp en hälsning till konferensen från Italiens president Giuseppe Saragat, yttrade Mitterdorfer :
»Under en lång rad av år har min folkgrupp känt sig förrådd av historien. När man sökt rätta till misstagen har man gjort nya. Män av god vilja har försökt på alla möjliga sätt att komma ut ur denna onda cirkel. Tills nyligen såg jag själv ingen utväg. Vi kom till Caux i hopp om att finna en ny inspiration, en lösning som kunde tillfredsställa alla. Här har jag fått intrycket att våra problem vid sidan av andras blev mindre viktiga. Jag har också insett att om vi lyckades lösa dem på ett effektivt sätt, så kan vi vara ett exempel för dem som måste ta itu med oändligt mycket mer komplicerade situationer på olika håll i världen.»

Därefter yttrade Bertorelle : »Här har vi fått höra hur tvistigheter mellan folk och raser har kunnat få en lösning. Det har betytt mycket för oss. Genom Moralisk upprustning ser vi nu saker och ting i ett större perspektiv och vi reser tillbaka fast beslutna att arbeta samman mot en lösning.»

Demokratiskt beslut om Sydtyrolens status

I november 1969 godkände representanterna för den tysktalande befolkningen förslagen från den italienska regeringen. Därigenom öppnades vägen för en definitiv lösning på ett problem som i årtal spritt oro i Europa. »Ingen av dem som röstar ja, skall kallas förrädare, inte heller någon av dem som röstar nej, eftersom vi alla handlat av god vilja», sade ordföranden för Sydtyrolska folkpartiet, Magnago, före omröstningen. Det blev 583 ja = 52,8 %, 492 nej = 44 % och 39 frånvarande eller blanka röstsedlar.

Karl Mitterdorfer kommenterade omröstningen sålunda :
»Det gäller nu att skapa en ny anda av förtroende mellan de tysktalande och de italiensktalande. Om vi fortsätter att hysa

misstro mot italienarna, samtidigt som vi hoppas få fler medgivanden från deras sida, stänger vi in oss i en cirkel av olösliga motsättningar.»

Det var inte utan en stark opposition inom Sydtyrolska folkpartiet som de italienska förslagen röstades igenom. Ledaren för oppositionen var vice ordföranden i partiet, senator Brugger.

Motståndare enas i svår uppgift

Emellertid var såväl Mitterdorfer som Brugger redo att så snart som i februari 1970 tillsammans resa till Nordirland, där de vid en middag sammanträffade med medlemmar av regeringen, riksdagsmän från det ledande unionistpartiet såväl som från oppositionen, representanter för det katolska och protestantiska prästerskapet och män som nyligen kämpat på barrikaderna. Denna gemensamma resa kom också att innebära något nytt i relationerna mellan Mitterdorfer och Brugger. Det har sitt intresse att ta del av vad de bägge politikerna hade att säga denna församling i det av stridigheter plågade Nordirland.

Karl Mitterdorfer : »Jag är glad att få träffa er. Ni har en situation här som i mycket påminner om vår egen. Vi har redan lärt oss åtskilligt här som vi kan använda hos oss. I dag sade någon till mig : 'Ingen kan ta ifrån mig rätten att vara ansvarig för mitt land.' På samma sätt skulle jag vilja säga att ingen kan förneka någon annan rätten att följa sitt ideal.» Sedan han givit en historisk bakgrund till problemen i Sydtyrolen, fortsatte han : »Våld är inte lösningen. Hos oss har det framkallat ytterligare våld och detta är början till en ödesdiger spiral. Man kan inte bota en situation som vuxit fram ur en trång nationalism genom att använda dylika metoder. Många människor har dödats och vi har upplevt många tragedier. Jag förstod att vi måste finna en lösning av ett annat slag. Folk drog också den slutsatsen att vi måste komma fram till förhandlingar. Men inte ens de bästa lagar räcker till för att lösa en svår situation. Den 29 november 1969 accepterade vårt parti förslagen från den italienska regeringen.

Jag skulle vilja säga någonting personligt i detta sammanhang.

För två år sedan kom jag för första gången till Caux. Jag for dit eftersom jag kände att vi behövde hjälp. I Caux förstorades på ett märkvärdigt sätt perspektivet för mig när jag tänkte på situationen inom vårt område. Vi är ett bergsfolk. Bergen begränsar lätt vår utblick. För mig var det mycket väsentligt att få ta del av vad som händer på andra håll i världen, i situationer som är mera kritiska än vår egen.»

Därefter beskrev Mitterdorfer hur han efter sitt sammanträffande med Rajmohan Gandhi hade beslutat att göra allt han kunde för att skapa nya relationer mellan politikerna i Sydtyrolen. »För mig var detta en fråga om ansvar. På det sättet, tänkte jag, kommer vi bättre att kunna få andra att dela en gemensam målsättning med oss. Dessutom : min erfarenhet från Caux hade visat mig att någonting borde förändras. Det är alltid lätt att vänta av den andre att han skall ändra sig. Men att se sitt eget ansvar i frågan och — ta det, är det inte det som är det viktiga? Med detta som utgångspunkt fick vi ett sammanträffande med Piccoli, generalsekreterare för det kristligt-demokratiska partiet i Rom. Han medgav då att fel hade begåtts från italiensk sida. Sedan upprepade han detta offentligt inför parlamentet. Vi var på god väg att skapa bättre relationer.»

Mitterdorfer vände sig så till senator Brugger och fortsatte : »Brugger är ledare för oppositionen inom vårt eget parti. När vi började diskutera huruvida vi skulle acceptera de italienska förslagen, blev det ett stundtals ytterst livligt meningsutbyte mellan oss, som var nära att skapa en permanent splittring mitt i vår folkgrupp. Under mitt uppehåll i Caux skrev jag ner den tanken i min bok att jag borde få ett privat samtal med senator Brugger. Det var sannerligen nödvändigt men inte lätt. Vi politiker styrs alltid av ambition, en personlig sådan eller ambitionen att nå våra mål. Men då jag tänkte igenom min inställning fann jag en hel del avundsjuka gentemot mina kolleger som jag tyckte lyckades bättre än jag. Sedan jag länge tänkt igenom saken och uppskjutit ett avgörande, gick jag och talade med senator Brugger och bad honom om förlåtelse för det som brustit i mitt förhållande till honom. Jag vill inte överdriva verkan av en dylik handling, men jag vet att vi nu kan mötas

med ett större perspektiv framför oss än våra personliga, vitt skilda synpunkter. Denna anda har haft sitt inflytande på andra kolleger och den har möjliggjort fria och objektiva meningsutbyten om de italienska förslagen. På så sätt har vi kunnat bidra till bevarandet av enigheten inom vårt parti som var så nödvändig under förhandlingarna med italienska regeringen. Och det faktum att vi har kommit hit i dag för att berätta därom är ett bevis för det som har skett.»

Senator Brugger, som tog till orda efter Mitterdorfer, förklarade :
»Det är vars och ens plikt att söka utveckla det goda i en annan människa. Detta kan bara ske genom uppriktiga meningsutbyten så att våra reservationer röjes ur vägen. Politiker lider ofta brist på goda idéer. Men idén som har det rätta i sig gäller för alla. Ibland behöver man mod för att följa den. För min del har jag beslutat att inte låta konstlade murar växa upp mellan mig och dem som inte tänker som jag. Jag har också beslutat att inte hålla tyst med det goda som andra gör, en tystnad vars konsekvenser ibland kan bli våld. I vår situation angriper vi ofta först motståndaren och talar inte med varandra förrän efteråt. Jag kan försäkra er att efter det samtal som Mitterdorfer så modigt tog initiativ till, så har det blivit ett nytt förhållande mellan oss. Även om det fortfarande finns skiljaktigheter när det gäller vissa av våra idéer, så erkänner jag att vi nu kommit in i en fas, där en överenskommelse är möjlig. Jag tackar för er inbjudan och jag tackar Moralisk upprustning som har möjliggjort vårt sammanträffande.»

God vilja omsätts i handling

Genom beslut av människor som stått under Guds ledning har god vilja omsatts i praktiken. Detta är Moralisk upprustning i aktion. Ett hopp om en lösning på alla våra problem, alla våra motsättningar. Ett hopp, kanske hoppet med stort H, som Gabriel Marcel definierar det.

Joseph Gargitter, biskop i Bozen och Brixen, yttrade nyligen i ett TV-program om Moralisk upprustningsarbete i Sydtyrolen :
»Vi fann människor som trons kraft hade hjälpt att ta på sig

konkreta situationer och som förklarade : 'Vi måste få till stånd en dialog, lära känna varandra, lyssna till varandra, hjälpa varandra. Vi måste göra det i en anda av Kristi kärlek, medvetna om det uppdrag vi kristna har i världen i dag.' Det har varit en oerhörd hjälp. Vi är övertygade om att om detta sätt att se på tingen utvecklas på andra håll, så kan många problem som i dag tycks oöverkomliga finna en lösning.»

Claes Robach:

Guds ledning

Bibeln innehåller en samling dokument över människor som låtit sig ledas av Gud. Patriarkerna kände sig kallade av Gud, då de ledde sitt folk till ett nytt land och utformade dess liv där. Historien om Moses är en detaljskildring av hur Gud griper in och ger Moses vägledning. Den gäller hur hans folk skall räddas undan förtryckarna, den gäller det rättesnöre för folkets liv som budorden innebär, den gäller lösandet av tvister och problem under ökenvandringen.

Profeterna är utrustade med en särskild visionär gåva. De har en syn för sitt folk, vad Gud vill med det. De anar att Frälsaren skall komma. De predikar med kraft om att folket skall vända åter till Guds vägar och låta sig styras av Honom. Genom Jesaja säger Gud till folket: »Jag är Herren din Gud, den som lär dig vad nyttigt är, den som leder dig på den väg du skall vandra.» Hos Jeremia läser vi: »Hören min röst, så vill jag vara eder Gud och I skolen vara mitt folk. Och vandren i allt på den väg som jag bjuder eder på det att det må gå eder väl.»

Det är alltså inte bara profeterna — de som har en särskild utrustning — som kan uppfatta vad Gud vill utan folket, den vanliga människan.

Hela Jesu liv är ett vittnesbörd om Guds Andes ledning. Redan då han föddes till jorden var människorna i hans närhet ledda av denne Ande. De tre vise männen fördes till Betlehem och de ingavs därefter den ledningen att inte återvända till Herodes utan välja en annan väg. Josef mottog uppmaningen:

»Stå upp och tag barnet och dess moder med dig och fly till Egypten och bli kvar där till dess jag säger till dig.»

Jesus drog sig undan till öde trakter för att i stillhet nå kontakt med Gud. Hela hans liv var en handling av lydnad mot Gud. Steg för steg såg han sin väg ända till korset. Han säger: »Ty jag har icke talat av mig själv utan Fadern som har sänt mig, han har bjudit mig vad jag skall säga och vad jag skall tala.» Han räknar med att hans lärjungar i alla tider kan få vägledning: »Men Hjälparen, den Helige Ande, som Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder allt och påminna eder om allt vad jag har sagt eder.»

Den konkreta uppfattning om hur Gud meddelar sig med oss människor som sålunda finns i Gamla och Nya testamentet ligger till grund för de tankar om Guds ledning som satt sin prägel på världsarbetet för Moralisk upprustning. Frank Buchman anknyter ofta till Jeremia, Jesaja och Amos. »På den första pingstdagen», sade Buchman vid ett tillfälle, »talade Gud till en skara vanliga män. De ändrade historiens gång. Är det otänkbart att Han i dag har en plan, som kan lösa en förvirrad världs problem? Den Helige Ande är en informationskälla vars intelligens är utan motstycke i världen i dag. Han har lösningen på varje problem. Överallt där människor så vill, lär Han dem hur de skall leva.»¹

Gud uppfattas i Moralisk upprustnings sammanhang som en dynamisk, personlig Herre, som hjälper människan att finna sin roll i tillvaron. Gud är inte en tidlös storhet eller en opersonlig idé.

Det som skedde vid vår tideräknings början uppfattas inte som bara en ny intressant tankeströmning eller idériktning utan som ett nytt sätt att leva som gavs mänskligheten genom Jesus Kristus. Gud har gripit in och ryckt människor ut ur det ondas våld och fört dem in i rättfärdighetens nya liv. Gud är hjärta, vilja och tanke och människor kan låta sig bestämmas av Honom i sin viljeinriktning, sitt tänkande och sitt engagemang. Guds Ande och Guds ord möter mänskliga tankar och känslor och tar gestalt i en klarhet om vad som är Guds vilja. Inga

övernaturliga fenomen, inte heller någon särpräglad utrustning är förutsättning för att kunna lyssna till Gud. Inte bara helgon eller experter utan varje människa som uppriktigt söker Gud kan uppfatta Guds mening i så hög grad som hon i en konkret situation behöver.

Det är inte fråga om teknik eller rutin. Ledning är heller inte ett slags trollmedel med vars hjälp man kan betvinga Gud eller visa upp sin egen förmåga att vara inspirerad. Det är frukten av ett levande förhållande till Gud. Guds ledning är en gåva som man enkelt kan öppna sig för och ta emot.

Det kan ibland förefalla som om man inte får någon ledning från Gud trots att man säger sig önska den. Detta kan hänga ihop med att man i realiteten är ledd av något helt annat än av Gud och som därför är ett hinder i vägen. Man kan vara ledd av iveren att behaga vissa människor, av besvikelsen över att ha blivit sårad, förbigången eller bortglömd. Oförmåga att tilltro andra människor något annat än dåliga motiv är starkt ledande. Likaså leder rädsla och misstänksamhet, avund och karriärlystnad, penninghunger och önskan att bli populär.

För den som testat sitt liv inför de fyra absoluta normerna ärlighet, renhet, osjälviskhet, kärlek, avslöjas sådant som står i vägen för Guds ledning. Man kan ta fyra pappersark, ett för var och en av de fyra normerna och skriva ner vad i ens liv som inte stämmer med dem. Om man sedan talar igenom vad man kommit fram till med någon man har förtroende för och som själv vill vara styrd av Gud, kan detta bli en hjälp att se klarare vem Gud är och vem man själv är och det kan leda fram till en erfarenhet av förlåtelse och pånyttfödelse.² Därefter kommer Guds ledning att framstå klarare än tidigare. Det är normalt om detta sker inte bara en gång utan ofta — så fort man märker att man kommit bort från Guds väg och önskar att åter komma in under Guds herravälde. I dessa situationer får man mer och mer behov av Kristus som den som försonar en med Gud sedan man svikit.

Den som söker vara ledd av Gud på ett område måste räkna

med att detta fungerar endast om han är villig att vara styrd av Gud på alla andra områden också. Den som överlämnat sig själv helt till Gud får hjälpen att kunna tolka Guds bud också på enskilda begränsade punkter. En person var oerhört noggrann med att söka Guds ledning för om han skulle gå till kyrkan på söndagsförmiddagen eller inte. Men på söndagskvällen gick han alltid på krogen vare sig han trodde det var ledning eller inte. Det hör till de tragiska dragen i det kristna Västerlandets historia att Guds vilja ofta tolkats och använts godtyckligt och halvhjärtat.

Den som bara ropar till Gud i motgången får kanske hjälp just då men blir inte till ett vittnesbörd om Guds kraft i hela livet. En ung flicka berättade att när hon såg sin mor på knä, förstod hon genast att det hade hänt något mycket tråkigt. Hade modern böjt knä litet oftare, hade kanske åtskilligt av det tråkiga aldrig behövt hända.

Ledning för oss så långt som vi är intresserade av att följa med. Den som är innesluten i sig själv, självförnöjd och stillastående, har inte mycket användning för Guds ledning och får därför heller ingen. En båt som ligger för ankar har inte mycket nytta av sitt roder. Men när den kommer ut på vida vatten är rodret avgörande för kursen. Den som tar på sig en svår uppgift känner mer behov av Guds hjälp än om han inget ansvar hade och blir då också mer beredd att ta emot Guds ledning om det sammanhang han ställt sig in i. Ju större engagemang en människa går in i och ju mer beroende av Gud hon blir, dess mer vägledning av Gud kan hon vänta.

Guds ledning innebär ofta en styrning in i något nytt och oväntat. Paulus såg i drömmen en macedonisk man som bad om hjälp. Han följde denna ledning och det fick stor betydelse för Europa. Frank Buchman var ofta lyhörd för impulser från Gud som berörde länder och kontinenter (s 19) och hans lynad för ledning kom att sätta spår i utvecklingen årtionden framåt (s 77).

I en period då en del kyrkliga och teologiska riktningar hävdar att den moderna människan inte kan komma i förbindelse

med en personligt uppfattad Gud, har Frank Buchman och Moralisk upprustning i vida kretsar runt om i världen återuppväckt den enkla och konkreta erfarenhet av Guds ledning som Bibeln vittnar om.

Har flera människor förpliktat sig till att genomföra en uppgift tillsammans och därför ställt sig in i en arbetsgemenskap visar sig detta vara en betydande hjälp att förstå och ta emot Guds ledning. »Det är till en grupp av villiga människor som Gud talar allra tydligast», var Buchmans iakttagelse.³

Människor som tillsammans vänder sig till Gud för ledning lär sig ett samarbete, där det inte blir den enskildes själviska önskningsar som avgör kursen. Inte heller blir det den som har den starkaste viljan som dominerar, inte heller den skickligaste organisatören, inte ens experten. Ibland kan det vara den yngsta eller den till synes obetydligaste som får det förlösande ordet. Detta är sann demokrati.

Gud uppenbarar sin ledning när och på vilket sätt Han vill. En människa kan inte utstaka några gränser eller sätta några tider för Gud. Men i en lång tradition i kristenhetens historia har den tidiga morgonstunden visat sig väl lämpad för meditation och stillhet inför Guds ansikte. Det är den tid på dagen då man så att säga stämmer instrumentet för dagens bruk och samspel. Före arbetets början, då inga telefoner ringer och inga diskussioner kommit igång kan man få den ro som mötet med Gud kräver. Under alla tider på dygnet måste man vara beredd på att Gud talar, men det är naturligt att avskilja någon tid, då man under alla förhållanden har sinnet vidöppet för Guds röst.

Många kan omvittna hur de tankar som kommit under en stund av stillhet, har fått sin tydlighet och konkretion bevarade genom att man skrivit upp dem. De har därmed också blivit förpliktande på ett annat sätt än om man bara hade låtit dem passera genom medvetandet för att därefter blandas med alla dagens intryck och idéer. En anteckning har blivit ett stöd för minnet. Impulsen utvecklades till handling.

Martin Luther skriver om detta : »Om den helige Ande kommer och börjar predika i ditt hjärta med rika, upplysta tankar,

visa Honom då den äran att låta dina egna tankar fara, bliv stilla och lyssna till En, som begriper saken bättre än du, lägg märke till vad Han predikar och skriv upp det åt dig, tag det till hjärtat, så får du se på underverk.»⁴

Man kan blanda ihop Guds tankar och människotankar. Men den som är uppriktig i sitt sökande efter Guds vilja har alltid möjlighet till korrektiv. Bibelordet erbjuder stora möjligheter som hjälp att skilja mellan Guds tankar och egna idéer. Den som prövar de tankar man betraktar som Guds inför de fyra absoluta normerna har där ett gott korrektiv till felbedömningar. Man kan be om hjälp från en människa man har förtroende för och som också önskar vara vägledad av Guds Ande och som lättare än jag själv kan genomskåda mina felaktiga motiv.

Guds ledning kan komma som samvetets röst, då man begått ett brott mot Guds vilja. Guds ledning hjälper en att av två skenbart sett likvärdiga alternativ bedöma vilket som är efter Guds sinne. Guds ledning skänker en människa ofta den helhetssyn inom vars ram hon lever sitt liv, men också tack vare ett dagligt lyssnande många av detaljerna inom denna ram. Guds ledning brukar stämma väl överens med den högsta sanning man känner. Guds ledning kan komma genom ett bibelord som träffar rakt in i en situation och kastar ljus över den. Vissa tider kan man gå i ovisshet om Guds ledning men i efterhand upptäcker man hur Gud gripit in genom händelser och människor, man spårar Guds handlande och lär sig att tyda hur Gud gör sig känd genom den just aktuella utvecklingen.

Sören Kirkegaard skriver : »Å be er ikke å høre seg selv tale, men er å komme til å tie, og bli ved å tie, til den bedende hører Gud.»⁵

Gud talar som en stilla röst till den enskildes hjärta. Men Gud talar också med en mäktig stämma om folkens bestämmelse. Så var det för Moses och profeterna. Hos män som den franske industrimannen *Robert Carmichael* (s 44) och den indiske politikern *Stanley Nichols-Roy* (s 92) finner vi något av den erfarenheten av Guds ledning. Man tror i Moralisk upprustning inte att något försök att omskapa världen har utsikter att

lyckas utan en grundlig omvandling av enskilda människor. Men inte heller att en lösning av enskilda människors livsfrågor ensamt kommer att lösa världsproblemen. Världsomfattande ekonomiska och ideologiska faktorer måste komma i överensstämmelse med Guds vilja om folkens liv skall ha någon möjlighet att på allvar bestämmas av hänsyn till människovärdet och av kärlek. Den som tar på sig ansvar för dessa övergripande sammanhang skall finna att Gud har en plan för dem lika väl som för den enskildes förhållanden. Men Gud tvingar inte sina planer igenom. Han har valt att låta människan ha den värdighet och det ansvar som ligger i att det beror på människors fria beslut om Guds vilja skall ske eller inte ske på jorden.

Att låta sig ledas av Gud är som att låta ett segel fyllas av vinden (s 111). Det är Guds egen kraft som sätter människor i rörelse. Resultatet blir någonting utöver vad vi förmår av egen kraft — under kan ske. Att vara öppen för de under Gud vill göra i människor skapar en förväntan och beredskap för Guds tankar. I denna bok berättas om människor som lever med denna förväntan. De anser själva att det goda som skett som ett resultat av lydnad mot Gud är något utöver vad de själva hade kunnat åstadkomma. Det är Guds verk.

Litteratur för fördjupat studium:

Streeter, B H: *The God who speaks*, London 1936.

Rose, Cecil: *När människan lyssnar*, Stockholm 1959.

Hofmeyr, Bremer: *Hur man lyssnar*, fyrsidigt häfte.

— » — *Hur man blir annorlunda*, fyrsidigt häfte.

Caux

Den finska författarinnan *Viola Renvall* deltog i en konferens för präster och lekmän inom ramen för världskonferensen i Caux 1969. Hennes intryck, redovisade i Församlingsbladet efter hemkomsten, återges här.

Allting är förvirrande. Överväldigande. Annorlunda. För den som första gången är i Schweiz och första gången på en konferens i Caux måste det te sig så. Konferensen bär namnet : »Den kristnes uppgift i den moderna världen.» Ett bra namn. Aktuellt.

Vad har jag vetat om MRA? Mycket litet. Det är väl detsamma som Oxford-rörelsen? Men det är längesedan folk talade om den. Folk sade också mycket negativa saker. Några MRA-filmer har jag sett. De var för all del ganska bra vad jag minns. Kanske lite naiva.

Nu skall jag få veta. Det är ju därför jag har kommit hit. Också därför att tillståndet i världen skrämmer mig. Är Europa över huvud kristet längre? Måste inte alla som tror på en kristen lösning av världsproblemen hålla ihop? Vet MRA en väg? Och hurudan? Kan en vanlig kristen acceptera den?

Att komma hit är ett äventyr. Vi åker bil från Genève. Snabbt på goda vägar. Först är landskapet lågt, sedan stiger det, vi ser sluttningarna fulla av vinodlingar. Vi passerar den ena staden efter den andra, alla tätt vid Genève sjön. Vid Montreux börjar bilen klättra. På slingrande vägar 700 meter upp (1 005 m ö h). På toppen av en klippa reser sig en tornpydd borg. Det är dit vi skall. Det är Caux. En gång tänkt som ett lyxhotell. Kriget kom över Europa och lyxgästerna uteblev. Så tog MRA hand om hotellet. Och det var Guds mening att här skulle bli centrum för världsomspännande verksamhet, ledd av Gud, säger de, som arbetar här.

Otrolig vänlighet

Vi stiger in i den stora hallen. En otrolig vänlighet strömmar genast emot oss. Det är som om vi vore de allra käraste gäster. Men så har vi ju *Lennart Segerstråle* med oss, det är naturligtvis för hans skull.

Senare förstår vi att det inte bara är hans förtjänst. Det är husets själ. Den är vänlig, leende, intresserad, positiv. Den omsluter en, bär upp ens kappsäckar, trycker på hissknappen. Vi befinner oss på femte våningen i ett jättestort rum med balkong. Jag rusar strax ut på balkongen. Där ligger Genève-sjön — Lac Lemman — vid ens fötter djupt nere, där ser vi Montreux, en förtjusande turiststad, där tornar Alperna upp sig på andra sidan av sjön.

Det är så häpnadsväckande vackert att man naturligtvis inte kan beskriva det. Det är vackert i alla belysningar och de växlar ständigt. Vackert också då mäktiga åskväder drar fram. Om kvällen är det som att betrakta en sammetssaga full av juveler. Ibland ser vi molnen under oss, ibland blir allt mjölkvitt, då vet vi att vi är gömda i ett moln. Så bryter solen fram, sjön glittrar och segelbåtarna, häruppifrån leksakssmå, styr ut.

Biskop Bengt Jonzon säger i sin introducerande bok *Kyrkan och moralisk upprustning*: »Gud är ingen imitator. Han imiterar inte ens sig själv. Han skapar nytt. Moralisk upprustning är en skapelse av mer än mänsklig ingivelse. I årtal har kristna i skilda samfund och riktningar bett om väckelse. Men ingen drömmer om något sådant som MRA. Därför är det också för många kristna alltså svårt att däri känna igen Guds verk.» —

Väggmålning av Segerstråle

Vi går ner i matsalen. Lennart Segerstråles väggmålning fångar genast blicken med sina ljuvliga färger. »Vid livets källa» heter den och är full av skönhet och djup symbolik. Man äter vid småbord i grupper på 4—6. Alltid med olika personer. Ibland med mörkhyade unga män, ibland med blonda svenska par, med biskopen av Agra i Indien, med professor Spoerri (f d rektor vid universitetet i Zürich), med gruvarbetare från Ruhr osv. Är

man inte språkkunnig finns det tolk med vid bordet. Maten är omväxlande och god, drycken vatten. Härligare vatten har jag aldrig druckit. Inte heller godare te. På engelskt vis serveras det vid 4-tiden.

Ibland äter vi ute på terrassen. Där står stora solparasoll och trädgårdens blomsterrika ljuvlighet är inpå en. Bordssamtalen hör till det allra bästa Caux ger. Måltiden är aldrig bara en måltid, den är en spännande fest. Vem skall vi sitta med? Vad för nya synpunkter skall möta oss? Biskopen av Agra är bedrövad över att speciellt de nordiska missionärerna i Indien i första hand talar om familjeplanering och först i andra hand om Kristus. Både engelska, tyska och svenska präster är förfärade över den sekularisering, som trängt in i kyrkan. De unga deltagarna är fulla av iver över det spännande att höra till MRA och varje dag ledda av Gud gå ut till nya uppgifter. En grupp skall just resa till Indien och Australien med en musical, »Luta er ut».

Inga tal eller föredrag

Vid mötena, 2—3 per dag, är det inte sådant program, som vi är vana vid att det skall vara. Inga tal eller föredrag, ingen gemensam sång. Men olika personer från alla världens hörn stiger fram och vittnar om vad de har upplevt, vad de hoppas få göra, hur Gud har hjälpt dem.

Ungdomarnas vittnesbörd är mycket gripande : pojken som förut var popsångare och narkoman, men som här fann ett nytt sätt att leva, skolflickan som upptäckte att hennes livsdröm om ett yrke, en man, barn, bil och rikligt med fickpengar, var ett alltför själviskt livsmål. Men också den pensionerade mannen, som vill överge sitt bekväma Londonliv för att arbeta vid universiteten i Indien, griper en och kommer en att undra : Vad gör vi själva? Hur praktiserar vi vår kristendom? Låter vi Gud leda oss i beredda gärningar?

Guds dagliga ledning, Hans förvandlande makt. Det är ingenting nytt för den, som på allvar vill vara kristen. Men låter vi Gud leda? Hör vi på Honom? Morgonens stilla stund med papper och penna till hands är en andlig övning. Man kan börja med

den utan att tro på den, men en dag skall man finna att Gud talar, att det är något Han vill just oss personligen, göra oss fria och öppna och villiga.

MRA är kanske mest känd för de s k fyra absoluterna : absolut ärlighet, absolut renhet, absolut osjälviskhet, absolut kärlek. Där är idealet, för övrigt ett bibliskt ideal, ouppnått som ideal är, för vi är bristfälliga, men i alla fall det som vi måste sträva efter var dag på nytt. Har man inga ideal, inga normer för sin moral, sjunker man snart till djurets ståndpunkt.

Utmärkta filmer

På kvällarna ser vi film eller teater. Utmärkta filmer, även konstnärligt, är »*Gratulerar på dödsdagen*», »*Orkanen*» och den starkt sociala »*Hamn i revolt*». Intressanta teaterföreställningar var den engelska »*Bishop's move*», tydligen inspirerad av Robinsons yttrande : »Gud är död», och »*Stegen*», den senare starkt symbolisk och värd mycken eftertanke.

Det vore mycket att berätta ännu. De åtta dagar vi var i Caux var till brädden fyllda med innehåll. Man kunde tala om den glada unga kören, om konserten (bara amatörer, men förnämlig), om söndagens gudstjänst och nattvardsgång i den lilla kyrkan ovanför oss. Man får naturligtvis inte glömma att berätta att alla arbetar där utan lön och förlitar sig på att Gud skall ge dem, vad de behöver. MRA har inga rika fonder att ösa ur som man ofta hör.

I *Dagens lösen* läste jag en morgon i Caux Jesu ord till hövitsmannen : »Icke ens i Israel har jag funnit så stor tro.» Då tänkte jag på allt vad folk sagt om Caux och vad jag själv upplevat där. En arbetsvillighet, en glädje, en förtröstan över allt förnuft. Det var underbart att möta Guds förvandlande makt på en bergstopp i Schweiz. Men ingen får stanna på ett berg. Vägen går nedåt, ut till den värld som behöver förvandling genom förvandlade människor.

Till fördjupat studium:

Philippe Mottu: *The story of Caux*, London 1970.

Filmen *Mötesplats för nationer, Caux 25 år*, 16 mm, färg, 22 min, svensk kommentar.

Filmen *Land of the future* visar »Luta er ut»:s besök i Papuas Nya Guinea, 16 mm, färg, 12 min.

Fortlöpande information om Moralisk upprustning erhålles genom månadstidskriften *Ny Värld i Bild*, pren. hos *Idé och Kultur* (s 23).

Noter

Moralisk upprustnings bakgrund och grundtankar

- 1 Johannes ev 3: 1—21.
- 2 Kolosserbr 3: 9—11, Romarbr kap 6, Efesierbr 4: 21—24, Galaterbr 5: 13—26.
- 3 Bengt Jonzon: *Den rike mannen och friheten*, Stockholm 1967 s 100.
- 4 Namnet Oxfordgruppen hade av en ren tillfällighet börjat användas under en aktion i Sydafrika 1928. En grupp studenter från Oxford hade i Sydafrika abonnerat en järnvägsvagn. På den hade tåg-mästaren med stora bokstäver ritat Oxford group. När journalister kom för att intervjua tog de namnet utanpå vagnen som benämning på sällskapet. Så spreds benämningen Oxfordgruppen.

Jag har själv sedan 1935, då jag började delta i detta arbete, flera gånger hört anmärkas att Oxfordgruppen inte var något särskilt passande namn, eftersom arbetet inte i någon speciellt hög grad hade varken med Oxford eller »grupp» att göra.

Att Buchman själv gärna önskade ett annat namn framgår av att han så snart som tio år senare lanserade Moralisk upprustning. 1938 tillbragte Buchman en tid i Schwarzwald. Det var kapp-rustning i Europa. Till Buchman kom en tanke som han tog som ett bud från Gud: »Moralisk och andlig upprustning. Nästa stora världsrörelse kommer att vara en rörelse för Moralisk upprustning av alla nationer.» En kort tid därefter, i juni 1938, proklamerade Buchman Moralisk upprustning vid ett möte med veteraner ur den brittiska arbetarrörelsen i East Hams rådhus i Londons East end.

Om frågor kring namnändringens innebörd se vidare sid 129—130.

- 5 Frank N D Buchman: *Remaking the world*, London 1961 s 3.
- 6 Buchman anfört arbete s 87.

- 7 Buchman a a s 46 ff.
- 8 Buchman a a s 40.
- 9 Buchman a a s 40.
- 10 Peter Howard: *Frank Buchmans hemlighet*, Stockholm 1961, s 14.
- 11 Howard a a s 22.
- 12 Buchman a a s 169.
- 13 Howard a a s 8. På grund av den strävan som dessa ord uttrycker kom Buchman att arbeta i linje med den omfattande väckelserörelse i studentkretsar i Europa och Amerika där Henry Drummond och John R Mott hörde till ledargestalterna. »Personlig evangelisering» var lösenordet i världsvida väckelsekampanjer som resulterade i en betydande missionsinsats. Frank Buchman kom 1915 till Fjärran Östern och tog aktiv del i detta arbete. Han gjorde då insatser i bl a Kina, Japan och Indien och knöt kontakter som skulle få livsvariga verkningar (s 85). Frank Buchman var, framhåller C J Hambro, »inte en sporadisk företeelse utan snarare slutresultatet av femtio års utveckling av personlig kristendom i England och Amerika». Se Nils Gösta Ekman: *Experiment med Gud*, Stockholm 1971 s 28 ff.
- 14 Buchman a a s 166.
- 15 Peter Howard: *En idé som skall vinna världen*, Stockholm 1956, s 73.
- 16 Buchman a a s 144.
- 17 Buchman a a s 45.
- 18 Buchman a a s 142.
- 19 Buchman a a s 75.
- 20 Begreppet »den mänskliga naturen» används inte i bemärkelsen människans konstitution, utan här avses människans inneboende benägenhet att handla efter ett visst mönster av exempelvis självhävdelse, aggressivitet, rädsla. Med uttrycket att »den mänskliga naturen kan förvandlas» åsyftas möjligheten att ett visst handlingsmönster brytes igenom av ett annat etiskt värdefullare enligt tankegången »tro på Kristus skapar goda gärningar». Den omedelbart följande framställningen belyser detta närmare.
- 21 Peter Howard: *Frank Buchmans hemlighet*, Stockholm 1961, s 114.
- 22 Uttalandet har gjorts i »Better than violence» bilaga till den indiska veckotidningen Himmat, Bombay i augusti 1970.
- 23 Buchman a a s 142.
- 24 Buchman a a s 169.
- 25 Tanken att ett helt samhälle skulle kunna styras av Gud har av Jacob Palme i *Varning för MRA* framställts som enbart en täckmantel för någonting helt annat nämligen att Moralisk upprustning menar att samhället borde styras av »MRA-ledningen». Hos Palme blir detta ett av argumenten för hans huvudtes att Moralisk upprustning är »antidemokratisk». Fil dr

Folke Leander har i Norrköpings Tidningar den 27.12.1962 synat Palmes resonemang. Den debatt Palme väckt angår, säger Leander, inte bara de religiösa kretsarna i vårt land. Vi, de irreligiösa, måste ta reda på om MRA verkligen är en antidemokratisk rörelse. De invändningar i detta avseende som Palme riktar mot MRA drabbar inte speciellt denna rörelse utan alla kristendomens huvudformer, vilka alltså alla skulle vara antidemokratiska. I Palmes uttolkning får solklart tydliga utsagor gång på gång en innebörd motsatt den de verkligen har. Leander tar upp särskilt fem punkter hos Palme: 1 *Avskaffa jaget*. Palme säger att MRA vill förinta jaget, bekämpa individens rätt till en egen personlighet. Men, hävdar Leander, »jag» betyder på religionens språk ond själviskhet. När Palme påstår att MRA vill förinta personligheten, att tvinga människorna att uppge sitt privatliv för lagets kollektiv, så beror det på en vanföreställning om kristendomens gemenskapsidé. »Palme ger inga belägg för att MRA skulle uppställa krav på kadaverlydnad. En flyktig blick på rörelsens litteratur räcker att bevisa motsatsen.» 2 *Ingen diskussion*. Palme påstår att MRA vill bekämpa de uttryck för meningsmotsättningar som är demokratins grundval. Skall det behöva sägas, anför Leander, att den hållning som kan sammanfattas i ordet »Kivens icke på vägen», sådant detta utlägges även inom MRA, »icke riktar sig mot den demokratiska diskussionsprocessen som sådan utan mot den hätskhet varigenom diskussionen ofta förgiftas?» 3 *Inga kompromisser*. Till Palmes tes att MRA är emot kompromisser som är en förutsättning för demokratins funktion, genmäler Leander att det borde vara »självlklart vad MRA-skribenterna har i tankarna, kompromisser med 'djävulen och världen', kompromisser av feghet och ynkedom, kompromisser som leder individen bort från den goda väg hans samvete visar». 4 *Ett gudsstyrt samhälle*. Om samhällena regerades av människor som regerades av sina samveten vore det enligt Palme diktatur. »Denna förunderliga slutsats kan han blott nå genom att pådikta MRA-rörelsen syftet att själv upphöja sig till diktator över människors samveten och därmed till världsdiktator. På denna avgörande punkt saknas beläggställen.» 5 *Frihet — tygellöshet*. Palme hävdar att MRA förlöjligar demokratin genom att kritisera dess avarter. Härtill säger Leander: »Skall det verkligen behöva sägas att MRA liksom alla andra religiösa samfund protesterar mot att alltför ofta likhetstecken sättes mellan frihet och tygellöshet? . . . När Palme i denna åsikt ser ett angrepp på frihet och demokrati så har han missförstått beroende på att han helt enkelt inte förstår religionens språk.»

Avslutningsvis karakteriserar Leander Palmes skrift som »en sådan lögnkampanj som den här avslöjade».

Eftersom Palmes bedömning av Moralisk upprustning i många kretsar har betraktats som tillförlitlig skall här ytterligare några uppgifter lämnas om arten av hans bevisföring. I ett avsnitt om Afrika (s 64) säger han att MRA i Kongo har framförallt understött Tshombe i Katanga, som enligt MRA-propagandan är »en president som upprättar en ny disciplin och en ny förebild för livsföring» och »kommer att skapa ett omutligt folk». Men i den källa Palme åberopar (en av Moralisk upprustning bekostad annons i Svenska Dagbladet den 4.4.1961) står: »En MRA-styrka besökte president Tshombe och gav honom sin övertygelse att en president som upprättar en ny disciplin och en ny förebild för livsföringen kommer att skapa ett omutligt folk», vilket är något helt annat. När det i *Ideologi och samexistens* (Stockholm 1960) sägs att Moskvas radio uttalat att MRA ersätter den oundvikliga klasskampen med den eviga kampen mellan gott och ont, blir detta hos Palme ett uttalande från MRA: »MRA vill att man ersätter den oundvikliga klasskampen o s v» (s 74). Palme säger s 18) att anglikanska kyrkan har saknat rättvisepincipen hos MRA. Det faktiska förhållandet är att den anglikanska kyrkan aldrig har gjort något uttalande om MRA. En kommitté där har skrivit en rapport som författarna hade avsett skulle antas som ett uttalande av Church Assembly (anglikanska kyrkans kyrkomöte). Men detta skedde icke. Därför kan rapportens innehåll inte sägas vara representativt för den anglikanska kyrkan, vilket Palme ger sken av att den skulle vara. (Närmare detaljer finns hos J P Thornton-Duesbery: *Den åbne hemmelighed om Moralisk Oprustning*, Köpenhamn 1964 s 84 ff). Palme ger stort utrymme åt en tidningsintervju där Buchman påstås ha sagt: »Jag tackar Gud för Hitler . . .» Sakförhållandet är att endast en av 43 intervjuande journalister har tillagt Buchman detta uttalande. Bara en vecka innan har Buchman sagt: »Tyskland har kommit att domineras av en fruktansvärd demonisk kraft. En motaktion är nödvändig.» (Jakob Kronika i Flensburg Avis den 2.1.1962). Ett studium av Buchmans tal ger klara belägg för att han är starkt kritisk mot Hitler och nazismen.

En mycket stor del av Palmes källor är litteratur som är starkt negativt tendentiös mot Moralisk upprustning, och hans källförteckning innehåller mycket få av de skrifter som givits ut av Moralisk upprustning eller ger en positiv bild av den. Palme är naturligtvis i sin fulla rätt att använda vilka källor han vill. Men följden av att han i så hög grad som är fallet utnyttjat skrifter vars författare ställer sig klart negativa till Moralisk upprustning synes bli att obestyrkta omdömen från den ene kritikern åberopas av den andre. Därmed uppstår en ryktesspridning som knappast gagnar en saklig debatt.

Palme uppehåller sig tämligen utförligt vid Peter Howards skådespel »Den försvinnande ön» och söker visa att det förlöjliga demokratin och att »pjäsen avslutas med att kungen gör sig av med sina korrumperade politiker, genomför MRA:s ideologi i landet och återinför det absoluta kungadömet. Därigenom räddar han enligt pjäsen staten från undergång» (s 29).

Sista akten i detta skådespel börjar med att kungen lyssnar till Konungarnas Konung och skriver ner i en bok vad han uppfattar som Guds sanningar. Han gör därvid en mängd iakttagelser om sitt sätt att leva.

Det är kanske jag som har vållat er besvär
För jag har ofta spelat den jag alls inte är
Om någonting händer som jag ej helt förstår
Förnekar jag det bara, så jag ej klander får . . .
Vid förutfattad mening jag envist håller fast
Och tycker eftertanken är en onödig last
En dålig nyhet kan jag förgylla upp
Eller också förminska med en omvänd lupp
Ja, sådan var jag, en inbilsk tok
Tills jag såg vad jag skrivit i denna lilla bok . . .

Politiker, ämbetsmän och gemene man i den konstitutionella demokrati det här är fråga om och som hamnat i en livsfarlig kris, kommer så in på scenen. Utmanade av kungens nya självkännedom börjar den ene efter den andre pröva sig själv och sina motiv. Statsministern inser bl a följande:

Skamligt, hur ambitionen hämmar, stympar
Den himlaborna arten av vårt syfte.
Och smular det till stoft. Hur jordisk lusta
Dämpar och släcker den gudomliga elden
Hos sådana som mig . . . Nu gnistor tända
Uti min själ en dragning efter natten —
En ny inspiration för hela jorden
Och Enhet, vår pånyttfödelses nåd.

Intressant är reaktionen hos representanten för den mot demokratin fiendligt sinnade staten i pjäsen. När han ser förändringen hos demokratins folk, först betvivlat dess uppriktighet men sedan insett dess äkthet, blir hans slutsats:

En ensam man kan aldrig göra detta
Vad än hans klass och ras. Om män som ni
Blir annorlunda, kräves ej mitt hat
Så vill jag älska er, ej likvidera.

Slutsången som folket inklusive politikerna från båda staterna sjunger tillsammans handlar om *den nya människan*:

En människa med eld i hjärtat
Och glimten i sitt öga
En man som kan ge ett nytt hopp
At en sådan som du och jag
Som nämner var sak vid sitt rätta namn
Som kan läsa dig som man läser en bok
Och älskar dig ändå
Det är den nya människan
Med en lidelse och en plan
Med svaret till dig och mig.

Egentligen är det skada att den osakliga argumentationen i Palmes skrift bidragit till att förhindra att en saklig kritik och debatt om Moralisk upprustning kommit igång. En sådan kritik och debatt skulle helt säkert vara mycket nyttig både för Moralisk upprustning och för vårt samhälle.

26 Buchman a a s 53.

27 En hållning hos ledningen av en tidning mycket liknande den här refererade skildras av journalisten Nils Gösta Ekman i boken *Experiment med Gud*. Denna bok handlar om Frank Buchman. Ekman skriver: »När meddelandet om Frank Buchmans död den 7 augusti 1961 nådde den svenska pressen fick jag, som medarbetare i en numera nedlagd daglig stockholmstidning, redaktionsledningens uppdrag att skriva en minnesruna. Jag skrev en kort artikel där jag konstaterade att Frank Buchman på 30-talet gjort en märklig insats i Nordens andliga liv som ledare för Oxford-gruppörelsen. Avslutningsvis noterade jag att rörelsen och speciellt dess egen publicitet under de senaste åren blivit utsatt för kritik. Enligt min mening var det en saklig och nyanserad minnesruna som jag i vanlig ordning lämnade till redaktionen. Strax efteråt fick jag manuskriptet tillbaka med beskedet att chefredaktören refuserat det. Ingenting fick skrivas om Frank Buchman. Efter den erfarenheten av medveten mörkläggning av en stor livsinsats och en av de märkligaste andliga och moraliska förnyelserörelserna i vår tid, har jag känt ett växande behov att få ge ett personligt bidrag till en rättvis värdering av Frank Buchmans gärning och till en aktualisering av hans budskap som tycks mig mer angeläget än någonsin.»

Den nya människan i näringslivet — tre situationer

- 1 Svenska Dagbladet den 4.2.1971.
- 2 Ur slutanförendet av generalsekreteraren vid Internationella arbetskonferensen i Geneve juni 1968. Tillgängligt i ILO:s protokoll.
- 3 Detta brev finns i red.s ägo.
- 4 Frank N D Buchman: *Remaking the world*, London 1961 s 47.
- 5 Den bok som här åsyftas är Leif Hovelsen: *All verden venter*, Oslo 1958.
- 6 Den värdering som här göres bygger — liksom flera andra uppgifter om Les Dennison — på *The man from No Place*, utg av South Wales Voice Ltd, 40 Buckingham Gate, London.
- 7 Den tyska versionen av SBB är Schneller — Besser — Billiger. Till grund för framställningen om Anliker ligger bl a en artikel i facktidskriften Österreichische Bauzeitung, nr 11, mars 1969 samt en intervju utförd av Leif Hovelsen.
- 8 Nigel Calder: *Teknopolis. Löper tekniken amok?* Stockholm 1971 s 276.

Den nya människan i familjen

- 1 Knut Hagberg: *Om äktenskapets historia*, Svenska Dagbladet 27.2.1966.
- 2 Eskil Block—Sam Nilsson: *Framtiden — hot eller löfte?* Stockholm 1971 s 193.
- 3 Harold J Berman: *Justice in the USSR*, New York 1963 s 331 ff.
- 4 Frank N D Buchman: *Remaking the world*, London 1961 s 130.
- 5 Buchman a a s 161.

Moralisk upprustning och kyrkan

- 1 Frank N D Buchman: *Remaking the world*, London 1961 s 149.
- 2 Bengt Jonzon: *MRA — ett sätt att leva*, Stockholms stiftsbok 1962—1963 s 147.
- 3 Buchman a a s 53.
- 4 Buchman a a s 272.
- 5 Söderblom: *Tal och skrifter IV* s 117.
- 6 Buchman a a s 74.
- 7 Buchman a a s 144.
- 8 Bengt Jonzon: *Kyrkan och Moralisk upprustning*, Stockholm 1951, s 62—63.

Moralisk upprustning och politiken

- 1 Anne Wolrige Gordon: *Peter Howard Life and Letters* (Pocketedition) s 276.
- 2 Frank N D Buchman: *Remaking the world*, 1961 s 347.
- 3 Buchman: anført arbejde s 366.
- 4 Peter Howard: *Frank Buchmans hemlighet*, s 75.
- 5 Buchman a a s 235.
- 6 1949 reste en första japansk delegation på 34 personer till Caux i Europa. Den leddes av Japans förste statsminister efter kriget Tetsu Katayama, då ordförande för det socialdemokratiska partiet. 1950 sändes till Caux en delegation på 76 representanter för olika grenar av Japans liv. Innan de återvände utfärdade de en gemensam proklamation i London 22 juli 1950 i vilken de bl a sade:
»Vi inser att Japan genom att följa falska ideal och en falsk väg har åsamkat andra stora lidanden. För framtiden hoppas vi att som land genom våra handlingar kunna visa att vi varit med om en sinnesändring och att vi kan ge vårt bidrag till att omskapa världen. Vi uppmanar regeringarna och folken i Väst att göra sig till experter på Moralisk upprustnings filosofi och praktiska tillämpning, ty det är framtidens ideologi.» Buchman a a s 182.
- 7 Anne Wolrige Gordon: *Peter Howard Life and Letters*, s 273.
- 8 Peter Howard: *Amerika behöver en ideologi*, 1957 s 61 och s 77 ff.
- 9 MRA Information Nr 20, 1953 s 80.
- 10 New York Journal American, 31 januari 1960.
- 11 Månadstidskriften Ny Värld i Bild Nr 9, 1970.
- 12 Buchman a a s 68.
- 13 Anne Worige Gordon: *Peter Howard Life and Letters*, s 312.
- 14 Buchman a a s 156 f.
- 15 Buchman a a s 173.
- 16 Buchman a a s 205.
- 17 Buchman a a s 87 och s 46.
- 18 Den tyske professorn, förutv biskopen Heinrich Rentdorf höll 1955 i Caux ett anförande om vad en ideologi är. Här följer ett sammandrag av vad han sade:

En ideologi är något praktiskt. Det kan vara bra att reda ut vad en ideologi är. Här måste jag ge er en personlig bekännelse. Jag fann inte min kristna tro i Caux. Jag fick den genom mina föräldrar när jag var barn. Jag fann inte heller min ideologi genom Moralisk upprustning. Jag studerade och undervisade i teologi långt innan jag förvandlades. Men genom Moralisk upprustning, här i Caux, fann jag ett nytt sätt att leva i frihet och kärlek. Jag kan inte tacka Gud tillräckligt mycket för att han förde mig i kontakt med denna världsvida kraft.

Vad är en ideologi? Vi lever i en ideologisk tid, i den stora kraftmätningen mellan olika ideologier.

Det första kännetecknet på en ideologi är att den är dynamisk. Det betyder i den grekiska ursprungsbetydelsen att en ideologi inte är något system av teoretiska tankar eller abstrakta idéer. En ideologi är som en strömmande flod eller en brinnande eld. En ideologi möter en, griper en och ändrar en. När man möter en ideologi kan man inte förbli densamma. Det är omöjligt. Den dynamiska kraften i en ideologi börjar ändra på en.

Moralisk upprustning är en sådan dynamisk kraft. De fyra normerna: absolut ärlighet, absolut renhet, absolut osjälviskhet och absolut kärlek — kära vänner, låt mig fastställa att dessa normer uttrycker den levande Gudens vilja — i dessa fyra bud, i dessa fyra absoluta normer verkar den levande Gudens Helige Ande. När ni accepterar dessa fyra normer i ert hjärta då börjar de verka i era liv. Ni skall inte bara erkänna de fyra normerna intellektuellt, tänka igenom dem och inkludera dem i er världsåskådning. Här i Caux erbjuds vi och utmanas vi att acceptera de fyra absoluta normernas dynamiska kraft.

Det andra kännetecknet på en ideologi är att den är total. Det innebär att den utmanar hela vårt liv, allt vad vi har, alla talanger, allt vad vi är, vår hela personlighet och inte bara våra sentimentala känslor, inte bara våra söndagar, inte bara våra goda aktiviteter och våra pengar. Det ligger i en ideologis väsen att den vill gripa in och gripa hela vår personlighet utan förbehåll.

De fyra normerna har förmågan att göra detta. De kan bemäktiga sig hela vår personlighet, hela vårt liv. Detta är den enda vägen till frihet. Ingen kan verkligen bli fri om han inte är beredd att ge hela sin person, och hela sitt liv till den levande Gudens vilja.

Det tredje kännetecknet är att en ideologi är absolut.

Visserligen har många kristna stor respekt för Guds bud och säger att de gäller, men i sitt eget liv och i sina affärer gör de kompromisser. Det ligger i Moralisk upprustnings ideologi att Guds vilja och de fyra normerna gäller i varje situation . . . Vi måste alltid fråga oss: Vad är Guds vilja? Och inte: Vilken väg är trevligast och bekvämast för oss?

Det fjärde kännetecknet på en ideologi är att den är eskatologisk. Eskatologi har att göra med historiens yttersta mål och händelser.

Vi tror att historien har en början, att Gud skapade världen. Vi tror också att historien har ett slut och att den levande Guden finns i slutet av den. Vi tror också att Gud har en plan för världen och att historien utvecklas efter Guds plan.

Om jag inte tar fel beskrev William Penn genomsnittsmänniskans inställning, när han kom till Amerika, så här: 'Jag har min plan och Gud kan komma och hjälpa mig att förverkliga min plan.' Men nu måste vi förstå att Gud har en plan och jag måste bedja om att Gud skall ge mig privilegiet att få bli ett litet verktyg för hans plan. Det är revolution. Inte: min plan och Gud kan hjälpa mig — utan: Guds plan och kan jag få ha en del i den.

Jag, det lilla jaget, den lilla människan, jag har betydelse för Hans plan, kan medarbeta i Hans plan — det är eskatologi. Alltid tänka för andra människor, långt utöver mitt personliga liv, för hela världen, för kontinenter, hela jordklotet, tänka för framtiden och för hur utvecklingen skall ske, det är vad det innebär att leva ideologiskt.

Det är de fyra huvudpunkterna. De är praktiska. Inga teorier.

(Bilaga till Informationsdienst der Moralischen Aufrüstung
Nr 19/55)

- 19 J P Thornton-Duesbery: *The open secret of MRA*, s 60.
- 20 Gabriel Marcel: *Fresh wind of hope*, s 87 ff.
- 21 Leif Hovelsen: *All verden venter*, Kirke og Folks Forlag, 1958, Oslo.
- 22 *The man and humanness*, Eduard Rosenthal, Novosti Press Agency Moskva 1964 s 3.
- 24 Han Suyin: *Kina år 2001*, s 117.
- 25 Frank N D Buchman: *Remaking the world*, s 35.
- 26 Ny Värld i Bild Nr 7—8 1970.
- 27 I filmen »Asiatiskt experiment» (Förlaget Idé och Kultur).
- 28 Filmen »Asiens bestämmelse» (Förlaget Idé och Kultur) ger bl a dokumentärbilder från invigningen av den nya staten Meghalaya.
- 29 Himmat weekly, Bombay, Vol 6, Nr 9, 2 januari 1970 s 19.

Guds ledning

- 1 F Buchman: *Remaking the world*, London 1951 s 11.
- 2 Bertil Werkström har i en avhandling (*Bekännelse och avlösning*, Lund 1963) sökt ge en bild av Frank Buchmans uppfattning om

bikten. Han refererar och analyserar omsorgsfullt skrifter om Buchman och hans arbete från 1920- och 1930-talen. Man finner där många intressanta iakttagelser om hur det kunde gå till när en människa önskade komma i förbindelse med Gud men fann sig stängd av medvetande om synd.. Hon kunde tala ut med en kristen medmänniska eller med många och därigenom få en upplevelse av syndernas förlåtelse. Den som sedan 1935 lärt känna Oxfordgruppen och Moralisk upprustning i dess arbetssätt känner sig emellertid främmande för många av de resultat Werkström kommer till i sin undersökning. Den bild av biktpraxis Werkström målar upp skiljer sig starkt från den bild man får av att stå mitt i arbetet. Förklaringen härtill synes ligga i följande:

- a Werkström tillmäter uppgifter hos författare som Begbie, Russell, Schoemaker en normerande betydelse för utformandet av Oxfordgruppen och drar ur dem alltför vittgående slutsatser.
- b Werkström lägger för liten vikt vid Buchmans egen produktion. Hade han noga analyserat hans tal och tagit hänsyn även till t ex Peter Howards och Gabriel Marcells tolkningar av Buchman, skulle han ha funnit att Buchman inte är en teologisk systembyggare utan en livsförvandlare. Hans tal går ut på att möta behov hos människor och nationer och kontinenter. Han befinner sig i en kamp på liv och död med det onda och syftar till att alla han möter skall finna Guds svar. Han återkommer ständigt till övertygelsen att varje människa kan komma till en egen förbindelse med levande Gud. Han är återhållsam med att ge råd och regler för hur mötet mellan Gud och människan skall komma till stånd. Hans tal präglas av tro på att ett nytt liv kan växa fram i mänskligheten därför att Gud ständigt ger generöst av sina gåvor åt den som vill ta emot. Men han rekommenderar inte någon ny metod. Söker man en sådan hos honom riskerar man att hamna vid sidan om hans väsentliga ärende.
- c Werkström har valt att låta sin undersökning avse tiden 1921—1938 men synes inte ge någon övertygande argumentering för att detta skulle vara den lämpligaste perioden för att komma fram till en förståelse av Buchman och de impulser som utgått från honom. Han har inte tillfredsställande styrkt att någon betydande skillnad skulle föreligga mellan det arbete som bedrivits före 1938 och det som utvecklats efter detta år. Den starkaste expansionen fick Buchmans arbete efter 1938 samtidigt som den principiella och praktiska inriktningen på förvandling av människor är densamma såväl före som efter 1938. Tillkomsten av stora

världscentra som Caux och Panchgani har starkt ökat möjligheterna till personlig själavård. Temat för de dramatiska produktionerna på scen och filmduk som skapats efter kriget är detsamma som under tiden kring Buchmans vistelse i Oxford 1921: människan kan förvandlas, förnyas i vilja och sinne och bli styrd av Gud. Även om houseparties avlösts av världskonferenser är kärnan av personlig kristen utmaning hela tiden densamma från 1908 till 1961 och därefter. Hade Werkström vidgat sitt material och även grundligt sysslat med tiden efter 1938 skulle enligt min mening de bedömningar han gjort vunnit i tillförlitlighet såväl när det gäller biktens ställning som i fråga om de allmänna slutsatserna rörande människosyn, världsbild, kristologi och uppbyggnad inom Oxfordgruppen och dess arbete för världens moraliska upprustning.

3 F Buchman a a s 36.

När man ser den bestämning av gemenskapens betydelse som Buchman här gör och så tar del av de kristocentriska sentenser, hymner och bibelord (samlade i volymen *Just for today*) som Buchman ofta läste för sina närmaste medarbetare, ligger det nära till hands att göra en jämförelse med denna gemenskap och vad man i modern forskning kommit fram till om urkyrkans väsen. Anders Nygren framhåller (i En bok om kyrkan, Lund 1940) att användandet av bilden av Kristi kropp om kyrkan visar att man där övergivit ett individualistiskt betraktelsesätt och i stället ser människan som en del av en gemenskap betingad av Kristi försoningsgärning. Inte ens Kristus själv är blott individ utan hans livsverk måste ses i förhållande till den gemenskap i vilken han stod. »Kyrkan är ingenting utan Kristus, men å andra sidan är inte heller Kristus vad han är utan kyrkan.» När Paulus talar om att vi är sammanvuxna med Kristus innebär det enligt Nygren att vi inte längre har en självständig existens utan vi lever som lemmar i Kristi kropp, vilket innebär en verklig livsgemenskap.

4 Lutherord, Sveriges Kristliga Studentrörelses förlag, s 48.

5 Sören Kirkegaard i utvalg ved Anna Klaussen, Olaf Norlis förlag, Oslo 1970.

Studieplan

a v Claes Robach

Första sammankomsten

Material : Kapitlet Moralisk upprustnings bakgrund och grundtankar.

1. Vi studerar hur den nya människan är beskaffad.

Läs Kol 3 : 1—4, 9—11; Gal 5 : 13—26; Rom 6 : 6—11, 12 : 2; Matt 28 : 18—20. Anteckna de grunddrag hos den nya människan som dessa ställen anger. Finns det någon överensstämmelse mellan dessa grunddrag och huvudtankarna i första kapitlet? Motivera svaren.

2. Vi studerar Frank Buchmans utveckling.

Vad var det första elementet i upplevelsen i Keswick? (Vad hörde Buchman om i kyrkan och hur påverkade det honom?) Vad var det andra elementet i denna upplevelse? (Vilken handling utlöste kyrkbesöket?) Vad var det tredje elementet i upplevelsen? (Vart förde den Buchman? Omedelbart? De närmaste 13 åren? Under återstoden av hans liv?)

Diskutera : Tjänar det något till att försöka vara en »ny människa»? Motivera svaret. Innebär det något annat och mer än att vara snäll och inte ställa till bråk? Var det egen ansträngning och »duktighet» som gav Buchman förmågan att hjälpa människor och länder? Vad var det som styrde Buchman? Är det något som säger att inte vem som helst kan bli »en ny människa»?

Andra sammankomsten

Material: Kapitlet Den nya människan i näringslivet — tre situationer.

Näringslivet är ett av de områden där människor kan utnyttjas på ett negativt sätt. Men näringslivet har också sina positiva sidor. Ställ Frank Buchmans syn på industriens uppgift i relation till den på senare år aktuella debatten om produktionslivets mål och mening.

De tre situationerna är valda från tre europeiska länder. England, Schweiz och Sverige. Studera motivförändringen hos de tre personerna och dess resultat i samhället.

När man framställer dessa tre situationer i efterhand kan förändringarna förefalla ha gått lätt att genomföra. Men tänk efter hur det måste ha varit i verkligheten: Var det lätt för Dennison att gå hem till sonen och be om ursäkt? Var det enkelt att gå emellan förmannen och kollegerna då det gällde tegelpannorna? Var det lätt för Anlicker att bestämma sig för att betala 125 000 till skattemyndigheterna? Var det självklart och naturligt för Jensen att ta emot de anställdas kritik och rätta sig efter den? Är det självklart i vårt samhälle att erkänna fel och ändra sig? Svaren skall motiveras.

Diskutera: Stämmer problemskildringen i kapitlets inledning med våra egna iakttagelser? Finns det motiv hos oss som skulle behöva bli annorlunda? Finns det något område av näringslivet vi står i förbindelse med, där vi skulle vilja se tillämpad någon av de problemlösningar kapitlet skildrar? Hur kunde vi medverka till att det sker?

Tredje sammankomsten

Material: Kapitlet Den nya människan i u-land och i-land.

Läs 2 Mos 16: 13—30. Två gånger försökte de själviska och profithungriga bland Israels barn att handla emot det som Mose föreskriver eller kringgå det. Vad hände? Observera enligt Moseboken Guds sätt att ingripa och Hans sinne för humor, Hans syn på jämlikhet. Kan 2 Mos 16: 13—30 ha någon tillämpning på Frankrike eller på vårt samhälle?

Studera 2 Kor 8: 1—15 ur den synvinkeln att Paulus skriver till

en församling i den tidens i-land, det rika Korint, och uppmanar dem att ge till en församling i ett förhållandevis underutvecklat land, Judeen. Kan Paulus' ord i någon utsträckning tillämpas på oss såsom i-land?

Carmichael var en troende och kyrkligt aktiv kristen när han mötte utmaningen: »Sätter Ni profit före människor?» Har den utmaningen aktualitet för oss? Ämne för enskild meditation. Med vilka av de i detta kapitel beskrivna personerna känner du dig mest solidarisk: Carmichael, Mercier, Babu Lal? Var Jesus solidarisk med den rike unge mannen enligt Mark 10: 17—27? Med Zacheus, med rövaren på korset enligt Nya testamentet? Med vilken av dessa var han mest solidarisk? Var Jesus intresserad av de fattiga därför att de var fattiga eller var han intresserad av dem därför att de var människor? Var han solidarisk med de förtryckta därför att de var förtryckta och exploaterade eller därför att de var människor? Var han solidarisk med de rika och mäktiga? Försök redogöra för Nya testamentets syn på dessa frågor. Sök att finna mot-svarigheter i Bibeln till 1) Carmichael, 2) Mercier, 3) Babu Lal, 4) Chamun Lal, 5) Den indiske presidenten. I filmen *Den galopperande hästen* möter man de kastlösa. Försök se filmen och återge dess problematik.

Fjärde sammankomsten

Material: Kapitlet Den nya människan i familjen.

Hemmet är en av de miljöer där vi människor kommer närmast varandra och utsätter varandra för en stark påverkan på gott och ont. Problem skapas av outtalade förväntningar, starka reaktioner, tystnad, frågor om vem som bestämmer. Anvisar kapitlet några utvägar att lösa sådana problem med bevarande av familjemedlemmarnas självständighet och självrespekt?

Vi har i första kapitlet studerat drag i den nya människans sätt att fungera. Illustreras de i det kapitel vi nu sysslar med? Man kan betrakta äktenskapets sammanhållning som det normala och se på dess upplösande som beklagliga undantag. Man kan tvärtom betrakta möjligheten att upplösa äktenskapet snabbt som en huvudsak och se på livslång sammanhållning som ett

undantag. Studera vad Jesus anser om äktenskapet, Matt 19: 3—8. Vilken är den helhetssyn på äktenskapet som detta kapitel framställer?

Vilken uppgift i världen för hem och familj tecknas i framställningen? Meditera kring frågan: Kan vi gå in i denna uppgift?

Femte sammankomsten

Material: Kapitlet Moralisk upprustning och kyrkan.

Detta kapitel kan naturligtvis läggas till grund för en diskussion i studiegruppen om förhållandet mellan kyrkan och Moralisk upprustning. Men erfarenheten har visat att sådan diskussion ofta blir ganska teoretisk. Delvis beror kanske detta på att Moralisk upprustning inte ser som sin uppgift att vara en konkurrent till kyrkan utan snarare en hjälp för oss kristna att mera helhjärtat leva ut vår tro.

En mera fruktbar utgångspunkt kan därför vara att studera kapitlet ur synpunkten: hur kyrkan och vi kristna kan bli mera livskraftiga och samhällsomformande i de tre avseenden som särskilt behandlas i kapitlet:

1. *Vårt världsansvar.* Vad innebär uppgiften att göra alla folk till Kristi lärjungar (Matt 28: 18—19)? Är det en uppgift bara för särskilt kallade missionärer eller för *alla* kristna? Varför säger Jesus »alla folk», inte »alla människor»? Väntar han sig att hela folk skall bli hans lärjungar? När Buchman talade till Sverige på 1930-talet, tänkte han på vår uppgift som folk. Vilken är vår uppgift och vårt ansvar som folk i dag?

2. Vår uppgift att vara *jordens salt* enligt Nya testamentet. Med utgångspunkt från Matt 5: 13 och Rom 12:2 diskutera vad kristen revolution innebär. Är det att stödja politiska revolutioner från höger eller vänster? Har den kristna tron i sig själv sprängkraft att förändra orättfärdiga strukturer?

3. Vår uppgift att vara den gemenskap där *under* sker enligt Nya testamentet. Studera berättelsen om den blindfödde i Joh 9. Ge exempel på sådana under i vår tid.

Som lämplig film rekommenderas *Mr Brown kommer ner från berget*.

Sjätte sammankomsten

Material : Kapitlet Moralisk upprustning och politiken, sid 76—86. Kapitlet Caux.

Under lång tid har Frankrike och Tyskland varit fiender. Det är lätt att få för sig att en sådan motsättning måste bli bestående. Men en förändring har inträffat i dessa folks förhållande till varandra och några faktorer som medverkat till denna förändring redovisas här. Det har alltså visat sig att stridslinjen mellan Frankrike och Tyskland inte har varit nödvändig, utan när en sinnesändring hos ansvariga statsmän och tusentals vanliga medborgare kom till stånd medverkade denna till försoning. Innebär detta enligt Moralisk upprustnings uppfattning att den verkliga stridslinjen inte gick mellan två folk utan mellan det onda och det goda inom människor i båda folken?

Studera redogörelsen för försoning i Asien. Finns det något där som tyder på att den reella skiljelinjen inte gått mellan länder utan tvärs igenom människor?

I kapitlet om Näringslivet (sid 24) citeras Anders Östlind :
»I offentliga intervjuer och debatter skall helst allt presenteras som konflikter och motsättningar mellan människor och partier.» Innebär det Östlind här påtalar en förvrängning av verkligheten?

Diskutera : Finns det exempel i historien på att Gud använt människor till att skapa bättre förhållanden inom ett helt folk? Tar kyrkorna i vårt och andra länder till sin uppgift att skapa försoning och dra upp de verkliga stridslinjerna? Innebär det som här berättas om impulserna från Caux en normal kristen uppgift bland politiker?

Sjunde sammankomsten

Material : Kapitlet Moralisk upprustning och politiken sid 86—98 och kapitlet Dramatik i Sydtyrolen.

Studera vad materialet säger om den nya människans målsättning. Iakttag vad materialet säger om tänkbara orsaker till att Moralisk upprustning kan väcka irritation.

Sök göra en sammanfattning av vad som menas med en andlig och moralisk ideologi.

Minoritetsproblemen i Assam och Sydtyrolen visar drag som påminner om vad som rapporteras från andra länder med minoriteter t ex Nordirland. Enligt materialet har förvandling av människor spelat en avgörande roll för att komma till rätta med svårigheterna i Assam och Sydtyrolen. Kan det vara en uppgift för svenskar att göra en insats för att liknande problemlösningar kan genomföras i exempelvis Nordirland?

Diskutera: Frank Buchman yttrade 1948: »Union is tre grace of rebirth», (övers Enhet är en /Guds/ nådegåva som följer av pånyttfödelse, Remaking the world, s 166). Är detta ett budskap till vår tid? Studiegruppen kunde använda en stund av gemensam meditation kring frågan: Finns det situationer där medlemmar av studiegruppen kan bringa enhet?

Filmen *Mötesplats för nationer. Caux 25 år* (sid 118) framställer bl a statsmännen från Sydtyrolen och kan med fördel användas här, om den inte förekommit tidigare.

Attonde sammankomsten

Material: Kapitlet Guds ledning

Studera några av de praktiska exempel på Guds ledning enligt Moralisk upprustnings uppfattning som studieboken givit t ex om Dennison, s 28, Babu Lal, s 50, fyrabarnsmamman, s 60, Nichols-Roy, s 93, Mitterdorfer, s 104.

Är en erfarenhet av Guds ledning enligt Moralisk upprustnings syn något normalt för en kristen?

Kapitlet tar upp Moralisk upprustnings uppfattning om det förtroliga samtalet med en vän som en väg att få förhållandet till Gud återställt och att få en klarare bild av Gud. Stämmer detta med kyrkornas erfarenhet? Med vår egen?

Diskutera: Kan Guds ledning bli en källa till information för oss som hjälper oss att möta framtiden? Kan detsamma gälla vårt folk? Våra kyrkor? Är studiegruppens svar ja, hur vill den då se en utveckling i denna riktning befordrad och påskyndad?

Register

- Adenauer, Konrad, 77, 81
Adigedalen, 100
Afrika, 82, 121
Agra, biskopen av, 69, 116
All Party Hill Leader's conference, 92
Alnäs, 23
Amerika, USA, 28, 47, 92
Anglikanska kyrkan, 122
Anlicker, Gottfried, 30—38
Arbetarrörelsen, 75, 119
Arnold, Karl, 77
Asia Plateau, 21
Asien, 21, 29, 36, 70, 79—82
Assam, 19, 92—98
- Babu Lal, 50, 51
Baguio, 79—81
Belden, Kenneth, 23
Bengalen, 47
Bergspredikan, 15, 19
Berlin, 78
Berman, Harold J, 125
Bernardi, Guido, 101
Bertorelle, Armando, 101, 102
Better than violence, 120
Bibeln, *hänvisningar till*, 9, 14, 17, 19, 68, 72—74, 87, 107—12, 117, 130
Bjerkholt, Hans, 80, 87—90
Block, Eskil, 125
- Boeckler, Hans, 77, 84
Bolzano, 99
Bosen, 105
Bramin, 92
Brixen, 105
Brugger, 103—105
Budapest, 26
Burchardt, Helmuth, 81
- Calder, Nigel, 43
Cambridge, 18
Campbell, Paul, 63
Carmichael, Robert, 44—48, 112
Chaliha, B P, 92—95
Chamun Lal, 51
Church Assembly, 122
Concordeplatsen, 45
Connaught place, 51
Coventry, 26, 29
- Dagens lösen, 117
Dante, 99
Demokrati, 19—21, 77, 88, *förlöjliga*, 123; *konstitutiv*, 123; *sann*, 35, 111; *världens största*, 50
Dennison, Les, 27—30, 36—38
Diktatur, 88, 121; *i hemmet*, 56

- Diplomati, *andens*, 80
 Diskussionsprocessen, *den demokratiska*, 121
 Dramaten, 21, 22
 Drummond, Henry, 120
- East End, 119
 East Ham, 119
 EEC, 81
 Ekman, Nils Gösta, 120, 124
 England, Storbritannien, 12, 13, 20, 26, 29, 83
 Eskatologi, 127, 128
 Europa, 36, 65, 77, 101—102, 114, 120
enande, 82
 Evangelisering, *personlig*, 120
- Familjen, 54—63
 Familjelivets renässans, 63
 FAO, 38, 47
 Filmer, *Asiatiskt experiment*, 53; *Asiens bestämmelse*, 98; *Den galopperande hästen*, 53; *Frihet*, 23; *Gratulerar på dödsdagen*, 23, 117; *Hamn i revolt*, 43; *Hunden och benet*, 63; *Land of the future*, 118; *Mr Brown kommer ner från berget*, 75; *Mötesplats för nationer*, *Caux 25 år*, 118; *Orkanen*, 98, 117
 Filippinerna, 79
 Folkförsonare, 66
 Frankrike, 76, 77
 Företagsnämnd, 33
 Förenta Nationerna, 47
 Förnyelserörelse, 124
- Gasperi, Alcide de, 81
 Gandhi, Indira, 95, 96
 Gandhi, Mahatma, 48, 85
 Gandhi, Rajmohan, 18, 42, 49, 101
- Genève, 113
 Genève sjön, Lac Lemman, 23, 114, 115
 Gestapo, 78, 86
 Goethe, 100
 Grevenius, Herbert, 11
 Gruvarbetare, 71—73
 Gud, *allsmäktig*, 69; *erfarenhet av*, 37, 41, 60; *har en plan*, 10, 35, 37, 60, 69, 128; *herravälde*, 19, 61, 84; *kärlek*, 13; *lyssna till*, 13, 34; *mening*, 19, 61; *tillväxt i*, 17; *vilja*, 14, 59, 63, 71, 91, 127
 se Ledning
 Gärningskristendom, 72
- Hagberg, Knut, 125
 Hambro, Carl J., 83, 120
 Han Suyin, 91
 Harijan Basti, 48—52
 Hassler, Anders, 75
 Helige Ande, Guds, *erfarenhet av*, 10; *informationskälla*, 107; *ledning*, 16, 107; *predikar*, 111; *verkar*, 68, 70, 74
 Hem, 54—63
 Hitler, 26, 77, 86, 87, 122
 Hofmeyr, Bremer, 113
 Hoshijima, Niro, 79, 80
 Houseparty, 130
 Hovelsen, Leif, 90, 91, 97 125
 Howard, Peter, 17, 20, 21, 43, 63, 69, 76, 83
 Huliganism, 56
- Idé och kultur, 23, 118
 Ideologi, 13, 25, 88, 90; *andlig och moralisk* 86; *demokratins*, 19; *politisk*, 87; *samhälls-*, 90; *världs-*, 18, 27, 30, 36

- Indien, 19, 22, 29, 42, 47—53—59, 69, 85, 92—98, 120
 Indoktrinering, 91
 Industri, 18, 27, 29, 36—38; *banbrytare för en ny världsordning*, 25; *människan i*, 24; *uppgift*, 27
 Internationella arbetsbyrån, 25
 Italien, 99, 101

 Jaeger, Clara, 43
 Jamali, Fadhil, 15
 Jensen, Ove, 39—43
 Japan, 19, 79—81, 120, 126
 Jonzon, Bengt, 64, 75, 115
 Jute, *avtal* 47, 48

 Kadaverlydnad, 121
 Kapitalism, kapitalist, 27, 44, 89, 97
 Karlman, Nils, 43
 Kastlösa, 48—53, 73, 74—92
 Katayama, Tetsu, 126
 Kato, Shidzue, 79, 80
 Keswick, 12, 13, 72
 Klausen, Anna, 130
 Kina, 91, 93, 120
 Kipling, 53
 Kirkegaard, Sören, 112
 Kishi, 80, 81
 Klasskamp, 26, 37, 38, 44, 71, 78, 88, 89, 122
 Kol- och stålunionen, 81
 Komintern, 88
 Kommunism, kommunist, 9, 45, 87, 88, 90
 Kompromiss, 121
 Koranen, 15
 Korea, 80
 Korset, *Guds förlåtande kraft*, 72; *innebörd*, 12; *kungsväg*, 72; *Kristus utan K.* 91; *verklighet*, 72; *universalitet*, 72
 Kreml, 9
 Kristus Jesus, 9, 65, 107—109; *befriar*, 17; *Kristi blod*, 17, 22; *botemedel*, 16; *K. dog för alla*, 70; *frälsare*, 16, 17, 23; *försoningsgärning*, 119, 130; *Herre*, 14, 18, 64; *kors*, 14, 71, 77, 91; *kropp*, 129; *kärlek* 13; *den revolutionäre*, 91; *tron på K. som världsideologi*, 30; *vänskap med*, 69
 Kronika, Jakob, 66, 122
 Krustjev, 90
 Kubotadeklarationen, 80

 Lalmawia, 93
 Laure, Irène, 78
 Lean, Garth, 97
 Leander, Folke, 121
 Ledning, Guds, 11, 20, 26, 50, 56, 106—111, 116
 Livingstone, Richard, 66
 London, 23, 85, 126
 Lunn, Arnold, 75
 Luther, Martin, 111
 Luzern, 30

 Mac Nicol, Henry, 43
 Magnago, Silvius, 100, 102
 Malacka, 26
 Malaysia, 92
 Manila, 79
 Mao, 91
 Marcel, Gabriel, 105, 129
 Marx, 38, 44
 Marxism, marxist, 27, 70, 89
 Masmoudi, Mohamed, 98
 Materialism, 13, 19, 77, 84
 Meghalaya, 94—98
 Mercier, Maurice, 45, 46
 Metod, 129
 Mizo, 92—94
 Mitterdorfer, Karl, 100—104

- Montreux, 23, 114, 115
 Morse, David, 25
 Moskva, 91
 Mott, John R., 120
 Myrdal, Gunnar, 53
 Människosyn, 90
 Mörkläggning, *medveten*,
 124
 Nagaland, 93, 94
 Narkotika, 54, 58
 Nationernas Förbund, 10, 83
 Natur, *människans* 15—19,
 25, 35, 84, 89, 91, 120
 Nazismen, 90
 Nehru, B K., 94
 New Delhi, 29, 48, 51, 74,
 93, 94, 97
 Nichols Roy, Stanley, 92—98,
 112
 Nilsson, Sam, 55
 Nordirland, 19, 92, 103
 Nordic Centre, Tanzania, 41
 Norden, 39, 63, 65, 124
 Nordrhein-Westfalen, 77
 Norge, norrman, 27, 89, 90
 Normer, 31, 117; *absoluta*
 moraliska, 14, 15, 31, 34,
 41, 61, 63, 66, 71, 87, 89,
 109, 117
 Novosti Press Agency, 90
 Nygren, Anders, 130
 Oxford, 18, 66, 119
 Patentlösning, 62
 Pakistan, 46, 47
 Palme, Jacob, 120—124
 Panchgani, 23, 92, 93, 97,
 130
 Peking, 91
 Penn, William, 128
 Perfektionism, 66
 Piccoli, 101, 104
 Politik, *det ödmjuka hjärtats*,
 81; *det förändrade sinne-*
 lagets, 95
 Produktion, 25, 29, 35, 37—
 39, 41, 42, 47, 48, 89
 Profit, profitör, 37, 35, 51
 Ramm, Fredrik, 87
 Rangoon, 23
 Rentdorf, Heinrich, 126
 Revolution, 9, 18, 41, 50, 56,
 65, 89, 91, 128; *världs-*, 86
 Revolutionär, 9, 30, 37, 54;
 kristen, 76
 Rey, Jean, 82
 Rhen, 81
 Rom, 100, 104
 Rose, Cecil, 113
 Rosenthal, Eduard, 90
 Ruhr, 27, 70, 71, 90
 Runestam, Arvid, 63
 Ryktesspridning, 122
 Samvetet, 31, 46, 60, 72, 90,
 91, 112, 121
 San Francisco, 79
 Saragat, Giuseppe, 102
 Schuman, Robert, 23, 76,
 81
 Schwarzwald, 119
 Schweiz, 23, 30, 33, 40, 64,
 77, 92, 117
 Segerstråle, Lennart, 115
 Shillong, 95
 Skådespel, *Bishop's move*,
 117; *Den försvinnande ön*,
 21, 22, 123, 124; *Frihet*,
 21, 22, *Keir Hardie*, 43;
 Luta er ut (*eng. Anything*
 to declare?) 117; *Pickle*
 Hill, 23; *Stegen*, 117
 Socialism, 25
 Sovjetunionen, 25
 Spanien, 26
 Spekulation, 33, 46

- Spoerri, Theofil, 116
 Stabilisering, 47, 48
 Stilla stund, 60, 111, 117
 Stockholm, 22, 62
 Stockholmstidning, *nedlagd*,
 124
 Sverige, 21, 43, 65, 66
 Storfamilj, 62, 63
 Streeter, B H 113
 Söderblom, Nathan, 64—68
 Söderlund, John, 27
 Sydamerika, 47
 Sydtyrolen, 19, 83, 89—106
- Textilarbetareförbundet,
 franska (Force Ouvrière)
 45
 Thornton-Duesbery, J P, 122
 Tidningar, *Akhbar*, 15; *Dagens Nyheter*, 22; *Daily Worker*, 26; *Flensburg Avis*, 66; *Frontier Times*, 95, 96; *Himmat*, 53, 95, 120; *Indian Express*, 94; *Informationsdienst der Moralischen Aufrüstung*, 128; *New York Journal American*, 82; *Norrköpings Tidningar*, 121; *Ny värld i bild*, 118; *Stockholms-Tidningen*, 11; *Svenska Dagbladet*, 122; *Weekend Review*, 94;
- Yomirou Shimbun*, 79;
Österreichische Bauzeitung, 125
 Tokyo, 80
 Tripaty, 94
 Trosarv, 97
 Tshombe, 122
 Tyskland, 19, 27, 66, 77, 78, 90
 Ungern, 130
 Urkyrkan, 130
 Washington, 10, 85
 Werkström, Bertil, 128—130
 West, George, 23
 Westmarck, Edward, 55
 Westminster Arts Centre, 21
 Visby, 10, 11, 65
 Wolridge Gordon, Anne, 23
 Världsfamilj, 62
 Västerlandet, *kristna*, 110
 Yoong Sung Soon, 80
 Zürich, 116
 Österrike, 99
 Östlind, Anders, 24
 Östpakistan, 47
 Östra Indiens stamförbund, 93

